

ระบำดาหลาลาวัลย์

คณะวิจัย

นางอริยา ลีมกาญจนพงศ์	หัวหน้าโครงการวิจัย
นางกัลยาณี ยังสังข์	ที่ปรึกษาโครงการ
นายพรเทพ บุญจันทร์เพชร	ผู้วิจัยร่วม
นายรังสรรค์ ไวยพันธุ์	ผู้วิจัยร่วม
นายธีระศักดิ์ ชายเกตุ	ผู้วิจัยร่วม
นายจำนงค์ กาญจนพันธ์	ผู้วิจัยร่วม

งบประมาณการวิจัยและสร้างสรรค์
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปี 2554

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยและงานสร้างสรรค์เรื่องระบำคาคาลาวันซ์โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของคอกคาคาลาเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของคอกคาคาลามาสร้างสรรคผลงานการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ชุดใหม่ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตพร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบข้อมูลแล้วเสนอผลงานการวิจัยแบบพรรณาวเคราะห์ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

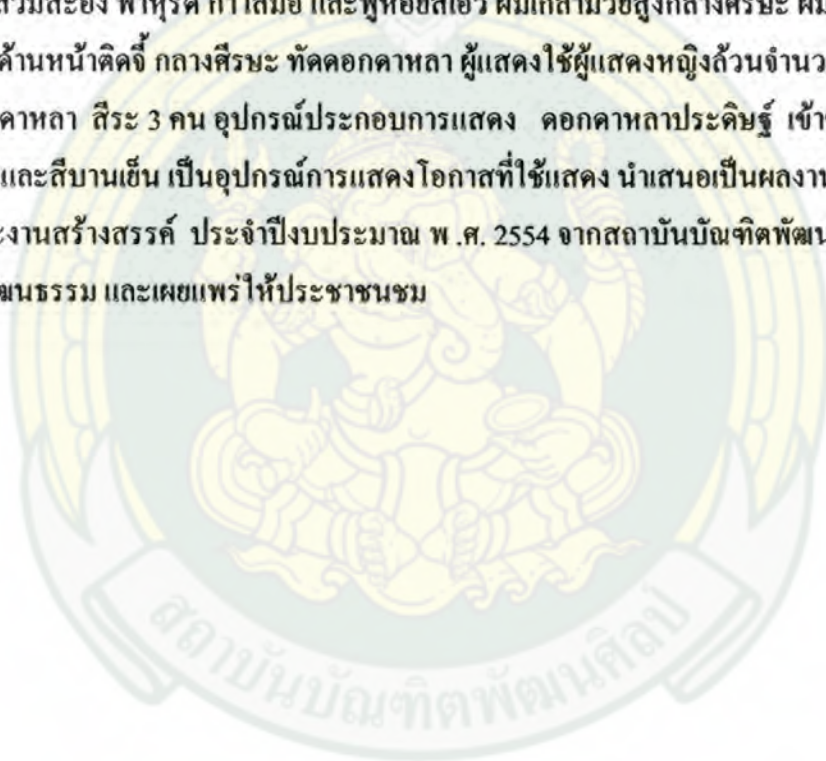
ระบำคาคาลาวันซ์ เป็นการรำห่มที่ประดิษฐ์ทำรำขึ้นใหม่โดยใช้ผู้แสดงหญิงล้วนแต่งกายเลียนแบบคอกคาคาลาแต่ละสายพันธุ์ โดยเน้นลีลาตามธรรมชาติและความเป็นหลักประวัติความเป็นมา ระบำคาคาลาวันซ์เป็น ผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยนางอริยา ถิ่นกาญจนพงศ์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย โดยได้แนวคิดการสร้างสรรคมาจากตำนานคอกคาคาลา ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำท้องถิ่นภาคใต้ จะมีขึ้นมากแถบ3จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสรูปแบบและลักษณะการแสดงระบำคาคาลาวันซ์ เป็นการแสดงภาคใต้แนวสร้างสรรค์ชุดใหม่ที่มีงให้เห็นลักษณะความงดงาม ความแตกต่างของสี และสายพันธุ์ ของคอกคาคาลา 4 สายพันธุ์ รวมทั้งกระบวนการรำการเคลื่อนไหวซุ่ยของคอกคาคาลาในยามที่อยู่ในป่า ตามธรรมชาติมาประกอบเป็น กริยาของผู้แสดงที่เคลื่อนไหวด้วยท่าทาง อ่อนหวานนุ่มนวลและสง่างามการรำแบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้ช่วงแรก รำออกมาพร้อมกันตามทำนองเพลง แล้วตั้งซุ่มทำนึ่งช่วงที่สองคอกคาคาลาแต่ละสายพันธุ์ออกมารำจนครบ 4 สายพันธุ์ช่วงสุดท้าย รำพร้อมกันตามทำนองเพลงจนจบกระบวนการ ตั้งซุ่มทำนึ่งคอกคาคาลา หลังจากนั้นรำเข้าเวทีตามทำนองเพลง เครื่องดนตรีและเพลง ดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงชุดระบำคาคาลาวันซ์ เป็นวงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างซึ่งประกอบด้วย ไวโอลิน แมนโดลิน ฟลูต แอคคอร์ดียน เบสซุสทิม รำมะนาใหญ่ รำมะนาเล็ก ข้องหรือโหม่งมุสทิม มรารักัส และแทมเบอร์ลิน ส่วนทำนองเพลง คณะครูภาคศึกษาศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ได้ร่วมกันคิดขึ้นโดยยึดแนวเพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่มีตำนานเชวเป็นหลัก นำมาสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการของคนและสังคม มุ่งเน้นความรื่นเริงบันเทิงอารมณ์ โดยเนื้อหาสาระของเพลงดนตรีนั้น มีความละเอียดอ่อน แฝงไว้ด้วยคุณค่าที่คนรุ่นหลังอาจตีความแตกต่างไปจากแนวคิดของความเป็นดั้งเดิมที่เคยมีมาก่อน ปรับแนวทางของดนตรีให้ก้าวย่างไปตามกาลเวลาและความต้องการของผู้ฟัง โดยนำเสนอทิศทางการปรับเปลี่ยนความเป็นไปของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ซึ่งต่างชนิด ต่างเสียง ต่างโน้ต มีกลิ่นอายเป็นสากล เพื่อสานฝันเส้นเสียง ถิลา ทำนอง สอดคล้องกับลีลาท่ารำ วิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนใต้ได้อย่างกลมกลืน นำสู่ความเป็นสากลและอนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่ตลอดไป บทเพลงจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ในช่วงแรกจะเป็นทำนองเพลงที่ช้า ไพเราะ อ่อนหวานสอดรับกับท่ารำที่แสดงออกถึง

ความงามของดอกคาหลาที่คู่กับหญิงสาวชาวใต้ ส่วนช่วงหลังจะเป็นทำนองเพลงที่สนุกสนานตามแบบฉบับของคนตรีร้องเงืง ประกอบการแสดงที่มีความรื่นเรีงและจบด้วยการถอนจังหวะตั้งซุ่มจบและเข้าหลังเวทีตามลำดับ

เครื่องดนตรีประกอบการแสดงระบำดาหลาวันยี่ได้แก่

ไวโอลิน รำมะนา ฉิ่ง แมนโดลิน แอ็คคอร์เดียน แทมบูรีน และ มารากัส
เครื่องแต่งกาย

ผู้แสดงแต่งกายเลียนแบบ สีของดอกคาหลา ตัดเย็บด้วยผ้าไหม พู่ยี เขียนลายบาติกเป็นดอกคาหลา สีสายพันธุ์ ได้แก่ สายพันธุ์สีขาว สีแดง สีชมพู และสีบานเย็น นุ่งผ้าบาติกจีบหางไหลโรยเงิง 2 ชายสวมเสื้อเกาะอกประดับหยดน้ำ เครื่องประดับประกอบด้วยสร้อยคอ ต่างหู เข็มขัด พร้อมสาย 2 เส้น สวมสะอั้ง พาหุรัด กำไลมือ และพู่ห้อยสเอว ผมเกล้ามวยสูงกลางศีรษะ ผมที่เหลือสยายยาวประบ่า ด้านหน้าติดจี๊ กลางศีรษะ ทัดดอกคาหลา ผู้แสดงใช้ผู้แสดงหญิงล้วนจำนวน 12 คน ผู้แสดงถือช่อคาหลา สีระ 3 คน อุปกรณ์ประกอบการแสดง ดอกคาหลาประดิษฐ์ เข้าช่อสีขาว สีแดง สีชมพู และสีบานเย็น เป็นอุปกรณ์การแสดงโอกาสที่ใช้แสดง นำเสนอเป็นผลงานโครงการงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และเผยแพร่ให้ประชาชนชม

กิจกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์อย่างสูงซึ่งต่อสังคมส่วนร่วม นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป บทบาท วิทยาลัย - นาฏศิลป์พัทลุง กับการอนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์ เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ซึ่งได้รับงบประมาณการวิจัยจาก สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ปีงบประมาณ 2554 และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนผู้เล่นดนตรีและนักแสดงทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาในการให้หาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ครบถ้วน

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ นายกมล สุวุฒโท อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งเป็นผู้ให้สนับสนุน ส่งเสริมและให้ทุนวิจัย และใคร่ขอขอบพระคุณบุคลากรวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ให้ความร่วมมือและให้ความอนุเคราะห์ ทำให้โครงการวิจัย บรรลุสำเร็จด้วยดีทุกประการ

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการวิชาการกลั่นกรองโครงการวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ได้ให้ความกรุณา พิจารณางานวิจัยฉบับนี้พร้อมกับแนะนำและช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน คณะวิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง นายนิติธร สารอักษร ที่ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี และที่ได้ให้ความกรุณานำเสนอและช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย คณะวิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

บุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงทุกท่านที่ได้ช่วยให้กำลังใจและชี้แนะ แนะนำช่วยเหลือในด้านต่างๆ

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและให้ทุนวิจัย และใคร่ขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ให้ความร่วมมือและให้ความอนุเคราะห์ ทำให้โครงการวิจัย บรรลุสำเร็จด้วยดีทุกประการ

คุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้หากพึงมี คณะผู้วิจัยขอมอบความดีให้กับสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และขออุทิศเพื่อบูชาบรมครูทางด้านนาฏศิลป์ไทยทุกท่าน

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	2
๑.๔ วิธีดำเนินการวิจัย	2
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ	3
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ เอกสารที่เกี่ยวกับความหมายของดอกคาลา	7
--	---

บทที่ ๓ องค์ประกอบของระบำคาลาลาวัลย์

๓.๑ ความหมาย	22
๓.๒ ประวัติความเป็นมา	22
๓.๓ รูปแบบและลักษณะการแสดง	23
๓.๔ เครื่องดนตรีและเพลง	23
๓.๕ เครื่องแต่งกาย	29
๓.๖ ผู้แสดง	34
๓.๗ อุปกรณ์ประกอบการแสดง	34
๓.๘ โอกาสที่ใช้แสดง	34

บทที่ ๔ อธิบายท่าราชูระบำคาลาลาวัลย์

๔.๑ ท่ารำและการแปรแถว	35
-----------------------	----

บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม	193
ภาคผนวก	195

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“งานด้านการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรม คือ งานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญา และจิตใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่น ๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรา รักษาและดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป” พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ๑๕๑๓ จากพระราชดำรัสดังกล่าว จึงเป็นความภาคภูมิใจอย่างมาก แสดงให้เห็นว่า การศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม นั้นย่อมมีคุณค่าและมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าศาสตร์แขนงอื่น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ และดนตรีไทย จะต้องได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่ ควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดพัฒนาการ ไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

“ดาหลา” หรือ “กาหลา” (Torch Ginger) เป็นไม้ป่าพื้นบ้าน ตระกูลเดียวกับขิงที่มีถิ่นฐานอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่นักวิชาการบางท่านยืนยันว่ามีสายพันธุ์แปลกใหม่อยู่ไม่น้อยเลยทีเดียว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าที่มีความชุ่มชื้นอยู่มาก เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของดาหลาเป็นอย่างยิ่ง แต่ทว่า พื้นที่ดังกล่าวยังขาดการเข้าถึงในการรวบรวมดาหลาสายพันธุ์ต่างๆ เพื่อนำมาวิจัยค้นคว้าหาข้อมูลใหม่ ๆ ทางวิชาการ แม้ว่างานรวบรวมสายพันธุ์ของดาหลาจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก ชาวไทยเชื้อสายมาลายูมีความเชื่อเกี่ยวกับดอกดาหลาว่าเป็นดอกไม้ประจำพระแม่อุมา ซึ่งชาวท้องถิ่นจะเรียกดอกดาหลาว่า “กาหลา” ซึ่งเป็นปางหนึ่งของพระแม่อุมา อันเป็นวัฒนธรรมฮินดูที่ตกทอดต่อ ๆ กันมาก่อนที่ชาวบ้านจะเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม

นอกจากนี้ดอกดาหลาเป็นดอกไม้ที่มีความสวยงามมีสีสันสดใสหลากหลายสี และหลากหลายพันธุ์มีทั้งดาหลาชั้นเดียวและดาหลาซ้อน เปรียบเสมือนชาวไทยในสามจังหวัดชายแดนที่มีความหลากหลายเชื้อชาติและหลายเผ่าพันธุ์ สีของดอกดาหลามีทั้งสีแดง สีขาว สีชมพู และสีบานเย็น

ในการแบ่งสายพันธุ์ดอกดาหลา จะแบ่งได้หลายลักษณะ ซึ่งตอนนั้นแบ่งได้ประมาณ ๗ รูปทรง ได้แก่ ๑. ดาหลาที่มีดอกเป็นทรงมาตรฐาน หรือที่เป็นการค้าอยู่ในปัจจุบัน ๒. ดาหลาทรงนูน ๓. ดาหลาทรงหน้าตัด ๔. ดาหลาลักษณะดอกบัว ๕. ดาหลาลักษณะดอกทิวลิป ๖. ดาหลาลักษณะดอกกุหลาบ และ ๗. ดาหลาขนาดเล็ก นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายลักษณะที่ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าจะจัดเข้าในรูปแบบใด ซึ่งตอนนั้นยังไม่ได้ทำเกี่ยวกับเรื่องของสายพันธุ์แต่อย่างใด เพียงแต่จัดให้เข้าหมวดหมู่เท่านั้น ซึ่งแต่ละสีมีความงามและให้สีที่สะดุดตาเปรียบเหมือนโคมไฟที่สว่างสดใส มีกลิ่นหน้าทะนุถนอม เปรียบเสมือนสาวสาววังซึ่งดอกดาหลานี้ชาวใต้เรียกว่า “ดอกกาหลา” ซึ่งมีความหมายว่าเป็นดอกไม้ของพระแม่อุมา เป็นดอกไม้แห่งสัญลักษณ์ของความสูงศักดิ์และสง่างาม

วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้ารวบรวมหลักฐานข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะด้านการแสดงเพื่อจัดทำเป็นเอกสารและตำราทางวิชาการที่ถูกต้อง เห็นความสำคัญและเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ประดิษฐ์ทำราชันใหม่จากดอกดาหลา เพื่อสื่อให้เห็นถึงความหมายของดอกดาหลา หรือดอกกาหลาให้เกิดความงามอันทรงคุณค่าคู่ควรกับดอกไม้อันเป็นสัญลักษณ์แห่งพระแม่อุมา สามารถนำออกแสดงเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันทั่วไป จึงได้จัดทำโครงการวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง ระบายดาหลาวัลย์ ซึ่งเป็นการผสมผสานกันระหว่างลีลาท่าราชของนาฏศิลป์ไทยกับลีลานาฏศิลป์พื้นบ้าน และรูปแบบที่พัฒนาด้วยการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ตลอดจนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลบันทึกไว้เป็นเอกสารเพื่อประโยชน์สำหรับผู้สนใจใช้สำหรับศึกษาและค้นคว้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของดอกดาหลา
๒. เพื่อนำองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์มาสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน
๓. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ชุดใหม่
๔. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรได้จัดทำผลงานทางวิชาการ ในรูปแบบของงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของดอกดาหลาแล้วนำเสนอเป็นผลงาน งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ชุด ระบายดาหลาวัลย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาข้อมูลโดยการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับดอกดาหลา จาก

ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง

สถาบันพืชสวนจังหวัดตรัง

สถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบำ หมายถึง ศิลปะของการรำที่แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยไม่จำเป็นต้องเล่นเป็นเรื่องเป็นราว เน้นความสวยงามของท่ารำ ผู้แสดง การเปล่งเสียง เครื่องแต่งกาย เพลง และทำนองดนตรี มีหรือไม่มีบทร้องประกอบก็ได้ มีทั้งระบำมาตรฐาน และระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่

ดาหลา หมายถึง ชื่อไม้ป่าที่สวยงามชนิดหนึ่ง มีถิ่นในกำเหนิดในป่าที่ชุ่มชื้นทางภาคใต้ของประเทศไทย ดอกสีแสด สีขาว สีชมพู และสีบานเย็น มีดอกตลอดปี เดิมดอกไม้ชนิดนี้เรียกว่า “ดอกกะลา” ตามลักษณะ ดอกมาเป็นรูปครึ่งทรงกลม คล้ายกะลามะพร้าว ชาวภาคใต้เอาดอกอ่อนมาหั่นเป็นฝอยๆ ใช้เครื่องผสมกับเครื่องปรุงอื่น ในอาหารพื้นบ้านงานเฒ่าของทางปักษ์ใต้ ที่เรียกว่า “ข้าวย่า” และรับประทานกับขนมจีน ต่อมาเมื่อมีการนำพืชชนิดนี้มาปลูกเป็นไม้ประดับ ประเภทดอกสวยงาม ชื่อเรียกก็เพี้ยนไปเป็น “กาหลา” และเป็น “ดาหลา” ในปัจจุบัน

ลาวัญ หมายถึง ความงาม ความน่ารัก

ระบำดาหลาลาวัญ หมายถึง การแสดงรำหมู่ที่ประดิษฐ์ท่าขึ้นใหม่โดยใช้ผู้แสดงหญิงล้วนแต่งกายเลียนแบบดอกดาหลาแต่ละสายพันธุ์ โฉมเน้นสีตามธรรมชาติและความงามเป็นหลัก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

๑. ได้ประวัติความเป็นมาของดอกดาหลา
๒. วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม สร้างสรรค์เผยแพร่ด้านดนตรีและนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุด ระบำดาหลาลาวัญ ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย
๓. วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม มีการแสดงพื้นบ้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุด ระบำ ดาหลาลาวัญ
๔. เพื่อส่งเสริมให้นักสาครได้จัดทำผลงานทางวิชาการ ในรูปแบบของงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องระบำสร้างสรรค์ชุดระบำคาลาวันซ์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวกับระบำ

2.2 เอกสารที่เกี่ยวกับคอกคาลา

เอกสารที่เกี่ยวกับระบำ

ความหมายของคำว่าระบำ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของระบำไว้ได้ดังนี้

กรมศิลปากร (2530 : 20) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า ระบำ หมายถึง การแสดงที่ใช้ฟ้อนรำไม่เป็นเรื่องราวมุ่งเน้นความสวยงามหรือความบันเทิงจะแสดงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ เช่น ระบำนพรัตน์ ระบำดุจฉาย เป็นต้น เป็นฟ้อนรำที่ไม่มีเรื่องราว มุ่งหมายความบันเทิงหรือความสวยงาม จะแสดงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 934) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า ระบำ หมายถึง การแสดงที่ใช้ฟ้อนรำไม่เป็นเรื่องราวมุ่งเน้นความสวยงามหรือความบันเทิงจะแสดงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ เช่น ระบำนพรัตน์ ระบำดุจฉาย เป็นต้น

กรมศิลปากร (2549 : 40) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า ระบำ หมายถึง ศิลปะของการรำที่แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ เริ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ไม่จำเป็นต้องดำเนินเรื่องเป็นเรื่องราว การแสดงระบำจะเน้นที่ความสวยงามของท่ารำ การแปรแถว เครื่องแต่งกาย ความเหมาะสมและความพร้อมเพรียงของผู้แสดง เพลงร้อง และการแสดงระบำที่ทำท่าโดยไม่ต้องคำถึงบทร้อง แต่อาศัยการประดิษฐ์ท่ารำให้มีความสวยงาม ระบำของกรมศิลปากรมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ ระบำที่เป็นแบบแผน

ราณี โกสินานท์ (2545 : 8) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า

ระบำ หมายถึง การจัดให้ผู้แสดงรำกันเป็นหมู่ๆ หรือเป็นคู่ ตั้งแต่ 1 คู่ จนถึง 5 คู่ หรือ 6 คู่ อาจใช้บทหรือประกอบดนตรี

สุวรรณี อุคผล (ม.ป.ป : 26) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า ระบำ หมายถึง การรำซึ่งมีจำนวนคนมากกว่า 2 คนขึ้นไปจัดเป็นแถวลักษณะต่างๆอย่างมีระเบียบและสวยงามลีลาการรำสลับกันระหว่างแถวงดงามอ่อนช้อย ผู้รำแต่งกายงดงามมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงความงดงามของศิลปะการรำแบบไม่มีการดำเนินเรื่อง

บุญส่ง วรรณ (2544 : 13) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า ระบำ หมายถึง การแสดงรำรำเป็นชุดที่ใช้ผู้แสดงมากกว่าสองคนขึ้นไป แสดงพร้อมกันเป็นหมู่หรือเป็นชุดไม่ดำเนินเรื่องราวท่ารำบางครั้งก็ไม่มี ความหมาย เป็นศิลปะการแสดงที่มุ่งหมายความงามของการรำหรือการแสดง

และความรื่นเริงบันเทิงใจ การร่ายรำที่มีท่าทางหลากหลาย มีความสมบูรณ์ในตัวเองในการร่ายรำแต่ละชุด

ธีรยุทธ ขวงศรี (2542 : 5425) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า ระบำ หมายถึง การแสดงที่ประกอบด้วยลีลาท่าทางต่างๆมักแสดงให้จบลงในเวลาสั้นๆ ไม่แสดงเป็นเรื่องราวให้ผู้ชมติดตาม

สุมิตร เทพวงษ์ (2548 : 117) ได้ให้ความหมายของระบำว่า ระบำ หมายถึง ศิลปะแห่งการรำที่ใช้ผู้แสดงตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือจนถึงแสดงเป็นกลุ่มใหญ่ ใช้เพลงบรรเลงประกอบการแสดงทั้งที่มีเนื้อเรื่อง หรือเพลงที่มีแต่ทำนองและจังหวะไม่ดำเนินเป็นเรื่องราว มุ่งหมายความสวยงามในเรื่องการรำที่พร้อมเพรียง การแต่งกาย การแปรแถว ประกอบเป็นหลักในการแสดง

สุรพล วิรุฬักษ์ (2547 : 12) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า ระบำ หมายถึง การที่คนหมู่หนึ่งตั้งแต่สองคนขึ้นไปท่าทางเหมือนกันบ้างแตกต่างกันบ้าง ในการแสดงชุดหนึ่งๆ และอาจมีการแปรแถว หรือตั้งขุมเป็นรูปต่างๆ เป็นระยะๆ เช่นระบำดาวดึงส์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2542 : 2) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า

ระบำ หมายถึง การแสดงที่ประกอบด้วยผู้แสดงจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป มีจุดประสงค์เพื่อแสดงความงาม ความพร้อมเพรียง การแปรแถวในขณะที่แสดง ประกอบกับการแต่งกายแลเพลงดนตรีที่ไพเราะ

จากทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปความหมายของระบำไว้ดังนี้

ระบำ หมายถึง การแสดงที่รำเป็นหมู่มีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เป็นการแสดงที่ไม่เน้นเป็นเรื่องราว แต่จะเน้นความสวยงามของท่ารำ การแต่งกาย การแปรแถว ซึ่งระบำนั้นจะมีอยู่ 2 ประเภทคือ ระบำแบบมาตรฐานและระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่

ประเภทของระบำ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงประเภทของระบำไว้ดังนี้

กรมศิลปากร (2549 : 41) ได้กล่าวถึงประเภทของระบำไว้ดังนี้

1. ระบำที่เป็นแบบแผนดั้งเดิม หรือระบำมาตรฐาน คือระบำที่ประกอบด้วยท่ารำ บทร้อง และเพลงหน้าพาทย์ ตามแบบนาฏศิลป์ไทยเป็นระบำที่มีมาแต่โบราณใช้เป็นมาตรฐานในการฝึกหัดและการแสดงการแต่งกายของระบำมาตรฐานส่วนใหญ่จะแต่งกายแบบยี่นเครื่อง เช่น ระบำเทพบันเทิง ระบำสี่บท ระบำฝรั่งคู่ ระบำพรหมศาสตร์ ระบำดาวดึงส์ เป็นต้น

2. ระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เป็นระบำที่ปรับปรุงจากรำมาตรฐาน หรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับเหตุการณ์หรือโอกาสที่นำไปแสดง หรือให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่แสดงประกอบซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายลักษณะ ได้แก่

2.1 ระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นจากรำที่เป็นแบบแผน โดยอาศัยรูปแบบการแสดง ลีลาท่ารำ ทำนองดนตรี และเครื่องแต่งกาย ตามลักษณะเดิม เช่น ระบำกีนีร็อน ระบำกริชหมู่ เป็นต้น

2.2 ระบุว่าที่ประดิษฐ์ขึ้นจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในภาคต่างๆ เช่น ระบุว่าเก็บใบชาของภาคเหนือ ระบุว่าร้อนแร้งของภาคใต้ ระบุว่าชานาของภาคกลาง และระบุว่ากะลาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3 ระบุว่าที่ประดิษฐ์ขึ้นจากการเรียนแบบทำทางของสัตว์ การเดิน การกระโดด การวิ่ง การบิน เช่น ระบุว่าไก่ ระบุว่านก ระบุว่าปลา ระบุว่าเงือก ระบุว่าครุฑ ระบุว่าสัตว์ลึกลับ (ระบุว่าน้ำ) เป็นต้น

2.4 ระบุว่าที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ในโอกาสพิเศษ ทั้งรัฐพิธี และราชพิธี เช่น ระบุว่าอาเขียน ระบุว่าเงิน-ไทยไมตรี ระบุว่าลาวไทยพันธมิตร เป็นต้น

2.5 ระบุว่าที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อสอดแทรกในการแสดงโขนละครบางตอน ให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินและสวยงาม เช่น ระบุว่าดอกบัว ระบุว่าพรตน์ เป็นต้น

2.6 ระบุว่าที่ประดิษฐ์ขึ้นจากภาพจำลองในโบราณสถาน เพื่อแสดงยุคสมัยที่มีมาแต่โบราณ เช่น ระบุว่าโบราณคดี เป็นต้น

รัตน มณีสิน (2540 : 4) ได้ให้ความหมายของประเภทของระบำไว้ว่า ระบำมาตรฐาน ได้แก่ ระบำที่ปรมาจารย์ทางนาฏศิลป์แต่โบราณท่านได้ประดิษฐ์ขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผน และกำหนดลีลาท่ารำตลอดจนกระบวนการแสดงไว้อย่างแน่นอนตายตัว และได้สั่งสอนฝึกหัดถ่ายทอดต่อๆ กันมาเป็นเวลานานจนนับถือเป็นฉบับ ระบำเหล่านี้ไม่สมควรที่ผู้ใดจะบังอาจไปเปลี่ยนลีลาท่ารำและกระบวนการแสดงของท่ารำ จึงจัดเป็นระบำมาตรฐานคือ เป็นแบบฉบับเป็นแม่บทที่ควรดำรงรักษาไว้ ระบำมาตรฐานมีอยู่หลายชุด เช่น ระบำดาวดึงส์ ระบำกฤดาภินิหาร ระบำพรมมาตร ระบำสี่บท ระบำขุหยิด (ข่องหยิด) ระบำเทพบันเทิง ระบำโบราณคดี

ภูมิศร เทพวงศ์ (2548 : 117/118) ได้ให้ความหมายของประเภทของระบำไว้ว่า ระบำมาตรฐาน เป็นระบำที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ไม่สามารถนำมาเปลี่ยนแปลงท่ารำได้เพราะถือว่าการรำรำที่เป็นต้นฉบับ บรมครูนาฏศิลป์ได้คิดประดิษฐ์ไว้และนิยมนำมาเป็นแบบแผนในการรำที่เคร่งครัด เช่น ระบำสี่บท ซึ่งถือว่าเป็นระบำที่มีมาช้านานแต่บทร้องของเพลงมีการรำแตกต่างกันประกอบด้วยเพลง พระทอง เบ้าหลด บ้าหลิม (บะหลิม) สระบุหร่ง รวมถึงเพลง ต่อมาเมื่อผู้ประดิษฐ์ระบำซึ่งเรียนแบบระบำสี่บทขึ้นอีกหลายชุด และถือว่าเป็นระบำมาตรฐานที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่น ระบำข่องหยิด ระบำเทพบันเทิง ระบำดาวดึงส์ เป็นต้น การแต่งกายชนิดนี้ นิยมแต่งกายในลักษณะขึ้นเครื่อง

จากทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าวผู้วิจัยได้สรุปประเภทของระบำไว้ดังนี้

ประเภทของระบำ มีอยู่ 2 ประเภท คือ

ระบำที่เป็นแบบแผนดั้งเดิม คือ ระบำที่เป็นแบบมาตรฐานไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ คือ ระบำที่ปรับปรุงมาจากระบำมาตรฐาน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดอกดาหลา

1. ความหมายของดาหลา

นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของดาหลา ประมวลได้ดังนี้

ทัศนีย์ อนมาน (2546 : 10) ได้กล่าวถึงความหมายของดาหลา ไว้ว่า ดาหลาเป็นพืชจำพวก จิง - ข่า (*Zingiberaceae*) เป็นพืชพื้นเมืองในท้องถิ่นภาคใต้ได้มีการคัดค้านที่มีดอกสวยงามมาปลูกประดับตามบ้านในเขตจังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส และยังมีนิยปลูกเพื่อนำดอกอ่อนมาบริโภคและประกอบอาหาร เช่น กินดอกหั่นละเอียดใส่กับข้าวต้มไก่หรือเอาหน่อมาลวกน้ำเป็นผักจิ้มบูดู หรือน้ำพริก มีรสเปรี้ยวอร่อยมาก ดอกดาหลาต้มน้ำได้น้ำตาลเข้มข้นให้รสชาติชื่นใจ ดันดาหลา ที่พบเห็นทั่วไป จะมีลำต้นตรง สูงประมาณสองเมตรถึงสองเมตรครึ่ง มีดอกสีชมพูสดและดอกสีแดงจัดสวยงามและยังมีดอกดาหลาที่รูปร่างคล้ายด้วยจึงเรียกว่าดาหลาด้วยท้องใบสีม่วงเข้ม

คำว่า “ดาหลา” นี้อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “กาหลา” หรือ “กาหลา” ก็ได้ เชื่อว่ามาจากคำว่า “กือเต” และไปพ้องกับทิวเขาชื่อว่า “กาหลา” หรือ “กาหลาศิริ” หรือ “สันกาลาศิริ” ซึ่งอาจารย์พิชัย แก้วขาว (อาจารย์วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี, นักวิจัย สกว.) ให้ข้อมูลว่าเป็นนามหนึ่งของพระอิสริ และต่อมาเพียงเป็นคำ ที่ใช้เป็นชื่อของดอกไม้ว่า ดอกกาหลา หรือดอกดาหลาตามลำดับ

วิเศษฐ์ คำสุวรรณ (2542 : 63) ได้กล่าวถึงความหมายของดาหลา ไว้ว่า ชื่อสามัญ Torch ginger ชื่อวิทยาศาสตร์ *Amomum magnificum* ดาหลาเป็นไม้ดอกที่ปลูกกันมาช้านานทางภาคใต้ของไทยซึ่งชาวบ้านมักจะเอาดอกตูมและหน่ออ่อนมารับประทาน เป็นผักจิ้ม น้ำพริก แกงเผ็ดและหั่นเป็นชิ้นๆผสมในข้าวต้ม หรือใช้ยำแต่ปัจจุบันเกษตรกรหันมาสนใจปลูกดาหลากันอย่างจริงจัง เนื่องจากดอกดาหลามีความสวยงาม คงทน ไม้บอบช้ำง่าย สะดวกต่อการขนส่ง และประการสำคัญโรคและแมลงที่เข้ามารบกวนก็มีน้อย จึงทำให้ทางราชการเล็งเห็นถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจ และได้บรรจุไว้ในกลุ่มของไม้ตัดดอกเขตร้อน

วิไลกุล ระตินัย (2544 : 46) ได้กล่าวถึงความหมายของดาหลา ไว้ว่า ดอกดาหลาเป็นไม้ป่าที่สวยงามชนิดหนึ่ง มีถิ่นกำเนิดในป่าดงที่ชุ่มชื้นทางภาคใต้ของประเทศไทย ดอกสีแดงหรือสีชมพู มีดอกได้ ตลอดปี เดิมชาวบ้านที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเรียกดอกไม้ชนิดนี้ว่า “ดอกกะลา” ตามลักษณะ ดอกมาเป็นรูปครึ่งทรงกลม คล้ายกะลา (มะพร้าว) ชาวพื้นเมืองปักษ์ใต้เอาดอกอ่อนมาหั่นเป็นฝอยๆ ใช้เป็นหมึกผสมกับเครื่องปรุงอื่น ในอาหาร พื้นบ้านงานเฒ่าของทางปักษ์ใต้ ที่เรียก “ข้าวต้ม” และรับประทานกับ ขนมนมจืด ต่อมาเมื่อมีการนำพืชชนิดนี้มาปลูกเพื่อเป็นไม้ประดับประเภทดอกสวยงาม ชื่อเรียกก็เพี้ยนไปเป็น “กาหลา” และเป็น “ดาหลา” ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นดอกกะลา หรือ ดอกกาหลา หรือดอกดาหลา ในทางพฤกษศาสตร์ล้วนเป็นดอกของพืชชนิดเดียวกันที่ชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า *Etligera elatior* (Jack) R.N Smith มีชื่อพ้องว่า *Nicolaia elatior* (Jack) Horan. ในวงศ์จิง (*Zingiberaceae*) มีชื่อสามัญว่า Torch Ginger แปลว่า จิง ที่มีดอกเหมือนคบไฟ

ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง (2551 : 3) ได้กล่าวถึงความหมายของดาหลา ไว้ว่า ดาหลา หรือกาหลา (Torch Ginger) เป็นพืชวงศ์ขิง (Zingiberaceae) มีลำต้นใต้ดิน เรียกว่า เหง้า (rhizome) ส่วนลำต้นเหนือดินเป็นกาบใบที่โอบซ้อนกันแน่นเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) มีถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับประเทศไทย เป็นพืชพื้นเมืองในภาคใต้ เป็นไม้ดอกที่ขึ้นตามป่า ชาวบ้านนำดอกและหน่ออ่อนมารับประทานเป็นผักสดและประกอบอาหาร เช่น ใส่ในข้าวต้ม แกงหรือ คัมข่า หน่อแก่สามารถนำมาใช้เป็นยาขับลมได้ด้วย ดอกดาหลามีลักษณะเป็นช่อดอกที่มีสีสวยงาม นำมาใช้ปักแจกัน หรือประดับตกแต่งในงานมงคลต่าง ๆ หรืองานศพ ในปัจจุบันยังมีการแปรรูปดอกดาหลา มาทำเป็นน้ำดื่มแก้กระหาย ทำไวน์และทำแห้งสำหรับชงเป็นเครื่องดื่มอีกด้วย

อังคณา เทียนกล้า (2551 : 84-85) ได้กล่าวถึงความหมายของดาหลา ไว้ว่า ดาหลา เป็นไม้ดอกประเภทหัวเขตร้อน อยู่ในวงศ์ Zingiberaceae สกุล Nicotria มีชื่อสามัญ Torch ginger ดาหลา เป็นไม้ดอกประเภทหัวที่มีถิ่นกำเนิดที่ประเทศอินโดนีเซีย ชาวภาคใต้ของไทยนำส่วนของกลีบดอก (Bract) ที่อ่อนมาแกงส้มหรือทำผักเหมือด(ผักที่ใช้รับประทานกับขนมจีน)หรือคัมขี้มน้ำพริก ดาหลาเป็นพืชที่ปลูกง่ายและให้ช่อดอกที่สวยงามคงทน พันธุ์ดาหลาที่ปลูกในประเทศไทยมีอยู่ 3 พันธุ์ คือ 1. พันธุ์สีแดง (Red variety) เป็นดาหลาที่มีกลีบเลี้ยงเป็นสีแดงเข้ม ลักษณะคล้ายดอกบัว เป็นดาหลาที่มีปลูกกันทั่วไป 2. พันธุ์สีชมพู (Pink variety) เป็นดาหลาที่มีกลีบเลี้ยงเป็นสีชมพูอ่อน ลักษณะช่อดอกคล้ายกับพันธุ์สีแดง 3. พันธุ์สีขาว (White variety) เป็นดาหลาที่มีกลีบเลี้ยงเป็นสีขาว เป็นพันธุ์ที่เกิดขึ้นใหม่

2. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของดาหลา

นักวิชาการ ได้กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของดาหลา ประมวลได้ดังนี้

เดอะแทน ดอกคอม <http://www.the-than.com/FLower/24-1.html> ได้กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของดอกดาหลาไว้ว่า

ลำต้น ดาหลาเป็นพืชที่มีลักษณะคล้ายข่า มีลำต้นใต้ดินเรียกว่าเหง้า (rhizome) เหง้านี้ จะเป็นบริเวณที่เกิดของหน่อดอกและหน่อต้น ดาหลา 1 ต้น สามารถให้หน่อใหม่ได้ประมาณ 7 หน่อ ในเวลา 1 ปี ส่วนลำต้นเหนือดินเป็นกาบใบที่โอบซ้อนกันแน่น เช่นเดียวกับพวกกล้วย ส่วนนี้คือลำต้นเทียม (pseudostem) ลำต้นเหนือดินสูง 2-3 เมตร มีสีเขียวเข้ม

ใบ มีรูปร่างยาวรี กลางใบกว้างแล้วค่อย ๆ เรียวไปหาปลายใบ และฐานใบ ใบไม่มีก้านใบ ผิวเกลี้ยงทั้งด้านบนและด้านล่าง ใบยาว 30-80 เซนติเมตร กว้าง 10-15 เซนติเมตร ปลายใบแหลมฐานใบเรียวลาดเข้าหาก้านใบ เส้นกลางใบปรากฏชัดเจนทางด้านล่างของใบ

ดอก ดอกดาหลาเป็นดอกช่อมีลักษณะดอกแบบ (head) ประกอบด้วยกลีบประดับ (Bracts) มี 2 ขนาด ส่วนโคนประกอบด้วยกลีบประดับขนาดใหญ่ มีความกว้างกลีบ 2-3 ซม. จะมีสีแดงขลิบขาว เรียงซ้อนกันอยู่และจะบานออก ประมาณ 25-30 กลีบ และมีกลีบประดับ ขนาดเล็กอยู่ส่วนบนของช่อ

ดอก ความกว้างกลีบประมาณ 1 ซม. ซึ่งมีสีเดียวกับกลีบประดับ ขนาดใหญ่ กลีบประดับเล็กนี้จะหุบเข้าเรียงเป็นระดับมีประมาณ 300-330 กลีบ ภายในกลีบประดับขนาดใหญ่ที่บานออกจะมีดอกจริงขนาดเล็กกลีบดอกสีแดง ซึ่งเป็นดอกสมบูรณ์เพศอยู่จำนวนมาก ดอกบานเต็มที่จะมีขนาดความกว้างดอกประมาณ 14-16 เซนติเมตร ความยาวข้อ 10-15 เซนติเมตร มีก้านช่อดอกยาว 30-150 เซนติเมตร ลักษณะก้านช่อดอกแข็งแรง ดอก จะออกตลอดปีแต่จะให้ดอกมากที่สุดในช่วงฤดูร้อน คือ เดือนมีนาคม - พฤษภาคม ดอกจะ พัฒนามาจากหน่อดอกที่แทงออกมาจากเหง้าได้ดินลักษณะของหน่อจะมีสีชมพู ที่ปลายหน่อ

พานิชย์ ชศปัญญา (2541 : 13-14) ได้กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของดอกดาหลาไว้ว่า ดาหลามีญาติเป็นขิงและข่า ลำต้นเจริญเติบโตออกมาจากเหง้าหรือหัวที่ฝังอยู่ในดิน ดาหลามีนิยักรักพวกพ้อง ขึ้นเป็นกลุ่มกอ ความสูง ๑-๒ เมตรแล้วแต่พันธุ์ที่ดาหลาขึ้นอยู่ ดินดีต้นจะสูงเอามากๆ ดินไม่ดีต้นก็ไม่สูงนักใบใหญ่สีเขียวเข้ม มีก้านใบทำหน้าที่เป็นก้านหุ้มลำต้น ลักษณะใบเป็นรูปหอกปลายใบแหลม โคนใบแคบเข้าหาก้านใบ ใบกว้างประมาณ ๖ นิ้ว ยาว ๑๐-๑๔ นิ้ว นับว่ามีขนาดใหญ่กว่าข่าและขิงมาก

เริ่มแรกมีการค้นพบดาหลาดอกสีแดงและชมพู แต่ต่อมาพบว่ามีสีขาว ส่วนรายละเอียดนั้นมีความแตกต่างกันออกไป บางสายพันธุ์มีกลีบดอกสีชมพู ที่ริมกลีบดอกขลิบด้วยสีขาว มองเห็นชัดเจน บางสายพันธุ์มีจุดประอย่างเป็นระเบียบ ดอกออกจากดินดอกเดี่ยว โดยมีก้านดอกแข็งแรง สูง พบว่าบางครั้งความสูงของก้านดอกสูงกว่า ๑ เมตร มีขนาดใหญ่ กลีบดอกซ้อนทับกันหลายชั้น กลีบชั้นนอกมีขนาดใหญ่แล้วค่อยลดขนาดเล็กลง ตามลำดับกลีบดอกชั้นในสุด เปลี่ยนสภาพเป็นเกสร เกสรติดกันเป็นกระปุก ยอดแหลม สวยงามน่ารัก ดอกมีความกว้าง ๔-๖ นิ้ว ดอกดาหลาแยกออกจากต้นต่างหาก ก่อนออกดอกจะแทงก้านขึ้นมาจากโคนกอ ก้านเป็นปอคล้ายลำไผ่ ต้นดาหลาที่สมบูรณ์มากๆ จะพบว่าออกดอกที่ปลายต้น แต่มีไม่บ่อยนัก

รัตนา พันธุ์สุริยฉาย (2542 : 392) ได้กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ กาหลา: พืช ชื่อท้องถิ่น: กาหลา ดาหลา กาแต ปาสงกาแต (มลายูถิ่น) ชื่อวิทยาศาสตร์: *Phacomeria Magni fica* ชื่อสามัญว่า "Torch Cinger" ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE (The Ginger Family)

ภาพที่ 1 ดอกดาหลาสีแดง

ลักษณะทั่วไป เป็นพรรณไม้จำพวกเดียวกับพวกชิงช้า คือมีแงหรือหัวฝังอยู่ใต้ดิน และจะขึ้นรวมกันเป็นกอ ลำต้นสูงประมาณ 1.0-1.5 เมตร ใบสีเขียวเข็ม ก้านของใบทำหน้าที่ห่อหุ้มลำต้น ปลายใบแหลม ลักษณะของใบเป็นรูปหอกแบน โคนใบสอบแคบเข้าหาก้านใบ ใบกว้างประมาณ 6 นิ้ว และยาวประมาณ 10-14 นิ้ว มีดอกเป็นดอกเดี่ยว ที่แทงขึ้นจากโคนกอ คือจะแยกออกจากดินต่างหาก ก้านของดอกที่แทงออกมา มีลักษณะยาวคล้ายปล้องไม้ไผ่เล็กๆ เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.5 ฟุต หรืออาจจะมากกว่านั้น สีของดอก สีชมพูหรืออาจจะสีแดง กลีบดอกจะเรียงกันจากใหญ่ไปหาเล็ก กลีบดอกชั้นในเป็นเกสรเกาะติดกันเป็นกระปุก ยอดแหลมดูสวยงาม ขนาดของดอกกว้างตั้งแต่ 10-15 เซนติเมตร กาลามีดอกที่ทนมาก สามารถอยู่ได้นานหลายวัน จะออกดอกในฤดูฝน

วิเศษฐ์ คำสุวรรณ (2542 : 63-64) ได้กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของดาหลา ไว้ว่า ดาหลาจัดอยู่ในพืชตระกูลเดียวกับชิงช้า ที่มีลำต้นอยู่ใต้ดิน เจริญเป็นกอ ใบสีเขียว แบนคล้ายรูปหอก ปลายแหลม กว้าง 5-6 นิ้ว ก้านใบห่อหุ้มเนื้อดินสูงประมาณ 1-2 เมตร ออกดอกเด่นเพียงดอกเดียว มีหลากสี เช่น แดง ขาว และชมพู แต่ที่พบเห็นกันมากคือสีชมพูแดง ก้านดอกยาวประมาณ 1.5 ฟุต กลีบดอกเรียงเป็นระเบียบสวยงามดูเหมือนดอกพลาสติก ขนาดดอกกว้าง 10 -15 ซม.

ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง (2553 : 1) ได้กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของดาหลา ไว้ว่า ดาหลาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ดังนี้

ลำต้น อยู่ใต้ดินเรียกว่าเหง้า ส่วนลำต้นเหนือดินเป็นกาบใบที่ซ้อนกันแน่น สูงประมาณ 2-5 เมตร มีสีเขียว มีสีเขียวปนม่วงแดง หน่อเจริญจากดาที่อยู่ใต้ดิน ดันแก่จะทยอยแห้ง และตายไป

ภาพที่ 2 ดอกดาหลาสีบานเย็น

ใบ รูปรีแกวรี สีเขียว บางพันธุ์สีเขียวปนแดง ผิวใบเกลี้ยงทั้งด้านบนและด้านล่าง ขาว
ประมาณ 30-50 ซม. กว้าง 10-15 ซม. มี 16-24 ใบต่อด้าน

ดอก เป็นช่อแทงขึ้นมาจากเหง้า ประกอบด้วยกลีบประดับสีสดเป็นมันวาวที่เรียงซ้อนกัน
แน่น มีดอกย่อยขนาดเล็กภายในซึ่งเป็นดอกจริงสีแดง หรือเหลือง

ผล กลมรี น้ำน้ำ ไม่แตกเมื่อแก่

เมล็ด สีดำมีเมือกสีขาวหุ้ม ติดอยู่ที่แกนกลางผล

วิไลกุล ระดิษฐ์ (2544 : 46) ได้กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของดาหลา ไว้ว่า ต้นดา
หลาเป็นพืชที่มีลำต้นใต้ดินที่เรียกว่าเหง้า อายุหลายปี ลำต้นเทียม (เกิดจากกาบเด่นของพืชวงค์ขิง)
อาจสูงได้ถึง 5 เมตร ใบเป็นใบเดี่ยว รูปขอบขนาน กว้างราว 20 ซม. ยาว ราว 50 ซม. ดอกสีชมพูถึงสี
แดงเข้ม ออกเป็นช่อเดี่ยวที่ปลายก้านซึ่งแทงขึ้นมาจากเหง้า ก้านช่อดอกอาจยาวได้ถึง 105 เมตร มี
กาบสีเขียวหุ้มดอก กาบนี้กว้างราว 10 ซม. มีใบประดับรอบนอกแผ่ออก กว้าง 2-3 ซม. ยาว 8-12 ซม.
ใบประดับแต่ละใบมีดอก 1 ดอก และมีใบประดับย่อยรูปหลอด ยาวราว 2 ซม. หลอดกลีบเลี้ยงยาว
กว่าใบประดับย่อย ปลายจักเป็น 3 ซี่หลอดกลีบดอกสีชมพู สั้นกว่ากลีบเลี้ยง เกสรตัวผู้ที่เป็นหมันสี
เลือดหมูเข้ม ขอบสีขาวหรือสีเหลือง เกสรตัวผู้ที่สมบูรณ์มี 1 อัน ก้านสีขาว อับเรณูสีแดง ผลรูปกลม
ขนาดผ่าศูนย์กลาง 2-25 ซม. มีขนนุ่ม

อังคณา เทียนกล้า (2551:84-85) ได้กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของดาหลา ไว้ว่า ดา
หลามีลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ดังนี้

1. เหง้า และลำต้น คากาเป็นไม้ดอกประเภทหัวแบบไรโซม หรือเหง้า ทำหน้าที่เก็บสะสมอาหาร ประกอบด้วยข้อ ปล้อง ตา และกาบใบ ขนาดของเหง้าขึ้นกับอายุ ส่วนหัวและท้ายของเหง้าเป็นที่เกิดของลำต้นจะมีขนาดใหญ่กว่าส่วนอื่นๆและมีเหง้าเล็กแตกออกมาแล้วพัฒนาเป็นลำต้นใหม่กว่าส่วนอื่นๆ และมีเหง้าเล็กแตกออกมาแล้วพัฒนาเป็นลำต้นใหม่เรียกว่า หน่อ (Tiller) พุ่งขึ้นสู่อากาศ เมื่อลำต้นใหม่เจริญเติบโตหาอาหารเอง

ภาพที่ 3 ดอกคากาสีขาว

ได้จะส่งอาหารที่เหลือไปเก็บไว้ที่เหง้าเดิม ทำให้เหง้าคากามีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อยๆขนาดของเหง้ามีความสัมพันธ์กับขนาดของดิน ลำต้นยิ่งเจริญมากขึ้นเท่าใด เหง้าก็จะมีขนาดใหญ่มากขึ้น คากาเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว กาบใบห่อหุ้มจำนวนมาก ลำต้นเจริญมาจากส่วนของเหง้า ส่วนที่โผล่ขึ้นมาเหนือดิน จะเป็นส่วนของลำต้นแท้จริงประมาณ $\frac{1}{3}$ - $\frac{1}{2}$ ของความสูงทั้งหมด ส่วนที่เหลือคือกาบใบที่ห่อหุ้มส่วนปลายเอาไว้ ลำต้นจะเจริญออกทางด้านข้างตามทิศทางของเหง้าที่แตกออกมาลำต้นของคากาแต่ละต้นแต่ละต้นจะอยู่ใกล้กันมากทำให้ส่วนล่างของลำต้นสูงจากผิวดิน 1-2 ฟุต ไม่มีใบ เรียกลำต้นกลุ่มนี้ว่า กอ คากาเจริญเติบโตเต็มที่สูงถึง 5-6 เมตร

2. ราก ของดอกคากาเป็นระบบรากฝอย รากเกิดจากส่วนของลำต้นใต้ดิน รากที่แตกออกมาใหม่จะมีลักษณะอวบขาวแล้วค่อยๆเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

3. ใบของดอกดาหลามีสีเขียวเป็นแบบใบเดี่ยว มีรูปร่างยาวเรียวบริเวณกลางใบกว้างแกว่ ค่อยๆเรียวไปหาปลายใบ และฐานใบ ใบดาหลาไม่มีก้านใบ ผิวใบเกลี้ยงทั้งด้านบนและด้านล่าง ใบ ยาว 30 -80 เซนติเมตร กว้าง 10-15 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ฐานใบเรียวลาดเข้าหาก้านใบ เส้น กลางใบ ปรากฏชัดทางด้านล่างของใบ

4. ดอกของดาหลาเป็นช่อแบบกระจุกแน่น(Head) ประกอบด้วยกลีบประดับ 2 ขนาด ส่วน โคนช่อดอกประกอบด้วยกลีบประดับขนาดใหญ่หนา และค่อนข้างแข็งเป็นมันวาว มีความกว้าง 2-3 เซนติเมตร สีแดงกลีบขอบขาวเรียงซ้อนกันอยู่และจะบานดอก ประมาณ 25- 30 มีกลีบประดับขนาด เล็กอยู่ส่วนบนของช่อดอก ความกว้างกลีบ 1 เซนติเมตร มีสีเขียวทึบกับกลีบประดับใหญ่กลีบ ประดับขนาดเล็กนี้จะหุบเข้าเรียงเป็นระดับ

ภาพที่ 4 ดอกดาหลาสีมชมพู

มีประมาณ 300- 330 กลีบภายในกลีบประดับขนาดใหญ่ที่บานดอก มีดอกจริงขนาดเล็กสีแดง เป็นดอกสมบูรณ์เพศอยู่จำนวนมากประกอบด้วย กลีบดอก 6 กลีบ และมีเกสรตัวผู้และตัวเมียใน อัตราส่วน 1 : 1 เมื่อดอกบานเต็มที่จะมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอก 14 – 16 เซนติเมตร ความยาวช่อ 10 -150 เซนติเมตร ลักษณะก้านช่อดอกแข็ง ดาหลาออกดอกได้ตลอดปี แต่จะให้ดอกดกที่สุดในช่วง ฤดูร้อน ประมาณเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ดอกจะพัฒนามาจากหน่อดอกที่แทงออกมาจากเหง้าใต้ ดิน หน่อจะมีสีชมพูที่ปลายช่อ

3. การปลูกละหฺลา

นักวิชาการได้กล่าวถึงการปลูกละหฺลา ประมวลได้ดังนี้

เดอะแทน คอทคอม <http://www.the-than.com/FLower/24-1.html> ได้กล่าวถึงการปลูกละหฺลา ไว้ว่า ใช้หน่อที่มีเหง้าและรากติดมาด้วย เหง้าที่ตัดมาควรมีความยาวประมาณ 5 นิ้ว โดยสังเกตให้หน่อนั้น ๆ มีใบติดมาประมาณ 4 คู่ใบ ปลูกลงในหลุมที่เตรียมไว้ แล้วทำการกลบดินให้สูงประมาณ 6 นิ้ว รดน้ำให้ชุ่ม อาจใช้ดินเลนจากท้องร่องพอกทับโคนต้น เพื่อรักษาความชุ่มชื้น นอกจากนี้ควรหาไม้หลักมาผูกติดกับลำต้นกันต้นโยก

วิเศษฐ์ คำสุวรรณ (2542 : 64) ได้กล่าวถึงการปลูกละหฺลา ไว้ว่า ละหฺลาชอบดินร่วนที่มีอินทรีย์วัตถุสูงและมีความชื้น ขึ้นได้ดีในที่ร่มรำไร เช่น ตาม ตามร่องสวนไม้ยืนต้น ออกดอกได้ตลอดทั้งปี แต่ช่วงที่ให้ดอกมากคือ เดือนธันวาคม – เดือนมีนาคม ถ้าปลูกในที่โล่งมีแสงแดดจัด สีของดอกจะซีดลงไม่สวย ถ้าปลูกแบบขร่งคือมีร่องน้ำ ตรงกลางปลูกไม้ยืนต้น ส่วนด้านข้างร่องปลูกละหฺลาทั้งสองข้างให้ขนานกันไป ระยะห่างระหว่างกอแต่ละกอประมาณ 1 เมตร ถ้าปลูกแบบไม่ขร่ง ควรขุดหลุมให้กว้างยาวประมาณ 40-50 ซม. ระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 2 เมตร กลบดิน รดน้ำให้ชุ่ม เมื่อละหฺลาออกดอก ควรตัดดอกตอนเช้าไม่เกิน 7 โมง หรือไม่กี่ตัดตอนเย็น หลังจากตัดแล้วควรแช่น้ำเย็นทันทีเพื่อเป็นการช่วยให้ดอกบานได้ทน เทคนิคการตัดดอกควรตัดก้านดอกเหนือผิวดินประมาณ 10-15 ซม. เพื่อให้หน่อเดิมแทงช่อดอกออกมาอีก 1-2 ดอก แต่ก้านดอกจะสั้นกว่าเดิมเล็กน้อย การให้น้ำ ถ้าปลูกแบบขร่งควรรดน้ำ 2 วันต่อครั้ง แต่ถ้าปลูกแบบไม่ขร่งควรรดน้ำวันละ 1 ครั้งแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับร่มเงาและอากาศในพื้นที่ปลูกด้วย ห้ามมีลมและแสงแดดควรรดน้ำวันละ 2 ครั้ง เช้า – เย็น การใส่ปุ๋ยเพื่อป้องกันดินไม่ให้เสื่อมคุณภาพ ควรใส่ปุ๋ยคอก เช่น มูลไก่ มูลวัว – ควาย โรยละ 20 กก. ทุกๆเดือน ใช้วิธีโรยรอบโคนต้นการตัดแต่งใบจะต้องตัดแบบค่อยๆตัดทีละนิดเพื่อเป็นการเตือน ถ้าตัดแบบฉับไม้ทั่วไปหรือตัดชิดโคนจะทำให้ต้นละหฺลาเหี่ยวเฉาตาย

ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง (2553 : 1) ได้กล่าวถึงการปลูกละหฺลา ไว้ว่า ละหฺลา ปลูกได้ทั่วไปในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความชุ่มชื้นสูง น้ำไม่ขัง และมีร่มรำไร ระยะปลูก 2×3 เมตร ขนาดหลุม 50×50×50 ซม. ร่องกันหลุมด้วยปุ๋ยคอก ดันพันธุ์ ใช้หน่อที่มีเหง้าและรากติดมาด้วย หรือใช้ต้นกล้าที่เพาะจากเมล็ด ใช้จำนวน 178 หน่อต่อไร่

อังคณา เทียนกล้า (2551:86) ได้กล่าวถึงการปลูกละหฺลา ไว้ว่า ละหฺลามีวิธีการปลูก ดังนี้

1. การเตรียมดิน การเตรียมแปลงปลูกโดยการไถพรวนดิน และตากดินไว้ 5-7 วัน ใส่ปุ๋ยคอกผสมเกลบดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน และโรยปูนขาวในอัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ ละหฺลาสามารถเจริญเติบโตได้ดีในดินทั่วไป แต่จะเจริญเติบโตได้เร็ว และให้ดอกดีในสภาพดินร่วนปนทราย ดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นสม่ำเสมอ

2. การปลูก เนื่องจากละหฺลาเป็นดอกประเภทหัวที่มีทรงกอใหญ่ และมีขนาดของลำต้นสูงมาก จึงไม่นิยมปลูกลงกระถาง แต่มักจะปลูกลงแปลง ซึ่งมีการปลูกได้ 2 แบบ ดังนี้ การปลูกบน

แปลงใช้ระยะปลูก 3×3 เมตร โดยฝังเหง้าให้ลึกจากผิวดินประมาณ 1-1.5 นิ้ว ถ้าปลูกลึกเกินไปจะแตกกอช้า ถ้าปลูกตื้นเกินไปจะทำให้เหง้าโผล่พ้นดินเร็วเกินไป ทรงกอจะเบะและมีขนาดกอไม่สม่ำเสมอ ถ้าปลูกจำนวนน้อยก็สามารถปลูกไปบนพื้นที่ราบได้เลย โดยระยะปลูก 3×4 เมตร หรือตามความเหมาะสม

4. การขยายพันธุ์ดาหลา

นักวิชาการได้กล่าวถึงการขยายพันธุ์ดาหลา ประมวลได้ดังนี้

เดอะแทน ดอทคอม (นามแฝง) <http://www.the-than.com/FLower/24-1.html> ได้กล่าวถึงการขยายพันธุ์ดาหลา ไว้ว่า ดาหลาสามารถขยายพันธุ์ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. การแยกหน่อ ควรแยกหน่อที่มีความเหมาะสมนำไปปลูกคือ สูงประมาณ 60-100 ซม. ขึ้นไปและมีกิ่งอ่อนกิ่งแก่ประมาณ 4-5 ใบ ใช้มีดคี่ให้มีเหง้า และรากติดอยู่ด้วย ซึ่งหน่อชนิดนี้จะมีหน่อดอกอ่อน ๆ ติดมาด้วยประมาณ 3 หน่อ นำไปชำในดินพลาสติก 1 เดือนเพื่อให้หน่อแข็งแรงก่อนปลูก

2. การแยกเหง้า โดยการแยกเหง้าที่เกิดใหม่ที่โคนต้น แล้วนำไปชำในแปลงเพาะชำ วิธีนี้จะใช้เวลาประมาณ 1 ปี จึงจะเริ่มให้ดอก

3. การปักชำหน่อแก่ โดยนำไปชำในแปลงเพาะชำให้แตกหน่อใหม่แข็งแรง แล้วจึงค่อยย้ายมาปลูกลงแปลง

พานิชย์ ชศปัญญา (2541 : 14-15) ได้กล่าวถึงการขยายพันธุ์ดาหลา ไว้ว่า การขยายพันธุ์ดาหลานั้นทำได้หลายวิธีด้วยกันเริ่มจาก

แยกหน่อ เป็นหน่อที่มีความสูง ประมาณ ๖๐-๑๐๐ เซนติเมตร มีใบเพศลวด ๔-๕ ใบ วิธีการไม่ยุ่งยาก เพียงแค่ขุดให้เห็นเหง้า ใช้เลื่อยหรือมีดตัดหน่อออกจากกอใหญ่ ก็จะได้หน่อใหม่ที่มีหน่อเล็กติดอยู่ ๑-๒ หน่อ การขยายพันธุ์แบบนี้ได้หน่อขนาดใหญ่แข็งแรง เมื่อปลูกลงดินหน่อใหม่ขยายได้เร็ว ที่สำคัญสุกๆให้ดอกเร็ว หลังปลูกและดูแลดี ๖ เดือนให้หลังก็จะมีดอก การแยกหน่อมีข้อจำกัดอยู่ที่กอ กอที่แยกออกมาจะเสียต้น และมีผลต่อการให้ดอกด้วย ราคาซื้อขายส่วนนี้จะแพงกว่าอย่างอื่น

การ เพาะเหง้า เป็นวิทยาการที่เจ้าของสวนค้นพบโดยบังเอิญ คุณชัชพงศ์เล่าว่า ดันดาหลาที่แก่ลำต้นจะแห้งตาย เขาจะขุดทิ้งอยู่แล้ว มีเพื่อนชาวสวนรายหนึ่งบอกว่าจะลองขยายพันธุ์ คุณชัชพงศ์ทดลองนำไปชำในวัสดุที่ประกอบด้วยขี้เถ้าแกลบ แกลบสด ทราย ขุยมะพร้าว และกาบมะพร้าวสับอย่างละ ๑ ส่วน ขณะที่ชำทำการรดน้ำอย่างสม่ำเสมอ ไม่นานนักต้นแก่จะแทงต้นอ่อนขึ้นมา เลี้ยงดูให้มีต้นสูงขนาดครึ่งเมตรก็ปลูกลงในกระถางเตรียมขายถ้าไม่ขายก็ย้ายปลูกลงแปลงได้

เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เป็นวิธีการขยายพันธุ์แบบหนึ่งที่ได้ แต่ผู้สันตติกรณ์บอกว่า ดาหลาไม่

อังคณา เทียนกล้า (2551 : 86) ได้กล่าวถึงการขยายพันธุ์ดาหลา ไว้ว่า การขยายพันธุ์ดาหลาทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การแบ่งกอ เป็นการขยายพันธุ์ที่ได้พันธุ์เดิม การแบ่งกอที่ได้การคัดแยกเหง้าเป็นท่อนๆ ที่มีหน่อสูงประมาณ 60 – 100 เซนติเมตร ขึ้นไป มีใบกิ่งแก่กิ่งอ่อน 3-4 ใบ มีรากติดอยู่ด้วยนำไปชำในวัสดุชำทรายผสมขี้เถ้าแกลบอัตราส่วน 1:1 ตั้งไว้ในที่ร่มรำไร รดน้ำให้ชื้นชื้นอยู่เสมอประมาณ 1 เดือน จึงขยายปลูกลงแปลงต่อไป

2. การแยกเหง้า เป็นการขยายพันธุ์เดิมโดยการแยกเหง้าที่มีลำต้นเดิมมาประมาณ 2-3 ต้นนำไปชำให้แข็งแรงก่อน หรือนำไปปลูกลงแปลงได้เลยแต่ต้องมีการพรางแสงและรดน้ำให้ชื้นอยู่เสมอ เมื่อต้นตั้งตัวได้แล้วจึงเอาที่พรางแสงออก วิธีนี้ดาหลาจะเจริญเติบโตและให้ดอกได้เร็วกว่าวิธีแรก เป็นวิธีที่ทำกันอยู่ทั่วไป

3. การปักชำหน่อแก่ เป็นการขยายพันธุ์ที่ได้พันธุ์เดิม โดยการตัดชำส่วนของหน่อแก่มาชำในวัสดุเพาะทรายผสมขี้เถ้าแกลบให้แตกหน่อใหม่แข็งแรง จึงย้ายปลูกลงแปลงต่อไป

5. การดูแลรักษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงการดูแลรักษาดาหลา ประมวลได้ดังนี้

คอะแทน คอทคอม <http://www.the-than.com/FLower/24-1.html> ได้กล่าวถึงการดูแลรักษาดาหลา ไว้ว่า การให้น้ำ จะให้น้ำดาหลาประมาณ 2 - 3 เดือนต่อครั้ง ซึ่งจะใช้น้ำสุกใส (16-16-16) ในอัตรา 96 กก./ไร่/ปี และให้น้ำปุ๋ยคอกในอัตรา 15 กก./ต้น/ปี นอกจากนี้อาจใช้อินทรีย์วัตถุที่ผุพังแล้ว เช่น ใบไม้ต่าง ๆ หรือลำต้นแก่ของดาหลา, วัชพืชที่ขึ้นตามท้องร่อง มาเป็นปุ๋ยหมัก หรืออาจใช้ดินเลนจากท้องร่องพูนใส่ตามโคนต้น ซึ่งดินเลนนี้จะมีอินทรีย์วัตถุสูง

การให้น้ำ ดาหลาเป็นพืชที่ต้องการน้ำในปริมาณที่มากพอสมควร โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกของการปลูก ควรรดน้ำให้ชุ่ม โดยใช้แรงสาดวันละ 1 ครั้ง เมื่อต้นดาหลาตั้งตัวได้อาจเว้นระยะห่างของการให้น้ำจากวันละครั้งออกไปเป็นประมาณ 2-3 วันต่อครั้ง แต่ต้องคำนึงถึงสภาพอากาศ ถ้าเป็นฤดูร้อนควรเพิ่มการให้น้ำมากขึ้นโดยใช้ระบบการให้น้ำแบบพ่นฝอย (sprinkler) บนแปลงที่ไม่ยกร่อง

พานิชย์ ชสปีญญา (2541 : 15-16) ได้กล่าวถึงการดูแลรักษาดาหลา ไว้ว่า เปรียบเทียบกับดอกไม้ชนิดอื่นแล้ว ดาหลามีศัตรูน้อย ไม่ว่าจะเป็นโรคหรือแมลง แต่เจ้าของต้องเอาใจใส่พอสมควร ดาหลาที่ปลูกลงดิน ถ้าเป็นหน้าฝนเจ้าของไม่จำเป็นต้องให้น้ำ แต่ถ้าเป็นช่วงแล้ง ควรให้น้ำ ๒ วันต่อ ๑ ครั้ง ทั้งนี้เพราะดาหลานั้นเป็นไม้ชอบน้ำเจ้าของสวนแนะนำว่า ถ้าปลูกในพื้นที่ราบทั่วไปไม่มีร่องสวน ควรให้น้ำสม่ำเสมอเป็นทุกวันได้ยิ่งดี การให้น้ำกับต้นดาหลา ส่วนแรกเจ้าของสวนขุดลอกท้องร่อง จะได้ปุ๋ยธรรมชาติที่เป็นขี้เลน เป็นอาหารธรรมชาติชั้นหนึ่งทีเดียว ยิ่งบริเวณใดปลูกทองหลางมาก บริเวณนั้นจะมีความเข้มข้นของธาตุอาหารมาก สิ่งทีกล่าวมาเป็นที่ยืนยันได้สมัยรุ่น

ปุ๋ยคอกคอกที่ทำสวนทุเรียนแล้วปลูกทองหลางเป็นร่มเงาให้ ปุ๋ยที่มีเพิ่มเติมเข้าไป คุณชายวงศ์ใช้ไข่ไก่แห้งหว่านให้ อัตราการละ ๒ กระสอบ ถ้าวาง ๒๐ กิโลกรัมเห็นจะได้ ความถี่ขึ้นอยู่กับที่เจ้าของ หากต้องการดอกมากอาจจะให้เดือนละครั้ง แต่ถ้าตัดดอกออกต้นไม่มาก เว้นระยะ ๒-๓ เดือนให้ครั้งหนึ่ง เจ้าของให้เหตุผลว่า ที่ต้องใช้ปุ๋ยเพราะการเพิ่มคุณภาพของผลผลิต ยิ่งในอนาคตแล้วยังจำเป็นเพราะระยะระหว่างต้นแถว ๑ วาปลูกใหม่ๆ กอจะเป็นระเบียบ แต่มานานเข้าต้นขยายออกกอจะไม่เป็นระเบียบ จึงดูเป็นดง เห็นดอกกลานตาไปหมดต้นคาหลาที่ปลูกไปนานต้นที่เก่าอาจจะล้ม ควรตัดทิ้งแล้วปลูกรักษาความชื้นให้ดินที่โคน บางต้นอาจพบว่าใบมากเกินไป ควรตัดแต่งเสียบ้าง

วิชชุ คำสุวรรณ (2542 : 65) ได้กล่าวถึงการดูแลรักษาคาหลา ไว้ว่า คาหลามักจะไม่ค่อยมีปัญหา โรคและแมลงแต่ที่พบบ้างคือ หนอนเจาะลำต้น หรือที่เรียกว่า “หนอนเขียว” จะเข้าทำลายตามซอกใบและลำต้น ทำให้ภายในลำต้นเน่าเป็นสีดำ การป้องกัน ควรตัดต้นที่เป็นโรคทิ้งแล้วเผาไฟทำลายเสีย หรือใช้สารเคมีจำพวกสารฆ่าแมลงประเภทคลอซีมีนิคพ่น นอกจากนี้ยังมีมดแดงชอบทำรังอยู่บนต้นทำให้เกิดเป็นรอยด่าง

ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง (มปป.: 2) ได้กล่าวถึงการดูแลรักษาคาหลา ไว้ว่า

การให้ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยสูตรเสมอ 15-15-15 อัตรา 100 กก. ต่อไร่ต่อปี ใส่ทุกๆ 3 เดือน และใส่ปุ๋ยคอกอัตรา 30 กก. ต่อไร่ต่อปี

การให้น้ำ ควรรดน้ำให้ชุ่มวันละครั้งเมื่อเริ่มปลูก หลังจากตั้งตัวแล้วให้ห่างกันครั้งละ 2-3 วัน การตัดแต่ง ตัดต้นให้กอโปร่ง และหลังจากปลูกได้ 5-6 ปี หน่อขึ้นกระจัดกระจาย จึงควรรื้อแปลงแล้วปลูกใหม่

อังคณา เทียนกล้า (2551:87) ได้กล่าวถึงการดูแลรักษาคาหลา ไว้ว่า การดูแลรักษาทำได้โดย

1. การให้น้ำ คาหลาเป็นพืชที่ต้องการมีความชื้นในดินสม่ำเสมอ จึงควรให้น้ำอย่างเพียงพอ คาหลาขึ้นได้ในที่ร่มรำไร ถ้าปลูกในที่กลางแจ้งและอากาศร้อนจัดมักมีอาการใบไหม้ จึงควรรดน้ำให้มากขึ้น การให้น้ำแก่ต้นคาหลาอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ต้นเจริญเติบโตและให้ดอกแต่การให้น้ำตลอดไป คาหลาจะเจริญเติบโตทางด้านโครงสร้าง ทำให้การออกดอกไม่ดก ดังนั้นเมื่อต้องการให้คาหลาออกดอกจึงควรค้ำน้ำบ้าง ใบเหี่ยวก็อาจให้น้ำบ้างเล็กน้อย ทรมานอย่างนี้ไปเรื่อยๆ จนคาหลาเริ่มฟอร์มดอกให้เห็น จึงให้น้ำมากขึ้น

2. การใส่ปุ๋ย คาหลาเป็นพืชที่ปลูกง่ายเจริญเติบโตได้ดี ถึงแม้ว่าจะไม่ใส่ปุ๋ยก็สามารถเจริญเติบโต และให้ดอกได้ แต่จะให้ดอกขนาดเล็กและมีคุณภาพไม่ดี การปลูกคาหลาจึงควรใส่ปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ในระยะเริ่มแรกควรใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์อัตราส่วน 1:1 ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ในระยะออกดอกควรใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์อัตราส่วน 1:2:1 เช่น 12-24-12 หรือ 15-30-15 ในอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ ทำให้คาหลาให้ดอกที่มีขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพดี

3. การพรางแสง คาคาเป็นไม้ดอกประเภทหัวที่ชอบแสงแดดประมาณ 50-70 เปอร์เซ็นต์จึงควรมีการพรางแสงด้วยซาแลน การปลูกคาคาจึงอาจปลูกเป็นพืชแซมในสวนผลไม้ หรือในบริเวณที่มีแสงแดดรำไร

4. การตัดแต่ง หลังจากตัดดอกแล้วให้ตัดก้านดอกเหลือไว้ 5-10 เซนติเมตร และใบแก่ออกเพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง จะทำให้คาคามีการเจริญเติบโตของหน่อใหม่ได้ดี ให้ช่อดอกที่มีคุณภาพ

5. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช เนื่องจากคาคามีส่วนของกลีบเลี้ยงที่มีลักษณะหนาเป็นมันขี้ผึ้ง (Waxes) ฉาบอยู่ ดันและใบของคาคามีกลิ่นฉุน จึงมีศัตรูแมลงรบกวนน้อย ส่วนโรคที่อาจเกิดขึ้นอยู่ในชิ้นส่วนช่อดอกคือครกคอกจุดสีน้ำตาล ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝนที่มีฝนตกชุก การป้องกันกำจัดโดยการฉีดยาป้องกันกำจัดเชื้อราพวกไซแนบหรือแคบแทน

6. คาคาขาว

นักวิชาการได้กล่าวถึงคาคาขาว ประมวลได้ดังนี้

ทัศนีย์ อนมาน (2546 : 11-13) ได้กล่าวถึงคาคาขาว ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 5233 คุณสุนทร โค๊ะคำ และคณะเจ้าหน้าที่จากหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ขล.6 (บ่อน้ำร้อน) คณะเจ้าหน้าที่ ดชด. 445 ได้ทำการสำรวจที่ราบสาธา บริเวณหมู่บ้านสาธาในอดีต (ก่อน พ.ศ. 2496) อุทยานแห่งชาติปางสีดา อ.เบตง จ.ยะลา ซึ่งเป็นป่าดิบชื้นหรือป่าฝนเขตร้อน (Tropical rainforest) ลักษณะทั่วไปเป็นป่าที่มีสภาพอุดมสมบูรณ์ เป็น ดันกำเนิดของแม่น้ำสำคัญสองสายคือ แม่น้ำปัตตานี พบต้น คาคาที่มีดอกสีขาวขึ้นอยู่ในบริเวณที่ราบกลางป่าสาธา ซึ่งบริเวณดังกล่าวนี้ในอดีตเคยเป็นชุมชนมาก่อน คาคาขาวได้มีการนำมาปลูกครั้งแรกโดย มานิตย์ ศรีภักดี ได้ขุดหน่อมาปลูกจำนวน 3 หน่อ และได้ขยายพันธุ์นำไปปลูกได้รับไม้ในสวนผลไม้ที่บ้านเลขที่ 47/2 ม.4 ต.เนาะแมเราะ อ.เบตง จ.ยะลา ซึ่งเจริญงอกงามและให้ผลดีมาก ในปี พ.ศ. 2534 จึงได้ค้นพบรวบรวมปลูกไว้ในพื้นที่โครงการฯ เพื่อขยายพันธุ์ และเพื่อศึกษาวิจัยต่อไป ขณะเดียวกันก็มีโครงการสำรวจและรวบรวมพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับป่าภาคใต้ในจังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสโดยเฉพาะในป่าสาธา-บาตาอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลการสำรวจและรวบรวมพันธุ์ไม้เหล่านี้ โครงการฯ ไม่ได้รวมเฉพาะคาคาขาวเพียงอย่างเดียว แต่จะพันธุ์ไม้อื่น ๆ ทั้งที่เป็นพืชกินได้ และสมุนไพรเด่นๆ ควรแก่การเพาะขยายพันธุ์เพื่อแจกจ่ายให้แก่ราษฎรในชุมชนโดยรอบด้วย เช่น ต้นคอกกิ้ง ต้นเหล็กนางของ ต้นไม้เท้าพันขา ต้นหยดทอง ตัวผู้ตัวเมีย ต้นปลูเคื่อน(ว่านสาวกอด) นาคราชต้นผู้ และว่านหางช้างเป็นต้น

ต่อมาได้เริ่มดำเนินการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อคาคาขาวตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยการสนับสนุนงบประมาณและวิชาการจากศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ “โครงการขยายพันธุ์พืชกินได้และพืชสมุนไพรสู่ชุมชนป่าบาตา จังหวัดนราธิวาส” โดยดำเนินงานเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อทั้งคาคาขาวและพืชต่างๆ ด้วยประมาณ 20 ชนิด ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ สำหรับ คาคาขาวนั้นได้มีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเมื่อวันที่

9 เมษายน พ.ศ. 2543 เพาะได้จำนวน 2,500 ต้น และยังว่าคาหลาขาวเจริญเติบโตได้ดีในดินทราย จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อแล้วได้นำมาทดลองปลูกลงดิน และปลูกลงดินต่อไป ในระยะแรกนั้นยังไม่มีข้อมูลที่ปลูกในแปลงของชาวบ้าน แต่จะเป็นการส่งเสริมปลูกเป็นแปลงทดลองในบริเวณโครงการเท่านั้น ขณะนี้มีแปลงสาธิตทดลองปลูกคาหลา ซึ่งมีคาหลาขาวรวมอยู่ด้วย 2 แปลง ใน 2 ครัวเรือน โดยนำมาปลูกแซมในสวนสมรม (อันหมายถึงสวนผลไม้ที่ปลูกรวมกันหลากหลายชนิด) จำนวน 80 ต้น ต้น คาหลาเหมาะที่จะเจริญเติบโตให้ดอกได้ช่วงระยะ 14 เดือน เท่านั้นถ้าดูแลดี ปัจจุบันหนีจากการเพาะเมล็ดมากกว่าการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

ปัจจุบันมีการส่งเสริมให้ชาวบ้านที่ได้เข้าร่วมโครงการดังกล่าวจำนวน 116 ครัวเรือนปลูกคาหลาขาวรวมกับพันธุ์ไม้อื่นด้วย การปลูกคาหลาขาวขณะนี้ส่วนใหญ่ปลูกเพื่อขายหรือใช้เป็นไม้ประดับโดยมีการส่งออกไปยังอำเภอสุโขทัย-โกลก มีการนำไปจัดแจกันในโรงแรม หน่วยราชการ ตลอดจนในพระตำหนักทักษิณราชธานีด้วย ยังพบว่าตลาดยังนิยมบริโภคคาหลาสีแดงและสีชมพูมากกว่าสีขาว

อย่างไรก็ตามในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2546 นี้ได้เริ่มมีการปลูกคาหลาขาวในแปลงสาธิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 6 แปลงแซมในสวนยางพารา

ขณะนี้การขายดอกคาหลาสีชมพู สีแดง และสีขาวน่าจะเป็นพืชที่ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นได้อีกส่วนหนึ่ง ในอนาคตอีกใกล้ดอกคาหลาสีขาวคงเป็นพันธุ์พืชที่จะได้รับความสนใจจากชุมชนเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน สมดังที่ “โครงการสำรวจและรวบรวมพันธุ์ไม้ดอกประดับป่าภาคใต้” นำมาเป็นดอกไม้ชนิดหนึ่งที่เป็นสัญลักษณ์โครงการและให้นิยามว่า “ดอกคาหลา ขาว หมายถึงพันธุ์ไม้ดอกที่หายากและสวยงาม”

วิไลกุล รัตนชัย (2544 : 46) ได้กล่าวถึงคาหลาขาว ไว้ว่า เมื่อเร็ว ๆ นี้ มีการค้นพบดอกคาหลาพันธุ์ใหม่ทีกลางป่าสาละ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละบาตา (จังหวัดยะลา) คาหลาพันธุ์ใหม่นี้ ใบประดับเป็นสีขาวบริสุทธิ์ ทำให้สีของดอกโดยรวมเป็นสีขาวแทนที่จะเป็นสีชมพูอ่อนถึงสีแดงเข้มที่พบพืชที่ใกล้เคียงกัน จัดอยู่ในสกุลเดียวกัน แต่ต่างชนิดกัน ดอกสวยงามไม่แพ้กัน อีก 2 ชนิด ชนิดหนึ่งชาวบ้านในท้องถิ่นเรียก “กาหลาถ้วย” มีชื่อพฤกษศาสตร์ว่า *Etlinger Vtlingra coneri* (Jack) J.Mood & H.Ibrahim ปัจจุบัน พืชทั้ง 2 ชนิดนี้ยังจัดเป็นพืชหายาก และ เชื่อว่าจะเป็นพืชที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นไม้ตัดดอกและไม่ประดับในอนาค

7. การใช้ประโยชน์ของดอกคาหลา

นักวิชาการได้กล่าวถึงการใช้ประโยชน์ของดอกคาหลาประมวลได้ดังนี้

วิไลกุล รัตนชัย (2544 : 47) ได้กล่าวถึงการใช้ประโยชน์ของดอกคาหลา ไว้ว่า ไม่ปรากฏหลักฐานว่าในประเทศไทยมีการใช้พืชชนิดนี้เป็นสมุนไพร แต่ดอกอ่อนกินได้มีขายตามตลาดสดทางภาคใต้ของประเทศไทยโดยเฉพาะจะมีชุกในฤดูฝน อย่างไรก็ดีตามดอกคาหลานี้มีศักยภาพสูงใน

การที่จะพัฒนาเป็นไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออก เพราะปลูกขึ้นได้ง่าย และออกดอกได้ตลอดทั้งปี ดอกบานจะอยู่ได้ถึงเกือบเดือน ทั้งก้านดอกแข็งและตรง ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของไม้ตัดดอก ทั้งรูปทรงดอกและสีสรร ก็สวยงาม

ดอกไม้ทำประโยชน์ได้สารพัดสำคัญดอกไม้ที่ปลูกจะต้องปราศจากสารพิษและยาฆ่าแมลงจากธรรมชาติ เช่น จากใบและผลสะเดา ขำ เป็นต้น ดอกคาหลาเป็นพืชใหม่ที่เหมาะจะใช้ตัดดอกขายเป็นไม้ประดับปักแจกัน และใช้ทำอาหารได้ทั้งอาหารไทย อาหารฝรั่ง อาหารคาว อาหารว่าง และของหวาน ใช้เป็นผักเหมือด เช่น ข้าวย่ำ ถ้าไม่มีเกสรชมพูสาแหรก จะใช้กลีบเลี้ยงของดอกคาหลาหั่นฝอยใส่แทนเพราะคาหลามีทุกฤดูกาล แต่ชมพูสาแหรกมรดกตามฤดูเท่านั้น ดอกคาหลาไม่นับว่าเป็นยาเพราะยังไม่มีสาร วิเคราะห์ วิจัยเป็นทางการ แต่จากภูมิปัญญาชาวบ้านใช้ดอกคาหลาในการขับลมได้ เพราะฉะนั้นดอกคาหลาดีน รับประทานได้ท้องไม่ขึ้น ไม่เสียถ้าสะอาด

เวทีวิพากษ์ <http://www.fwdder.com/topic/94322> ได้กล่าวถึงการใช้อย่างประโยชน์ของดอกคาหลา ไว้ว่า จากการวิจัยคุณสมบัติในการต้านอนุมูลอิสระของดอกไม้ ของ ดร.อัจฉรา และคณะนิสิตพบว่า ดอกไม้ของไทยอย่าง ดอกคาหลา ดอกอัญชัน ดอกบัว ดอกเข็ม และดอกกุหลาบมอญ มีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย มีคุณสมบัติต้านอนุมูลอิสระสูงมากถึง 76-95% ซึ่งอนุมูลอิสระนี้สามารถช่วยลดความเสี่ยงการเป็น โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคชรา โรค หลอดเลือด โรคพาร์กินสัน และโรคอัลไซเมอร์

โดยนำผลการทดสอบจากห้องแล็บของ มบส. ที่พบสารต้านอนุมูลอิสระในดอกไม้ไทย ได้แก่ ดอกคาหลา 76.8% ดอกอัญชัน 91.7% เกสรดอกบัว 92.7% ดอกกุหลาบมอญ 94.5% และดอกเข็มแดง 95.5% มาต่อยอดด้วยการผลิตออกมาเป็นน้ำดอกไม้ตรา "สำเนียง" ออกวางจำหน่ายมากกว่า 1 ปีแล้ว โดยผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมามีทั้ง น้ำดอกบัว น้ำดอกกุหลาบ น้ำดอกคาหลา น้ำดอกอัญชัน และน้ำดอกเข็ม

ล่าสุด สกว.ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในปี 2551 แก่อาจารย์และนิสิตโปรแกรมวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มบส. 6 คน ให้ร่วมกันคว้งงานวิจัยใหม่ๆ เกี่ยวกับสารต้านอนุมูลอิสระที่อยู่ในดอกไม้ท้องถิ่นต่อไป

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดความคิดในการศึกษาการจัดทำเค้าโครงในการศึกษาวิจัย ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลประกอบในการศึกษาครั้งนี้

บทที่ 3

องค์ประกอบของระบำดาหลาวัลย์

๓.๑ ความหมาย

ระบำ หมายถึง การแสดงที่รำเป็นหมู่มีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เป็นการแสดงที่ไม่เน้นเป็นเรื่องราว แต่จะเน้นความสวยงามของท่ารำ การแต่งกาย การแปรแถวผู้แสดง เพลงร้องและทำนองดนตรี และอุปกรณ์ ซึ่งระบำนั้นมีอยู่ 2 ประเภทคือ ระบำแบบมาตรฐานและระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่

ดาหลา หมายถึง ชื่อไม้ป่าที่สวยงามชนิดหนึ่ง มีถิ่นในกำเนิดในป่าดิบที่ชุ่มชื้นทางภาคใต้ของประเทศไทย ดอกสีแดง สีขาว สีชมพู และสีบานเย็น มีดอกตลอดปี เดิมดอกไม้ชนิดนี้เรียกว่า “ดอกกะลา” ตามลักษณะ ดอกมาเป็นรูปครึ่งทรงกลม คล้ายกะลา มะพร้าว ชาวภาคใต้เอาดอกอ่อนมาหั่นเป็นฝอย ๆ ใช้เป็นเหมือนผสมกับเครื่องปรุงอื่น ในอาหาร พื้นบ้านงานเค็ดของทางปักษ์ใต้ที่เรียก “ข้าวข่า” และรับประทานกับ ขนนมจีน ต่อมาเมื่อมีการนำพืชชนิดนี้มาปลูกเพื่อเป็นไม้ประดับ ประเภทดอกสวยงาม ชื่อเรียกก็เพี้ยนไปเป็น “กาหลา” และเป็น “ดาหลา” ในปัจจุบัน

ลาวัลย์ หมายถึง ความงาม ความน่ารัก

ระบำดาหลาวัลย์ หมายถึง เป็นการแสดงรำหมู่ที่ประดิษฐ์ท่ารำขึ้นใหม่โดยใช้ผู้แสดงหญิงล้วนแต่งกายเลียนแบบดอกดาหลาแต่ละสายพันธุ์ โดยเน้นสีตามธรรมชาติและความงามเป็นหลัก

๓.๒ ประวัติความเป็นมา

การแสดงชุดระบำดาหลาวัลย์เป็น ผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดย นางอริยา ถัมภกาญจนพงศ์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย โดยได้แนวคิดการสร้างสรรคมาจากตำนานดอกดาหลา ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำท้องถิ่นภาคใต้ มีขึ้นมากแถบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส ซึ่งตำนานเป็นเรื่องราวของความรักต่างศาสนาระหว่างชายไทยกับสาวงามมาเลเซียที่นับถือศาสนาอิสลาม ทั้งสองพบกัน ตอนที่หนุ่มไทยเข้าไปทำงานยังประเทศมาเลเซีย และเกิดความรักกับสาวมาเลเซีย แต่ด้วยความที่แตกต่างกันทางศาสนา พ่อแม่จึงมิให้คบหากัน ถึงแม้จะถูกกีดกันระหว่างพ่อแม่ แต่นางก็มั่นคงในความรักที่มีต่อชายไทย นางมิยอมตกเป็นของชายใดนอกจากชายที่นางรัก เท่านั้น แต่แล้วมีเหตุให้ต้องพรัดพรากแยกจากกัน เมื่อชายไทยนั้นต้องเดินทางกลับมายังประเทศของตน ก่อนจะจากกันก็สัญญากันว่า จะกลับมาหาสาวมาเลเซียที่บริเวณชายแดนไทย-มาเลย์ นางก็รอคอยหนุ่มคนรักแม้ระยะเวลาจะนานแค่ไหนนางก็ยังรออยู่ที่ชายแดนมาเลย์ รอการกลับมาของเขารอคอยด้วยความหวังอันริบหรี่ ก่อนที่นางจะตรอมใจตายนางก็ยังมารอที่ชายแดนมาเลย์ด้วยความหวัง ระหว่างที่รอคอย นางก็อธิษฐานว่า ถ้าหากดาไปขอให้ไปเกิดใหม่ในชาติหน้าให้ตัวเองเกิดเป็นดอกดาหลาที่ขึ้นอยู่ตามเทือกเขา ชายแดนไทย-มาเลย์ เพื่อรอคอยการกลับมาของชาย

หนุ่มคนรัก(<http://www.dek-d.com/board/view.php?id=975432>) เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2553 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ได้รับหนังสืออนุมัติงานวิจัยและงานสรรค์ที่ได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนทางวิทยาลัย “จึงได้ประชุมคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามโครงการคิดและประดิษฐ์ทำรำ ระบุว่าครั้งนี้ขึ้นเพื่อนำเสนอเป็นผลงานการแสดงประดิษฐ์ใหม่ ประจำปี 2554 คณะจารย์ภาควิชานาฏศิลป์เป็นผู้ประดิษฐ์ทำรำ ร่วมกับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ปีที่ 4 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง และภาควิชาดนตรีพื้นบ้านวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง บรรจุทำนองเพลง

๓.๓ รูปแบบและลักษณะการแสดง

ระบำดาหลาวัณย์ เป็นการแสดงภาคใต้แนวสร้างสรรค์ชุดใหม่ที่มุ่งให้เห็นลักษณะความงดงาม ความแตกต่างของสี และสายพันธุ์ ของดอกดาหลา 4 สายพันธุ์ รวมทั้งกระบวนการทำรำ การเคลื่อนไหวซอ ของดอกดาหลาในยามที่อยู่ในป่า ตามธรรมชาติมาประกอบเป็น กริยาของผู้แสดงที่เคลื่อนไหวด้วยท่าทาง อ่อนหวานนุ่มนวลและสง่างาม การรำแบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ช่วงแรก รำออกมาพร้อมกันตามทำนองเพลง แล้วตั้งข้มทำนอง

ช่วงที่สอง ดอกดาหลาแต่ละสายพันธุ์ออกมารำจนครบ 4 สายพันธุ์

ช่วงสุดท้าย รำพร้อมกันตามทำนองเพลง จนจบกระบวนการ ทำตั้งข้มทำนองดอกดาหลา หลังจากนั้นรำเข้าเวทีตามทำนองเพลง

๓.๔ เครื่องดนตรีและเพลง

ดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงชุดระบำดาหลาวัณย์ เป็นวงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างซึ่งประกอบด้วย ไวโอลิน แมนโดลิน ฟลูต แอคคอร์ดียน เบสซอสติม รำมะนาใหญ่ รำมะนาเล็ก ข้องหรือโหม่งมุลิม มรารักส และแทมเบอร์ลิน ส่วนทำนองเพลง คณะครูภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ได้ร่วมกันคิดขึ้นโดยยึดแนวเพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่มีสำเนียงเซวาเป็นหลัก นำมาสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการของคนและสังคม มุ่งเน้นความรื่นเริงบันเทิงอารมณ์ โดยเนื้อหาสาระของเพลงดนตรีนั้น มีความละเอียดอ่อน แฝงไว้ด้วยคุณค่าที่คนรุ่นหลังอาจตีความแตกต่างไปจากแนวคิดของความเป็นดั้งเดิมที่เคยมีมาก่อน ปรับแนวทางของดนตรีให้ก้าวขยับไปตามกาลเวลาและความต้องการของผู้ฟัง โดยนำเสนอทิศทางการปรับปรนความเป็นไปของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ซึ่งต่างชนิด ต่างเสียง ต่างโน้ต มีกลิ่นอายเป็นสากล เพื่อสานฝันเส้นเสียง ถิ่นถิ่น ทำนอง สอดคล้องกับถิ่นทำรำ วิธีชีวิตวัฒนธรรมของคนใต้ได้อย่างกลมกลืน นำสู่ความเป็นสากลและอนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่ตลอดไป บทเพลงจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ในช่วงแรกจะเป็นทำนองเพลงที่ช้า ไพเราะ อ่อนหวานสอดคล้องกับทำรำที่แสดงออกถึงความงามของดอกดาหลาที่คู่กับหญิงสาวชาวใต้ ส่วนช่วงหลังจะเป็นทำนองเพลงที่สนุกสนานตามแบบฉบับของดนตรีรองเง็งประกอบการแสดงที่มีความรื่นเริงและจบด้วยการถอนจังหวะตั้งข้มจบและเข้าหลังเวทีตามลำดับ

เครื่องดนตรีประกอบการแสดงระบำดาหลาวันยี่

ภาพที่ 5 ไวโอลิน

ไวโอลิน (violin) คันหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยแผ่นไม้หลายชิ้น แต่ละชิ้นเลือกมาจากไม้ชนิดต่าง ๆ กันตามความเหมาะสมที่จะนำมาทำเป็นส่วนต่าง ๆ ของซอหรือตัวไวโอลิน ด้านหน้าของซอใช้ไม้บุรุษ ซึ่งเป็นไม้เนื้ออ่อนลายละเอียด ด้านหลังใช้ไม้เมเปิ้ล ไวโอลินประกอบไปด้วยสาย 4 สาย แต่ละสายเทียบเสียงต่างกัน 5 เพอร์เฟกต์ คือ เสียง G – D – A – E สายต่ำสุดเทียบเสียง G ต่ำถัดจาก Middle C สายทั้งสี่มีความยาวเท่ากัน แต่ระดับเสียงแตกต่างกันตามขนาดมาตรฐานจะมีความยาวทั้งสิ้น 23.5 นิ้ว คันชักยาว 29 นิ้ว ไวโอลินเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้เล่นท่วงทำนอง (Melodic Instrument) มีเสียงแหลมสดใสถ่ายทอดอารมณ์ได้ดี ถ้าต้องการจะเล่นให้เสียงหวาน เสร้า ก็ทำได้โดยการใช้เทคนิคการเล่นแบบต่าง ๆ

ภาพที่ 6 แมนโดลิน

ส่วนเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงเพิ่มขึ้นมา ได้แก่ แมนโดลิน แอคคอร์เดียน แทมบูรีน มาลากีสแมนโดลิน (Mandolin) เป็นเครื่องดนตรีตระกูลลูตมีสาย 4 คู่ (8 สาย) หรือ 6 คู่ (12 สาย) ตั้งเสียงเท่ากันเป็นคู่ มีลูกบิดคล้าย กีตาร์ใช้ในการตั้งเสียงและเมียม (Feat) รองรับสายเวลาเล่นจะใช้นิ้ว

มือซ้ายจับตัวแมนโดลินและใช้มือขวาตีคอร์ดลักษณะการตีคล้ายการตีคอร์ดกีตาร์โดยใช้ปิ๊ก (Pick) เป็นเสียงที่มีคุณภาพ เราอารมณ์ได้ดี โดยเฉพาะอารมณ์โศกเศร้าเกี่ยวกับความรัก แมนโดลินมีถิ่นกำเนิดที่ประเทศอิตาลีนิยมกันแพร่หลาย ในปี ค.ศ. 1713 ได้มีผู้นำเอาแมนโดลิน มาเล่นผสมในวงคอนเสิร์ต ในประเทศอังกฤษ เข้ามาแพร่หลายในแหลมมลายูเมื่อ 300 กว่าปีที่แล้ว โดยเล่นการตี และกรอทำ ให้เพลงมีความกระชับและชัดเจนยิ่งขึ้น

ภาพที่ 7 แอคคอร์เดียน

แอคคอร์เดียน (Accordion) เป็นเครื่องดนตรีประเภทลิ้นนิ้วเช่นเดียวกับเปียโน เสียงของแอคคอร์เดียนเกิดจากการสั่นสะเทือนของลิ้นทองเหลืองเล็ก ๆ ภายในตัวเครื่องอันเนื่องมาจากการเล่นผ่านเข้า ออกของลม ซึ่งต้องใช้แรงของผู้เล่นสูบลมเข้า – ออก

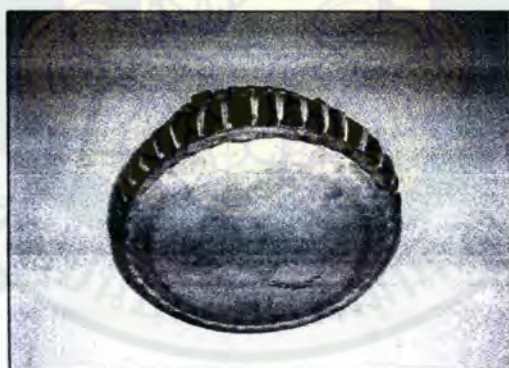
ภาพที่ 8 ฟลูต

ฟลูต เป็นเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่าลมไม้ ซึ่งแตกต่างจากเครื่องเป่าลมประเภทอื่น ๆ ที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของลิ้น ฟลูต กำเนิดเสียงจากการผิวของลม ลักษณะเสียงของฟลูตจะมีความไพเราะ นุ่มนวล อ่อน

ภาพที่ 9 รำมะนาใหญ่

รำมะนาใหญ่เป็นกลองที่ขึงหนังหน้าเดียว หน้ากลองที่ขึงหนังผายออก ตัวกลางสันรูปร่างมีลักษณะแบน มีขนาดหน้ากว้างประมาณ 22 เซนติเมตร ยาวประมาณ 38 เซนติเมตร สันนิษฐานว่าได้แบบอย่างมาจากเครื่องดนตรีพื้นบ้านชนิดหนึ่งของมลายู ที่เรียกว่า “เรบานา” ยุคแรกนิยมใช้ในการสวดสรรเสริญพระเจ้าโดยมีการขับร้องประกอบกันเป็นหมู่คณะปัจจุบันทำหน้าที่เป็นตัวควบคุมจังหวะหลัก ให้กับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ

ภาพที่ 10 รำมะนาเล็ก

รำมะนาเล็ก เป็นกลองที่ขึงหนังหน้าเดียว มีลักษณะเดียวกับรำมะนาใหญ่ มีขนาดหน้ากว้าง 17 เซนติเมตร ยาวประมาณ 34 เซนติเมตร ใช้บรรเลงร่วมกับรำมะนาใหญ่โดยมีรำมะนาเล็กเป็นตัววัดจังหวะ ให้เสียงที่ดุดันเร้าใจทำให้จังหวะกระชับยิ่งขึ้น

ภาพที่ 11 ม้องมลายู

ม้องเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่มีตำแหน่งอยู่ทางด้านหลังของดนตรีพื้นบ้านทาง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ม้องทำจากทองเหลืองหรือสำริด มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15 นิ้ว เป็นเครื่องดนตรีที่ให้เสียงกุ่มกัก ม้องจะมีหลายขนาดซึ่งแต่ละขนาดสามารถเล่นด้วยกันได้หรือจะเล่นเพียงขนาดเดียวกันก็ได้ ม้องทำหน้าที่เน้นจังหวะให้หนักแน่นมาก

ภาพที่ 12 มอลากัส

มอลากัส (Maracas) คือ เครื่องตีกระทบ เดิมทำด้วยผลน้ำเต้าแก่ทำให้แห้งภายในบรรจุด้วยเมล็ดน้ำเต้า เมล็ดถั่วต่าง ๆ ต่อค้ำไว้สำหรับถือ เวลาเล่นใช้เขย่าเพื่อให้เกิดเสียงดังซ่า ๆ จะเขย่าด้วยมือทั้งสองข้างให้ดังสลับกัน ในปัจจุบันทำด้วยไม้และมักใช้ประกอบในเพลงประเภทลูกกรุงของไทยหรือเพลงในกลุ่มอเมริกาใต้

เพลงระบำดาหลาลำไย

Intro

- - ร ร	- ร - ด	- ร - ท	- ร - ช	- - ร ร	- ร - ด	- ร - ท	- ร - ด
- - ช ช	- ช - ฟ	- ช - ม	- ฟ - ร	- - ช ช	- ช - ม	- ช - ฟ	- - ล ช
- - ร ร	- ร - ด	- ร - ท	- ร - ช	- - ร ร	- ร - ด	- ร - ท	- ร - ด
- - ช ช	- ช - ฟ	- ช - ม	- ฟ - ร	- - ช ช	- ช - ม	- ช - ฟ	- - ล ช

เพลงซ้ำ ท่อน 1

- - - ฟ	ช ฟ ช ช	- - - ฟ	ช ฟ ช ช	- - ท ท	- ท - ร	- - - ด	ท ด ร ร
- - ร ร	- ร - ด	- - ท ด	ท ด ร ร	- - ร ร	- ร - ด	- ท - ด	ท ด ร ช
- - - ฟ	ช ฟ ช ช	- - - ฟ	ช ฟ ช ช	- - ท ท	- ท - ร	- - - ด	ท ด ร ร
- - ร ร	- ร - ด	- - ท ด	ท ด ร ร	- - ร ร	- ร - ด	- ท - ด	ท ด ร ช

เพลงซ้ำ ท่อน 2

- - ฟ ฟ	- - ฟ ท	- ด - ท	ช ท ด ท	- - - -	ช ท ด ท	- - ช ท	ด ร ฟ ร
- - ร ฟ	- - ร ฟ	- ร - ด	ฟ ร ด ท	- ด ช ท	- ด ช ท	- ด ช ท	ด ร ฟ ร
- - ฟ ฟ	- - ฟ ท	- ด - ท	ช ท ด ท	- - - -	ช ท ด ท	- - ช ท	ด ร ฟ ร
- - ร ฟ	- - ร ฟ	- ร - ด	ฟ ร ด ท	- ด ช ท	- ด ช ท	- ด ช ท	ด ร ฟ ร

เพลงเร็ว

- - - -	- ช ช -	ฟ ช ล ท	- ท ท -	ล ท ด ร	- ร ร -	ด ร ม ร	- - - -
ร ม ฟ ช	- ช ช -	ฟ ช ล ท	- ท ท -	ล ท ด ร	- - ร ร	ด ร ม ร	- - - -
- - ม ช	- - ม ช	- - ม ร	- - ม ช	- - ม ร	- - ร ม	ฟ ช ล ท	- - - -
- - - ม	- ม ม -	ม ร - ม	- - - -	- - - ร	- ร ร -	ร ด - ร	- - ด ท
- ด - ร	- ม - -	ช ม - ร	ม ร ด ร				

ลงจบ

- - - -	ช ม - ร	- - - -	ช ม - ร	- - - -	ช ม - ร	ช ม - ร	ช ม - ร
- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - ล	- - - ร	- - - ม	- - - ฟ	- - - ช
- - - ช	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - ล	- - - ช

๓.๕ เครื่องแต่งกาย

ภาพที่ 13 ลักษณะการแต่งกายระบำดาหลาวันย์

ผู้แสดงแต่งกายเลียนแบบ สีของดอกดาหลา ตัดเย็บด้วยผ้าไหม พู่ยี่ เขียนลายบาติกเป็นดอกดาหลา 4 สายพันธุ์ ได้แก่ สายพันธุ์สีขาว สีแดง สีชมพู และสีบานเย็น นุ่งผ้าบาติกจีบหางไหลโรยเชิงสองชาย สวมเสื้อเกาะอกประดับหยดน้ำ เครื่องประดับประกอบด้วยสร้อยคอ ต่างหู เข็มขัดพร้อมสาย 2 เส้น สวมสะอั้ง พาหุรัด กำไลมือ และพู่ห้อยสะเอว ผมเกล้ามวยสูงกลางศีรษะ ผมที่เหลือน้อยยาวประบ่า ด้านหน้าติดจี๋ กลางศีรษะ ทัดดอกดาหลา เครื่องแต่งกายชุดนี้แสดงถึงสัญลักษณ์ของดอกดาหลาแต่ละสายพันธุ์ โดยเน้นสีตามธรรมชาติเป็นหลัก ดังนี้

ภาพที่ 14

เครื่องแต่งกายระบำดอกดาหลาวิทยาลัยสาว

ภาพที่ 15

เครื่องแต่งกายระบำดอกดาหลาว่านย์สีชมพู

ภาพที่ 16

เครื่องแต่งกายระบำดอกดาหลาฉวีสีแดง

ภาพที่ 17

เครื่องแต่งกายระบำดอกดาหลาวัดยี่สิบานเย็น

๓.๖ ผู้แสดง

ใช้ผู้แสดงหญิงล้วนจำนวน 12 คน ผู้แสดงถือช่อดาหลา สีละ 3 คน

๓.๗ อุปกรณ์ประกอบการแสดง

ดอกดาหลาประดิษฐ์ เข็มช่อสีขาว สีแดง สีชมพู และสีบานเย็น เป็นอุปกรณ์การแสดง

๓.๘ โอกาสที่ใช้แสดง

นำเสนอเป็นผลงานโครงการงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และเผยแพร่ให้ประชาชนชม

บทที่ 4

อธิบายท่ารำชุดระบำดาหลาวันย์

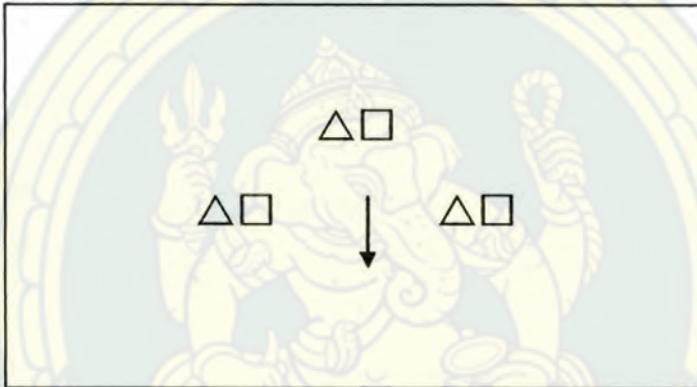
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและสร้างสรรค์ท่ารำ การแสดงขึ้นใหม่นำเสนอลำดับ

ดังนี้

1.ท่ารำและการแปรแถว

สัญลักษณ์

- = สีขาว
 △ = สีแดง
 ○ = สีบานเย็น
 * = สีชมพู

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 14

ท่าที่ 1

ผู้แสดงสีขาว

เท้า : ขอยเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือคอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายหงายมือองแขนข้างลำตัวระดับเอว

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่า : ท่าทั้งสองขอยเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือคอกไม้ฐานไหล่ซ้าย
มือซ้ายหงายมือองแขนข้างลำตัวระดับเอวเอียงทางซ้าย

ผู้แสดงสีแดง

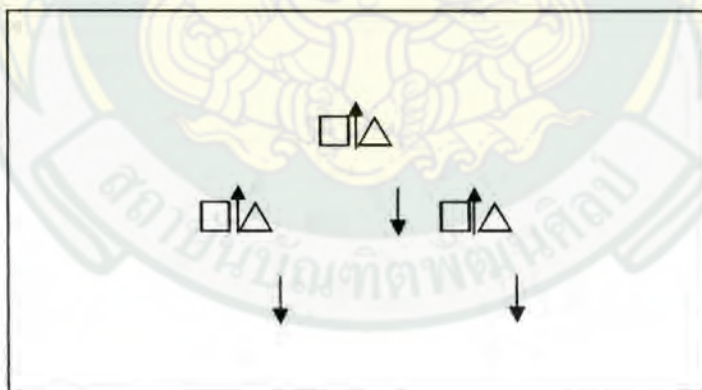
เท้า : ขอยเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือคอกไม้ฐานไหล่ขวา มือซ้ายกคนิ้วกลางตั้งข้างแก้ม

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่า : ท่าทั้งสองขอยเท้า กดสะเอวทางขวา มือขวาถือคอกไม้ฐานไหล่ขวา
มือซ้ายกคนิ้วกลางตั้งข้างแก้มเอียงทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 15

ท่าที่ 2

ผู้แสดงสีขาว

เท้า : ซอยเท้าแล้วเวียนลักษณะเข้มนาฬิกาแล้วกลับมาที่เดิม

ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 1

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิส : หันหน้าเข้าเวที

อธิบายท่ารำ : เท้าทั้งสองซอยเท้าแล้วเวียนลักษณะเข้มนาฬิกาแล้วกลับมาที่เดิม
กดสะเอวทางซ้าย มื่อยังคงปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 1 เอียงทางซ้าย

ผู้แสดงสีแดง

เท้า : ก้าวเท้าขวาลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดสันเท้าแล้วหมุนตัวรอบตัวเอง 1 รอบ

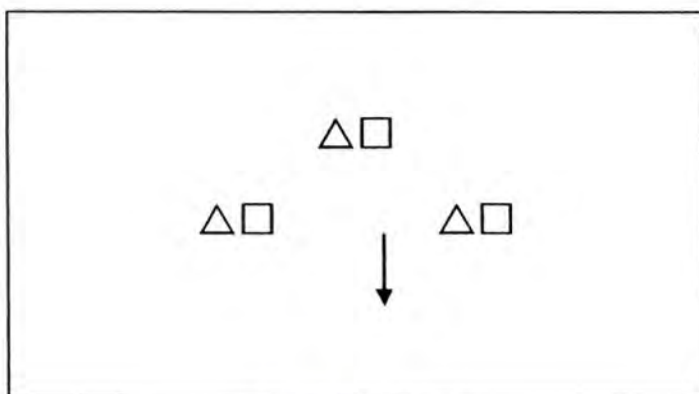
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 1

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : ก้าวเท้าขวาลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดสันเท้าแล้วหมุนรอบตัวเอง 1 รอบ
กดสะเอวทางขวา มือปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 1 เอียงทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 16

ท่าที่ 3

(ผู้แสดงสีขาว)

เท้า : ก้าวเท้าขวาลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าแล้วหมุนทางซ้ายรอบตัวเอง 1 รอบ

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้วัดบอ มือซ้ายตั้งวงสูงระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ลักคองทางซ้าย

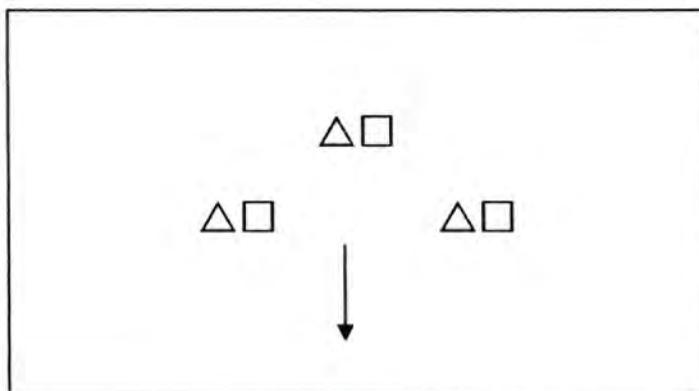
ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : ก้าวเท้าขวาลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้า แล้วหมุนทางซ้ายรอบตัวเอง 1 รอบ กดสะเอวทางขวา มือขวาถือดอกไม้วัดบอ มือซ้ายตั้งวงสูงระดับเหนือศีรษะลักคองทางซ้าย

ผู้แสดงสีแดง

- เท้า** : คนด้านซ้ายนั่งบนสันเท้าซ้าย เท้าขวาทอดขาออกไป
 คนด้านขวานั่งตั้งเข่าขวาเท้าซ้ายวางลาดลงกับพื้น
 คนกลางยกเท้าขวาลักษณะเฉียงหักปลายเท้าตรงเท้าซ้ายวางเต็มเท้า
- ลำตัว** : กคสะเอวทางขวา
- มือ** : มือขวาทือคอกไม้ตั้งวงด้านหน้าระดับเอว มือซ้ายหักข้อมือลงคั่นข้างมือขวา
- ศีรษะ** : เอียงทางขวา
- ทิส** : หน้าตรง
- อธิบายท่าว่า** : เป็นลักษณะค้างทำนึ่งเป็นชั้ม โดยเท้าปฏิบัติต่างกันแต่มือยังคงปฏิบัติเช่นเดียวกันดังภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 17

ท่าที่ 4

(ผู้แสดงสีขาว)

เท้า : คนทางซ้ายนั่งตั้งเข่าซ้าย เท้าขวาวางลาดกับพื้น
 คนทางขวานั่งทับสันเท้าขวาเท้าซ้ายทอดออกไป
 คนกลางจิกปลายเท้าซ้ายลักษณะไขว้เท้าขวาวางเต็มเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ มือซ้ายปฏิบัติทำไหว้บริเวณฐานไหล่ซ้าย

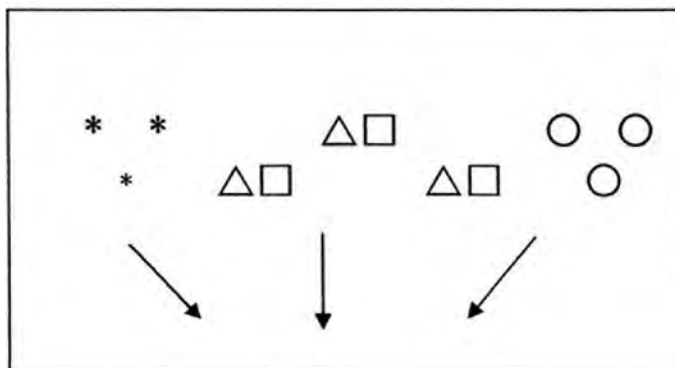
ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิต : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เป็นลักษณะค้ำทำนั่งตั้งซุ่มโดยเท้าปฏิบัติต่างกันแต่มือยังคงปฏิบัติ
 เช่นเดียวกันดังภาพอธิบายประกอบ

ผู้แสดงสีแดง

หมายเหตุ : ยังคงปฏิบัติค้ำทำนั่งเช่นเดิมดังภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 18

ทำที่ 5

ผู้แสดงสีแดง, สีขาว

หมายเหตุ : ยังคงปฏิบัติทำเดิมค้างทำนึ่งไว้

ผู้แสดงสีชมพู

เท้า : วังชอยออกมาจากทางด้านขวาของเวที

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้ มือซ้ายปฏิบัติทำไหว้ที่ฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ : เอียงทางขวา

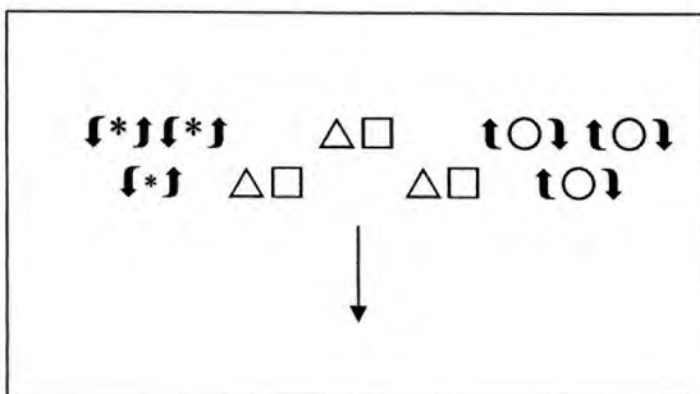
ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : วังชอยออกมาจากทางด้านขวาของเวที กดสะเอวทางขวา

มือขวาถือดอกไม้ มือซ้ายปฏิบัติทำไหว้ที่ฐานไหล่ซ้าย เอียงทางขวา

ผู้แสดงสีบานเย็น

หมายเหตุ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีชมพูแต่ปฏิบัติตรงกันข้ามดังภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 19

ท่าที่ 6

ผู้แสดงสีแดง, สีขาว

หมายเหตุ : ยังคงปฏิบัติท่าเดิมค้างทำนองไว้

ผู้แสดงสีชมพู

เท้า : เท้าขวาก้าวไขว้ เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าแล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ

ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้ระดับอก มือซ้ายตั้งวงสูงเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

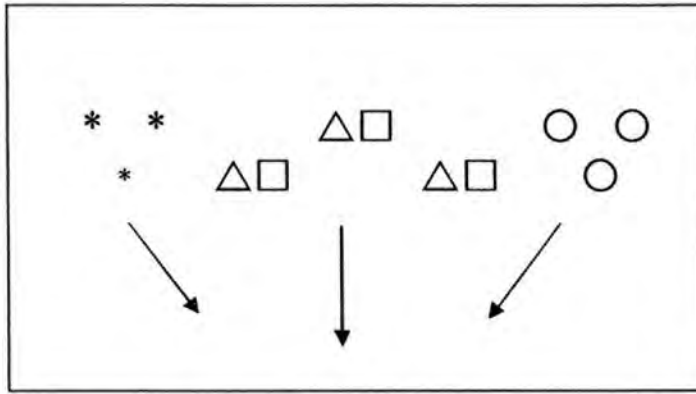
ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : ทำขวาก้าวไขว้ ทำซ้ายเปิดสันเท้าแล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ
 ลำตัวตรงมือขวาถือดอกไม้วัดบอกรมมือซ้ายตั้งวงสูงเหนือศีรษะถักคอ
 ทางขวา

ผู้แสดงลีลาบนเย็น

หมายเหตุ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงลีลาชุดแต่ปฏิบัติตรงกันข้ามดังภาพอธิบาย
 ประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 20

ท่าที่ 7

ผู้แสดงสีแดง, สีขาว

หมายเหตุ : ยังคงปฏิบัติท่าเดิมค้างทำนองไว้

ผู้แสดงสีชมพู

เท้า : คนด้านหน้านั่งตั้งเข่าขวาเท้าซ้ายทอดไปด้านหลัง

คนด้านหลังเท้าขวายกลักษณะเฉียงปลายเท้าตรงเท้าซ้ายวางเต็มเท้า

ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือคอกไม้ฐานไหล่ขวา มือซ้ายตั้งวงสูงระดับเหนือศีรษะ

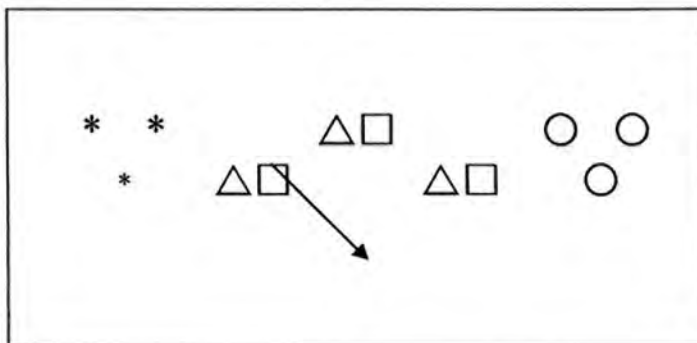
ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หันหน้าเฉียงทางซ้ายของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เป็นลักษณะท่าตั้งข้มค้างทำนองค้างภาพอธิบายประกอบ

ผู้แสดงสีบานเย็น

หมายเหตุ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีชมพู แต่ปฏิบัติตรงกันข้ามค้างภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 21

ท่าที่ 8

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาวจรปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

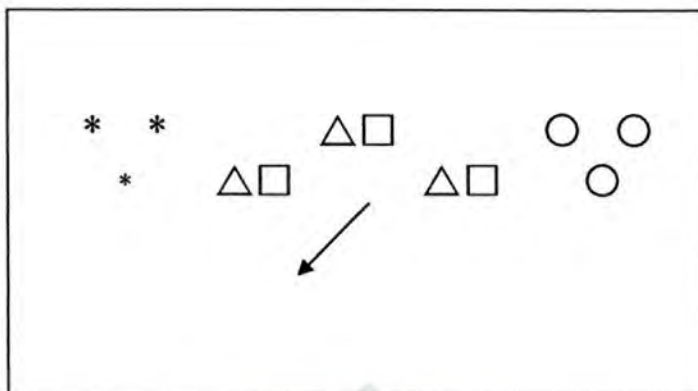
มือ : มือขวาทือดอกไม้มือซ้ายวางไว้ที่ฐานไหล่ขวา มือซ้ายตั้งวงตะแคงด้านหน้าอแขนกันสอกระดืบอก

ศีรษะ : ลักคอกทางซ้าย

ทิต : หน้าเฉียงทางซ้ายของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาวจรปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา

มือขวาทือดอกไม้มือซ้ายวางไว้ที่ฐานไหล่ขวา มือซ้ายตั้งวงตะแคงด้านหน้าอแขนกันสอกระดืบอก ลักคอกทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 22

ท่าที่ 9

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจรดปลายเท้าด้านหน้าเท้าขวาวางเต็มเท้า

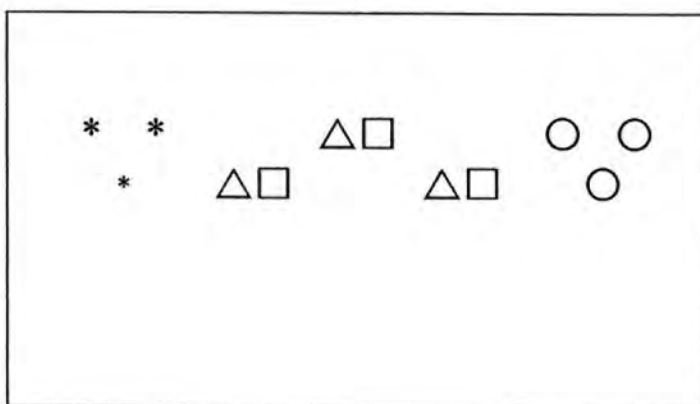
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้อันด้านหน้าระดับเอว หางนมมือวางด้านหน้าอแขนระดับเอว

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจรดปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า ศีรษะตรง มือขวาถือดอกไม้อันด้านหน้าระดับเอว หางนมมือวางด้านหน้าอแขนระดับเอว ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 23

ท่าที่ 10

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายวางเต็มเท้า เท้าขวาเปิดสั้นเท้า

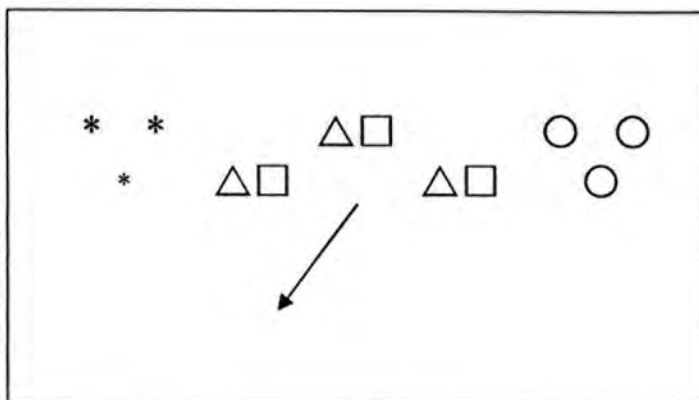
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้วัดบอกลักษณะกันศอก มือซ้ายตั้งวงเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ถักคอทางซ้าย

ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายวางเต็มเท้า เท้าขวาเปิดสั้นเท้ากดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้วัดบอกลักษณะกันศอก มือซ้ายตั้งวงเหนือศีรษะ ถักคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 24

ท่าที่ 11

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

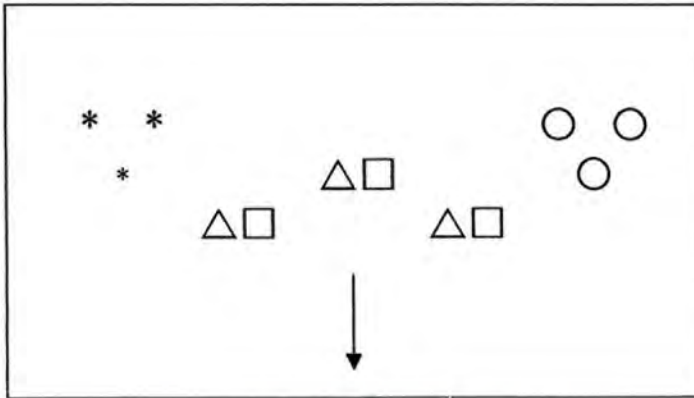
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 11

ศีรษะ : ลักคอทางขวา

ทิส : หน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้ากดสะเอวทางขวา

มือปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 11 ลักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 25

ท่าที่ 12

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจรดปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

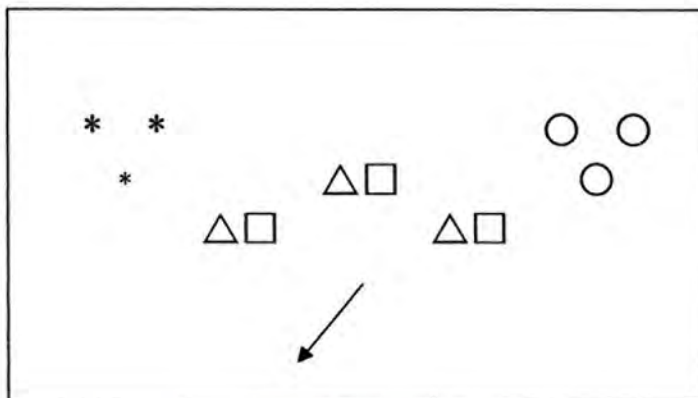
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 11

ศีรษะ : ลักคอทางขวา

ทิต : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาจรดปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวามือ
ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 11 ลักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 26

ท่าที่ 13

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจรดปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

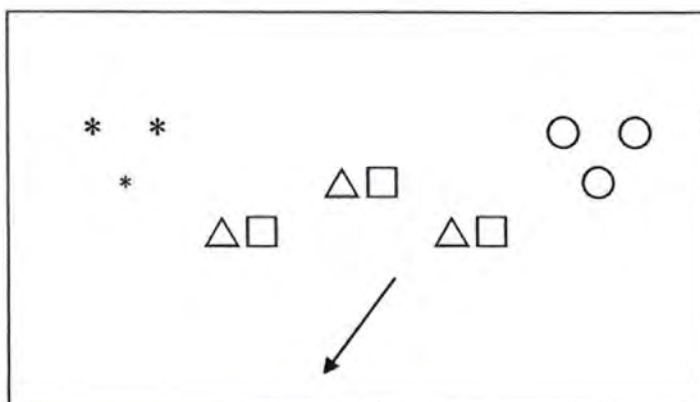
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 11

ศีรษะ : ลักคองทางขวา

ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายจรดปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้ากดสะเอวทางขวา

มือปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 11 ลักคองทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 27

ท่าที่ 14

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้าวางเต็มเท้า เท้าขวาเปิดสั้นเท้า

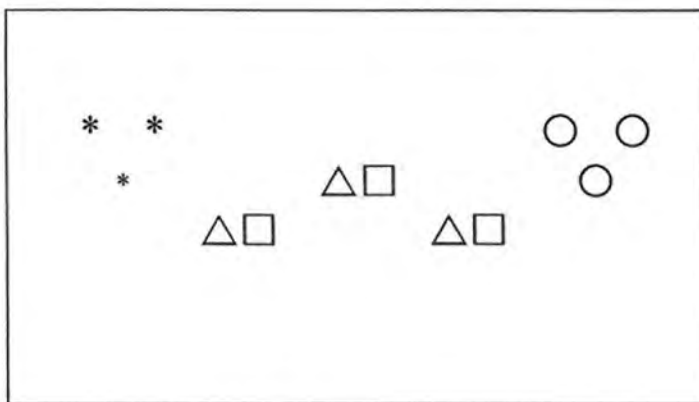
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้มับบริเวณฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายปฏิบัติทำไหว้บริเวณฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิต : หน้าเอียงทางขวาของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายก้าวหน้าวางเต็มเท้า เท้าขวาเปิดสั้นเท้า กดสะเอวทางซ้ายมือขวาถือดอกไม้มับบริเวณฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายปฏิบัติทำไหว้บริเวณฐานไหล่ซ้าย ศีรษะเอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 28

ท่าที่ 15

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจรดปลายเท้าด้านหน้าเท้าขวาวางเต็มเท้า

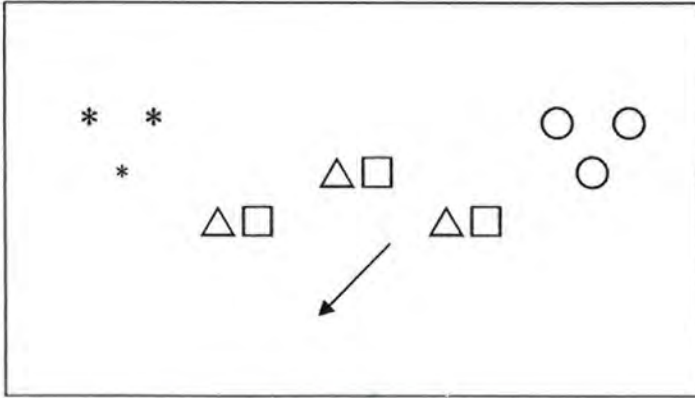
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 15

ศีรษะ : ลักคอทางซ้าย

ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจรดปลายเท้าด้านหน้าเท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 15 ลักคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 29

ท่าที่ 16

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายวางเต็มเท้า เท้าขวาเปิดส้นเท้าแล้ววิ่งซอยเท้าหมุนทางขวารอบตัวเอง

1 รอบ

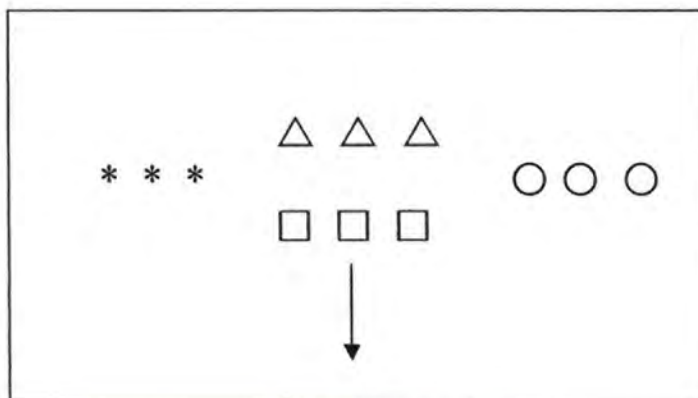
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 15

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายวางเต็มเท้า เท้าขวาเปิดส้นเท้าแล้ววิ่งซอยเท้าหมุนทางขวารอบตัวเอง 1 รอบ กดสะเอวทางซ้ายมือปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 15 เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 30

ท่าที่ 17

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง

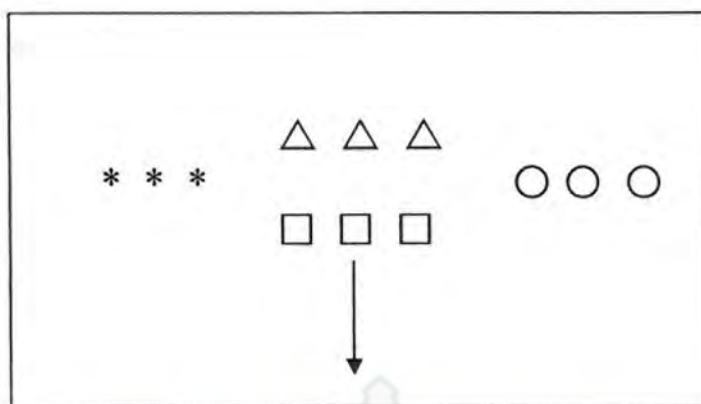
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงระดับชายพกมือซ้ายหงายมือวงข้างลำตัววงแขนระดับเอว

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิต : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าขวาก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง กดสะเอวทางขวามือขวาถือดอกไม้ตั้งวงระดับชายพก มือซ้ายหงายมือวงข้างลำตัววงอกแขนระดับเอว เอียงทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 31

ท่าที่ 18

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะ ไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง

ลำตัว : กอดสะเอวทางซ้าย

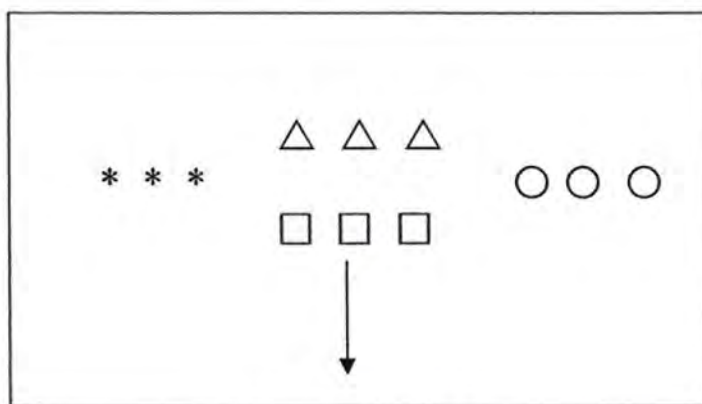
มือ : มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายจับส่งหลัง

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิต : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะ ไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลังกอดสะเอวทางซ้ายมือขวาถือดอกไม้ตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายจับส่งหลังเอียงทางซ้าย

หมายเหตุ : ปฏิบัติท่าที่ 18-19 สลับกันโดยปฏิบัติทั้งหมด 4 ครั้ง

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 32

ท่าที่ 19

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายยกเท้ามาด้านหน้าลักษณะหักปลายเท้าลงระดับครึ่งน่องเท้าขวาวางเต็มเท้า

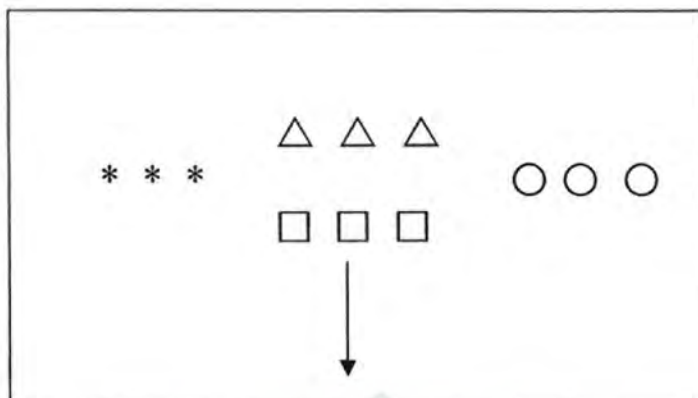
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้อย่างสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายหักข้อมือขึ้นด้านข้างลำตัวองแขนระดับเอว

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าซ้ายยกเท้ามาด้านหน้าลักษณะหักปลายเท้าลงระดับครึ่งน่อง เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้อย่างสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายหักข้อมือขึ้นด้านข้างลำตัว อกแขนระดับเอวถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 33

ท่าที่ 20

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวายกเข้ามาด้านหน้าลักษณะหักปลายเท้าลงระดับครึ่งน่อง เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

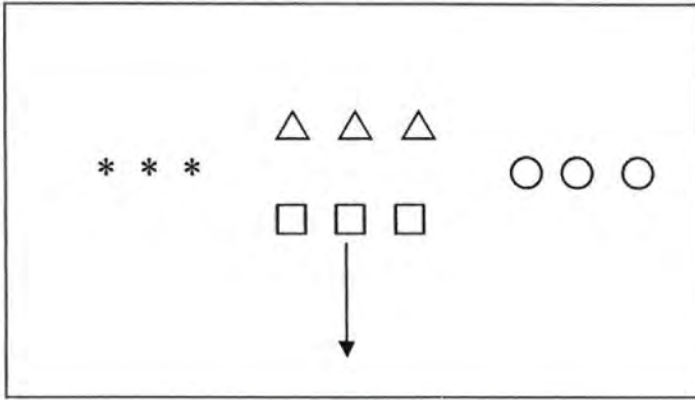
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้ระดับวงล่างชายพก มือซ้ายตั้งวงสูงเหนือศีรษะ

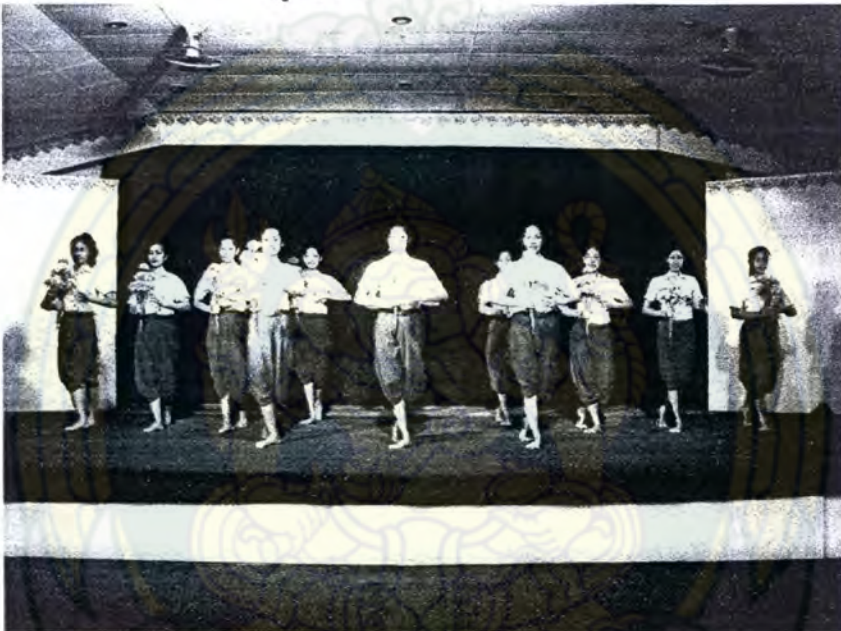
ศีรษะ : ลักคองทางซ้าย

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าขวายกเข้ามาด้านหน้าลักษณะหักปลายเท้าลงระดับครึ่งน่อง เท้าซ้ายวางเต็มเท้ากดสะเอวทางขวา มือขวาถือดอกไม้ระดับวงล่างชายพก มือซ้ายตั้งวงสูงเหนือศีรษะ ลักคองทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 34

ท่าที่ 21

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้าวางเต็มเท้า เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง

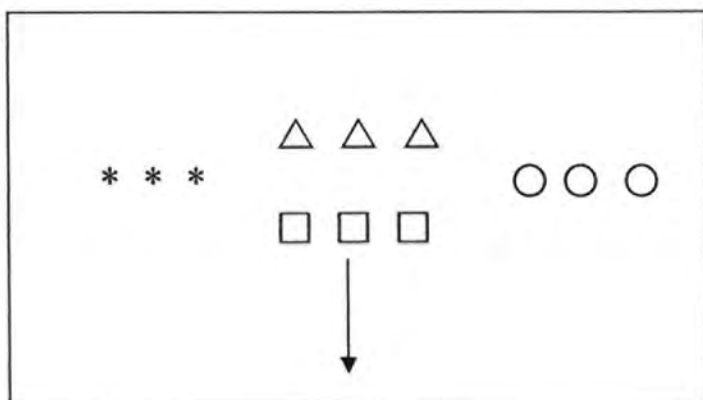
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้ระดับอกลักษณะกันสอก มือซ้ายจับนิ้วกลางเข้าหาลำตัวระดับอกลักษณะกันสอก

ศีรษะ : ตรง

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าขวาก้าวหน้าวางเต็มเท้า เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง ศีรษะตรง มือขวาถือดอกไม้ระดับอกลักษณะกันสอก มือซ้ายจับนิ้วกลางเข้าหาลำตัวระดับอกลักษณะกันสอก

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 35

ท่าที่ 22

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาวจรปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

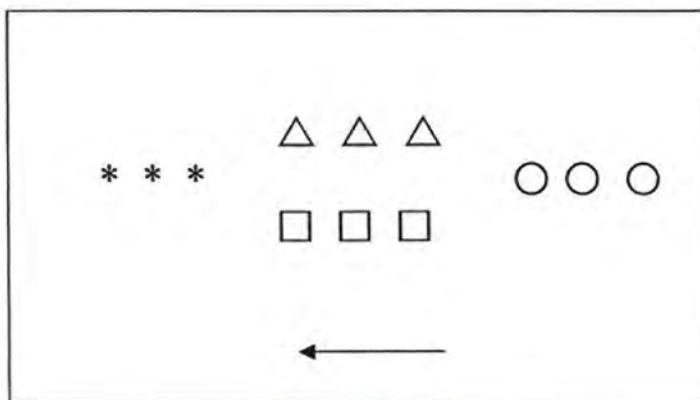
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวากือดอกไม้ง้างกลางระดับไหล่ มือซ้ายตั้งง้างกลางระดับไหล่

ศีรษะ : ตรง

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าขวาวจรปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า ลำตัวตรงมือขวากือดอกไม้ง้างกลางระดับไหล่ มือซ้ายตั้งง้างกลางระดับไหล่ ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ภาพที่ 36

ท่าที่ 23

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจรดปลายเท้าไปด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

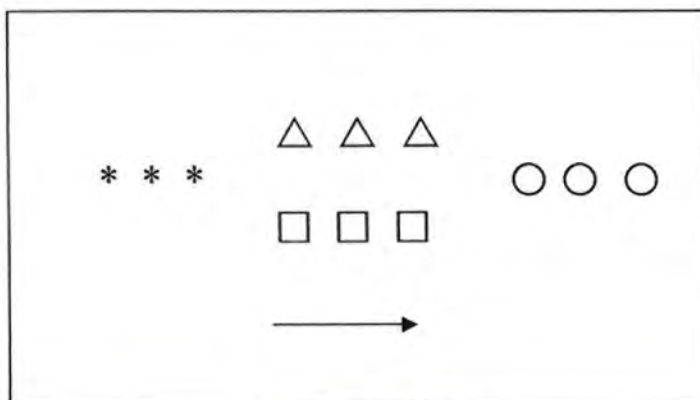
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ยื่นไปด้านหน้าอแขนเล็กน้อย มือซ้ายตั้งวงหน้าอแขนเล็กน้อย แล้ววาดมือขึ้น 1 ครั้งระดับอก

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิต : หันหน้าทางขวาของเวที

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายจรดปลายเท้าไปด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้ยื่นไปด้านหน้าอแขนเล็กน้อย มือซ้ายตั้งวงหน้าอแขนเล็กน้อย แล้ววาดมือขึ้น 1 ครั้งระดับอก ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ทาท 37

ท่าที่ 24

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาวจรปลายเท้าไปด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

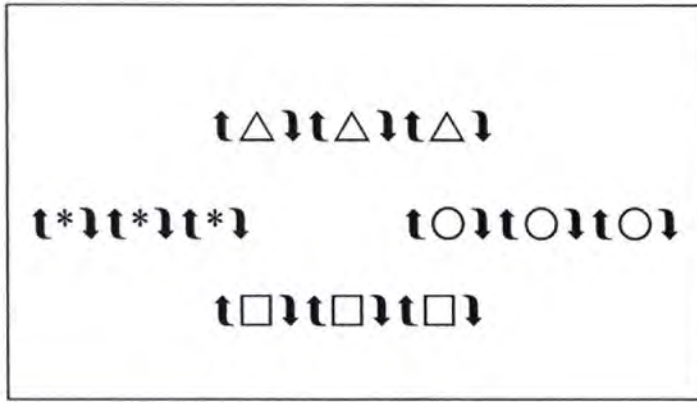
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาทือดอกไม้นั้นไปด้านหน้าอแขนเล็กน้อย แล้ววาดมือขึ้น 1 ครั้งระดับอก
มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าอแขนเล็กน้อยระดับอก

ศีรษะ : ลักคอทางซ้าย

ทิศ : หันหน้าทางซ้ายของเวที

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาวจรปลายเท้าไปด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้ากดสะเอวทาง
ขวามือขวาทือดอกไม้นั้นไปด้านหน้าอแขนเล็กน้อยแล้ววาดมือขึ้น 1
ครั้งระดับอก มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าอแขนเล็กน้อยระดับอก ลักคอ
ทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ทาท 38

ท่าที่ 25

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลังหมุนตัวทางขวารอบตัวเอง
1 รอบ

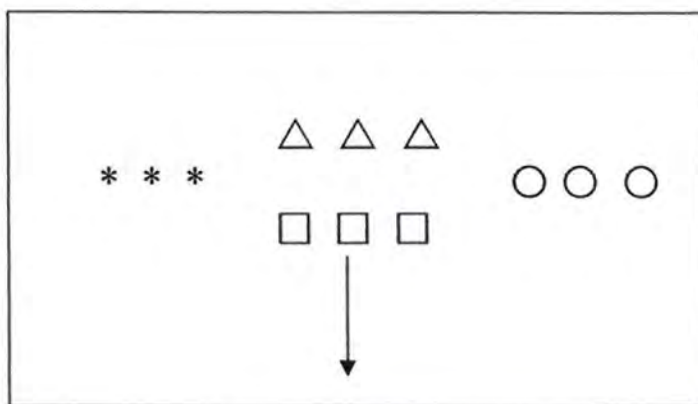
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงกลางระดับเอว มือซ้ายตั้งกลางระดับเอว

ศีรษะ : หักคอทางซ้าย

ทิส : หมุนตัวทางขวา 1 รอบ

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายก้าวหน้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลังหมุนตัวทางขวารอบตัวเอง 1 รอบกดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงกลางระดับเอว มือซ้ายตั้งวงกลางระดับเอว หักคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 39

ท่าที่ 26

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจรดปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

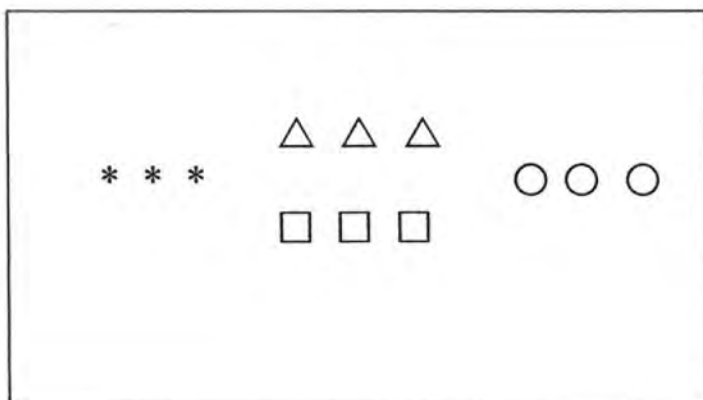
ลำตัว : ตรง

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 26

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : เท้าขวาจรดปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า ลำตัวตรงตรง มือปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 26 ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

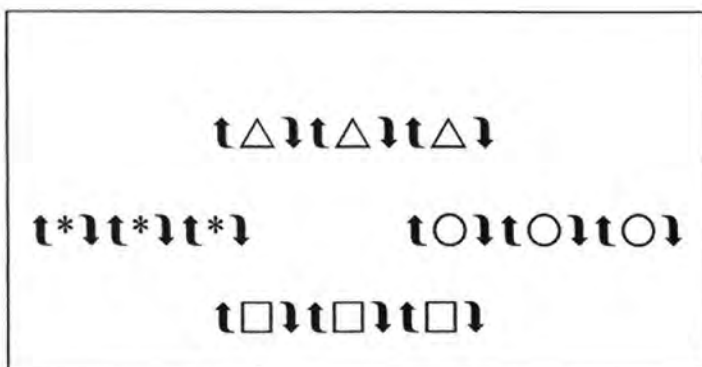

ท่าที่ 40

ท่าที่ 27

ผู้แสดงทั้งหมด

- เท้า : ทำขวาก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง
- ลำตัว : กดสะเอวทางขวาและกดสะเอวทางซ้าย
- มือ : มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงระดับชายพกมือซ้ายหงายมือวงข้างลำตัวอแน
ระดับเอวแล้วมือขวาถือดอกไม้ตั้งวงสูงระดับแ่งศีรษะมือซ้ายจับสังหลัง
- ศีรษะ : เอียงทางขวาและเอียงทางซ้าย
- ทิส : หน้าตรง
- อธิบายท่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 17.18 โดยปฏิบัติสลับกัน 3 ครั้ง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 41

ท่าที่ 28

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง แล้วหมุนรอบตัวเอง
ทางขวา 1 รอบ

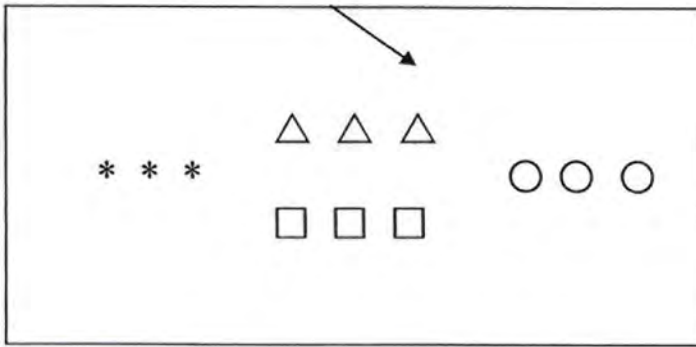
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้วังล่างระดับชายพก มือซ้ายตั้งวงตะแคงด้านหน้าอแขน
กันสอกระดบออก

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิต : หมุนตัวทางขวารอบตัวเอง 1 รอบ

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง แล้วหมุน
รอบตัวเองทางขวา 1 รอบ กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้วังล่างระดับชายพก
มือซ้ายตั้งวงตะแคงด้านหน้า อแขนกันสอกระดบออกถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 42

ท่าที่ 29

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

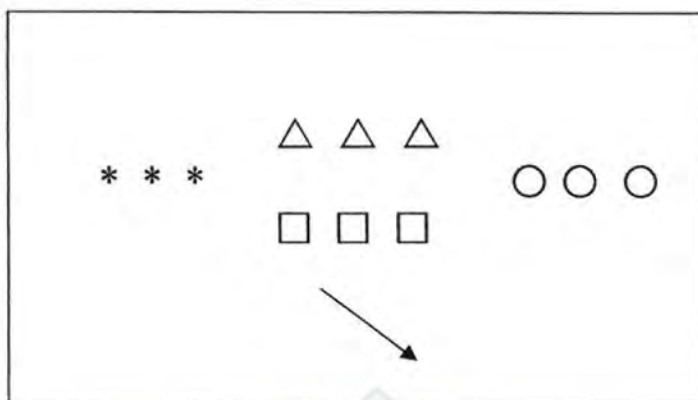
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้นั้นไปด้านหน้าแขนตั้งระดับเอวมือซ้ายตั้งวงด้านข้างระดับเอว

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้ากดสะเอวทางขวา มือขวาถือดอกไม้นั้นไปด้านหน้าแขนตั้งระดับเอว มือซ้ายตั้งวงด้านข้างระดับเอวถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 43

ท่าที่ 30

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

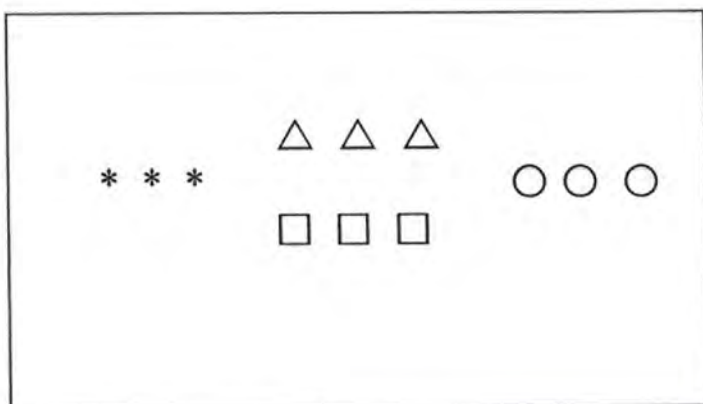
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้อันหน้าระดับอก มือซ้ายตั้งวงสูงระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ถักคอทางซ้าย

ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวามือ
มือขวาถือดอกไม้อันหน้าระดับอก มือซ้ายตั้งวงสูงระดับเหนือศีรษะ
ถักคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 44

ท่าที่ 31

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้าเท้าซ้ายวางเต็มเท้า

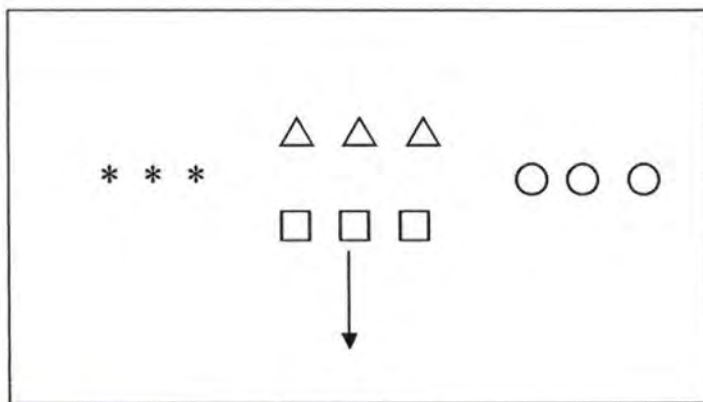
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้สูงระดับเหนือศีรษะ มือซ้ายหักข้อมือขึ้นจีบนิ้วกลางระดับอก

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย
มือขวาถือดอกไม้สูงระดับเหนือศีรษะ มือซ้ายหักข้อมือขึ้นจีบนิ้วกลาง
ระดับอก ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 46

ท่าที่ 32

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

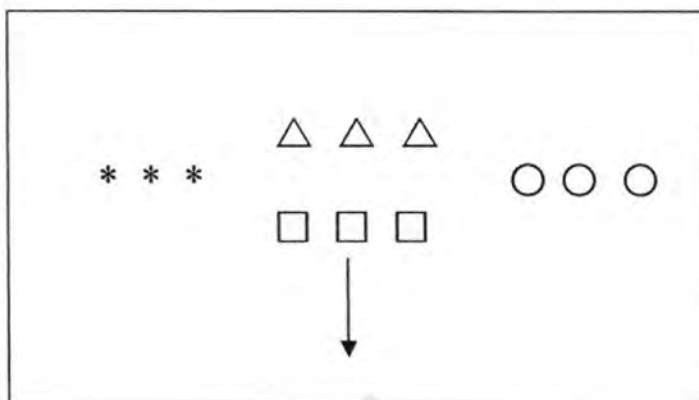
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาลือดอกไม้อยู่มาด้านหน้า อแขนระดับหน้าขา มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าอ
แขนระดับหน้าขา

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า ลำตัวตรงมือขวาลือ
ดอกไม้อยู่มาด้านหน้าอแขนระดับหน้าขา มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าอแขน
ระดับหน้าขา ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 47

ท่าที่ 33

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

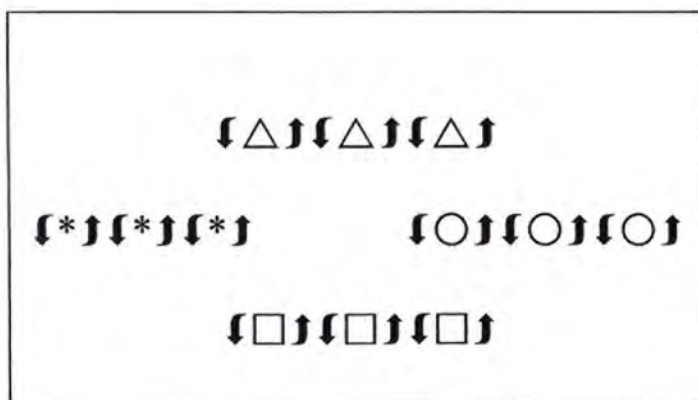
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้อันมาด้านหน้า งอแขนระดับหน้าขา มือซ้ายแบมือหงาย
ด้านหน้า งอแขนระดับหน้าขา

ศีรษะ : ลักคองทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า ลำตัวตรงมือขวาถือ
ดอกไม้อันมาด้านหน้า งอแขนระดับหน้าขา มือซ้ายแบมือหงายด้านหน้า
งอแขนระดับหน้าขา ลักคองทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 48

ท่าที่ 34

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลังแล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ

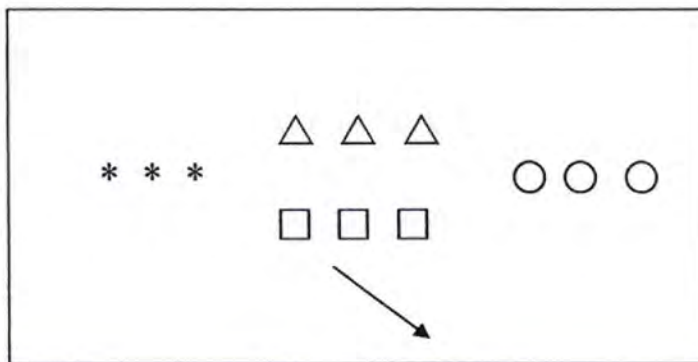
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้ ด้านหน้าระดับอก มือซ้ายตั้งวงสูงระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ถักคอทางซ้าย

ทิศ : หมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาก้าวหน้าเต็มเท้า ลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง แล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ กดสะเอวทางขวา มือขวาถือดอกไม้ ด้านหน้าระดับอก มือซ้ายตั้งวงสูงระดับเหนือศีรษะ ถักคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 49

ท่าที่ 35

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

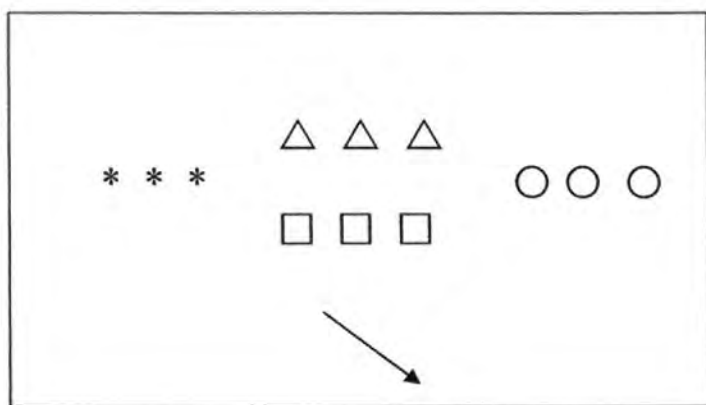
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาดึงออกไม่วางระดับชายพก มือซ้ายตั้งมือจับนิ้วกลางข้างแก้มด้านขวา

ศีรษะ : ลกคอทางซ้าย

ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือขวาดึงออกไม่วางระดับชายพก มือซ้ายตั้งมือจับนิ้วกลางข้างแก้มด้านขวา ลกคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 50

ท่าที่ 36

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

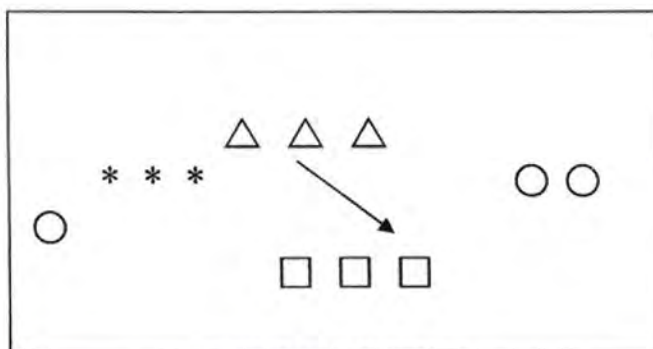
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้ยื่นมาด้านหน้า งอแขนระดับอกมือซ้ายหักข้อมือขึ้นจีบ
นิ้วกลางด้านหน้างอแขนระดับอก

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า ลำตัวตรง มือขวาถือ
ดอกไม้ยื่นมาด้านหน้า งอแขนระดับอกมือซ้ายหักข้อมือขึ้นจีบนิ้วกลางด้านหน้า
งอแขนระดับอก ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 51

ท่าที่ 37

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง

ลำตัว : กอดสะเอวทางซ้าย

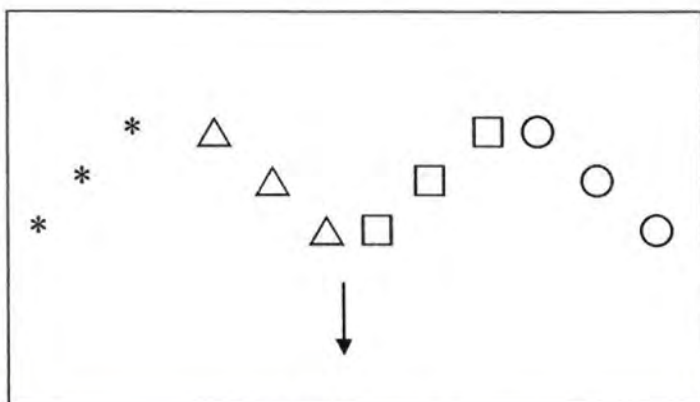
มือ : มือขวาถือดอกไม้มือซ้ายถือพานไหว้ครู มือซ้ายจับนิ้วกลางส่งหลัง

ศีรษะ : ล้มคอทางซ้าย

ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายเวที 45 องศา

อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง กอดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้มือซ้ายถือพานไหว้ครู มือซ้ายจับนิ้วกลางส่งหลังล้มคอทางซ้าย

หมายเหตุ : ปฏิบัติท่าที่ 31-37 เท่ากับ 1 ชุด โดยปฏิบัติทั้งหมด 2 ชุด

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 52

ท่าที่ 38

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าทั้งสองข้างสลับกันลักษณะ 1 2 3 4

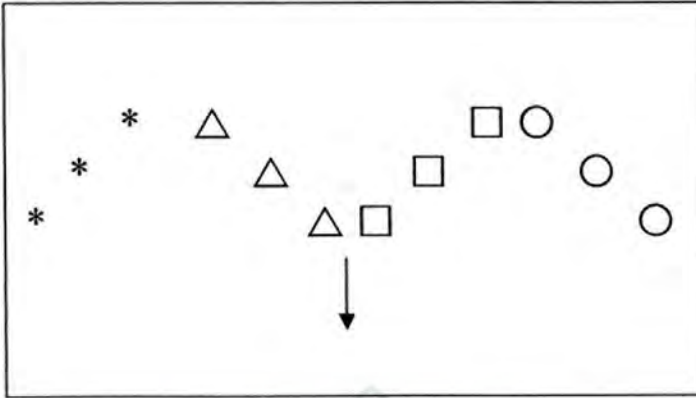
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ที่ฐานไหล่ซ้ายมือซ้ายท้าวสะเอว

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : เท้าทั้งสองข้างสลับกันลักษณะ 1 2 3 4 กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้ที่ฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายท้าวสะเอว เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 53

ท่าที่ 39

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายตั้งเท้าลักษณะคันขาออกคล้ายท่าโบราณคดี เท้าขวาวางเต็มเท้า

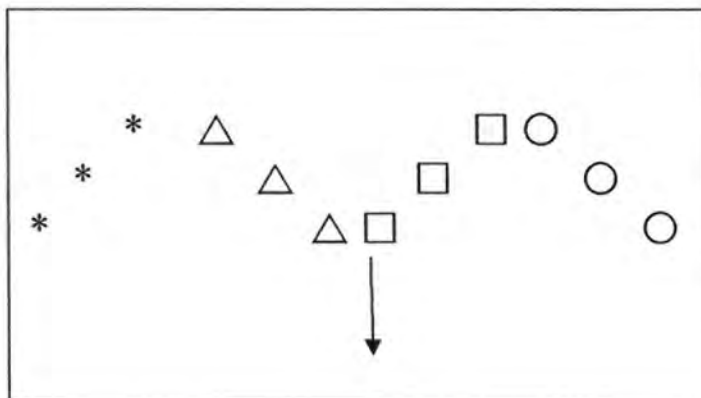
ลำตัว : กอดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือคอกไม้วังท่าระดับชายพก มือซ้ายม้วนมือออกเป็นตั้งวง แขนตั้งระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิต : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าซ้ายตั้งเท้าลักษณะคันขาออกคล้ายท่าโบราณคดี เท้าขวาวางเต็มเท้า กอดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือคอกไม้วังท่าระดับชายพก มือซ้ายม้วนมือออกเป็นตั้งวง แขนตั้งระดับไหล่ เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 54

ท่าที่ 40

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาดึงเท้าลักษณะกันขาออกคล้ายท่าโบราณคดี เท้าขวาวางเต็มเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

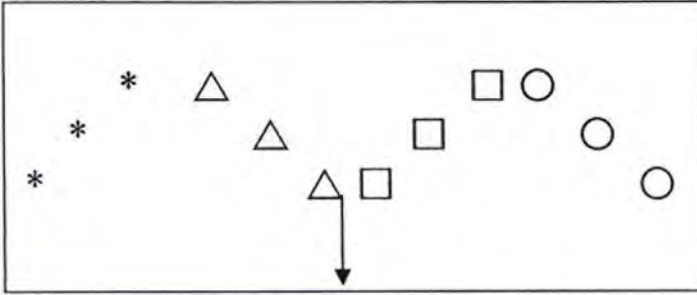
มือ : มือขวาถือดอกไม้ม่วงล่างระดับชายพก มือซ้ายม้วนมือออกเป็นตั้งวงฐานไหล่ขวา
กันศอกออก

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาดึงเท้าลักษณะกันขาออกคล้ายท่าโบราณคดี เท้าขวาวางเต็มเท้า
กดสะเอวทางขวา มือขวาถือดอกไม้ม่วงล่างระดับชายพก มือซ้ายม้วนมือ
ออกเป็นตั้งวงฐานไหล่ขวากันศอกออกเอียงทางขวา

หมายเหตุ : ปฏิบัติท่าที่ 39-41 เท่ากับ 1 ชุด โดยปฏิบัติทั้งหมด 4 ชุด

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 55

ท่าที่ 41

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายไขว้ไปด้านหลังเปิดส้นเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

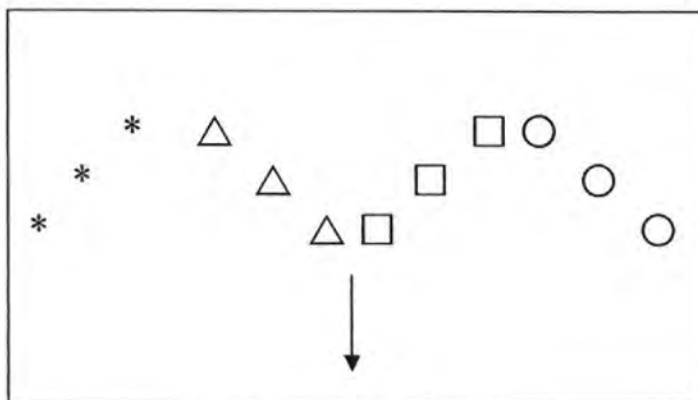
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้อันฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายตั้งวงข้างลำตัวแขนตั้งระดับเอว

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิต : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าซ้ายไขว้ไปด้านหลังเปิดส้นเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย
 มือขวาถือดอกไม้อันฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายตั้งวงข้างลำตัว แขนตั้งระดับเอว
 เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 56

ท่าที่ 42

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาไขว้ไปด้านหลังเปิดส้นเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

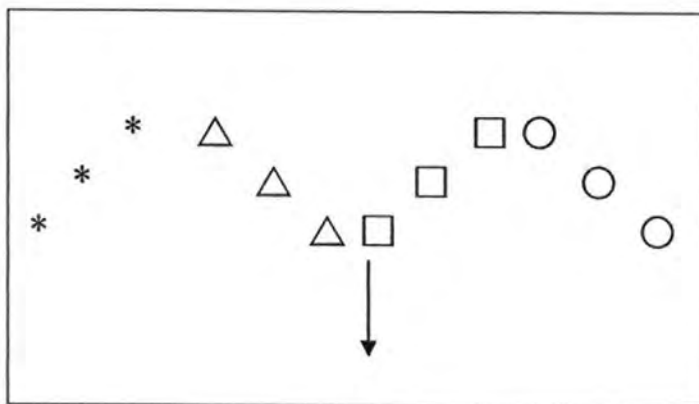
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้อันฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายม้วนมือแล้วกลับมาตั้งวงเช่นเดิม แขนตั้งระดับเอว

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิต : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาไขว้ไปด้านหลังเปิดส้นเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้อันฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายม้วนมือแล้วกลับมาตั้งวงเช่นเดิม แขนตั้งระดับเอว เอียงทางซ้าย

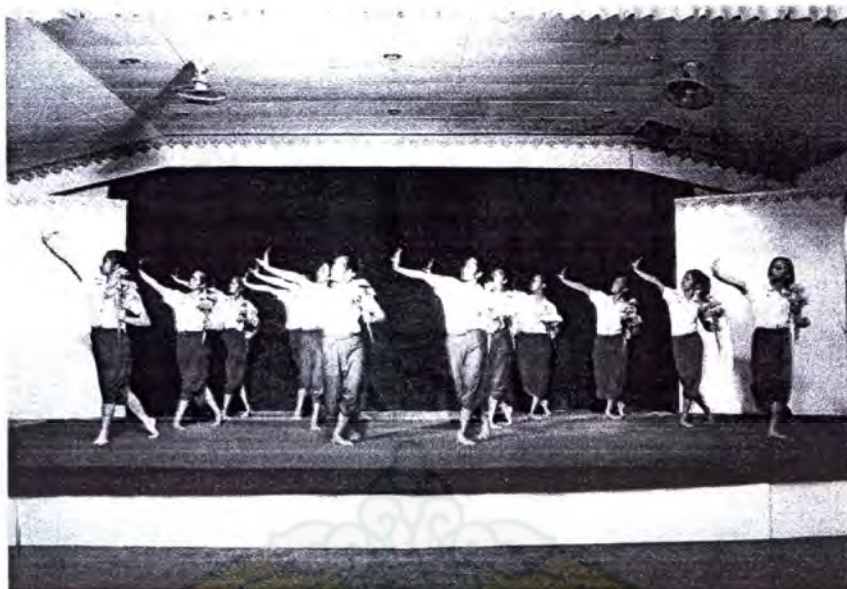
รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 57

ท่าที่ 58

ท่าที่ 59

ท่าที่ 48

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาไขว้ไปด้านหลังเปิดส้นเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

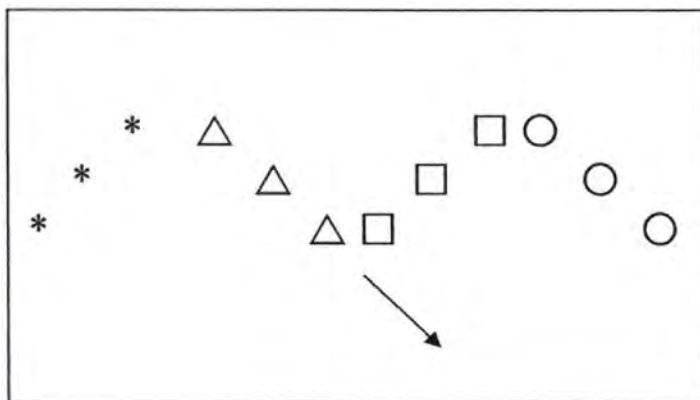
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือซ้ายถือคอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือขวาปฏิบัติม้วนมือออกตั้งวง 3 ระดับ ถ่าง
กลาง บน แขนตั้ง

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าขวาไขว้ไปด้านหลังเปิดส้นเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา
มือซ้ายถือคอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือขวาปฏิบัติม้วนมือออกตั้งวง 3 ระดับ ถ่าง,
กลาง, บน แขนตั้ง เอียงทางขวาดังภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 60

ท่าที่ 49

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

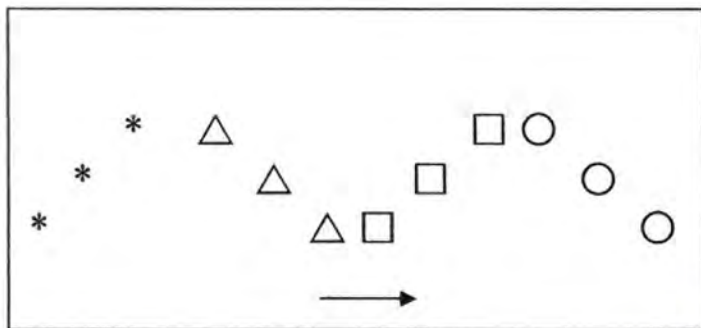
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือซ้ายถือคอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือขวาม้วนมือออกตั้งวงกลางแขนตั้งระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : หน้าเอียงทางซ้ายเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้ายมือซ้ายถือคอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือขวาม้วนมือออกตั้งวงกลางแขนตั้งระดับไหล่ เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ทาท 61

ท่าที่ 50

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวายกลักษณะเฉียงปลายเท้าตรงเท้าซ้ายวางเต็มเท้า แล้ววิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองทางขวา 1 รอบ

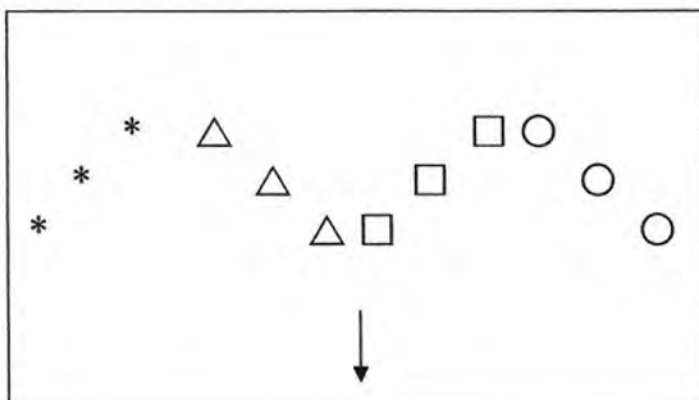
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือซ้ายถือดอกไม้วัดระดับสายตา มือขวาจับนิ้วกลางหักข้อมือเข้าหาลำตัวลักษณะตะแคงระดับสายตา

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิศ : หันหน้าทางซ้ายของเวที

อธิบายท่า : เท้าขวายกลักษณะเฉียงปลายเท้าตรง เท้าซ้ายวางเต็มเท้าแล้ววิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองทางขวา 1 รอบ กดสะเอวทางขวา มือซ้ายถือดอกไม้วัดระดับสายตา มือขวาจับนิ้วกลางหักข้อมือเข้าหาลำตัว ลักษณะตะแคงระดับสายตา เอียงทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 62

ท่าที่ 51

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

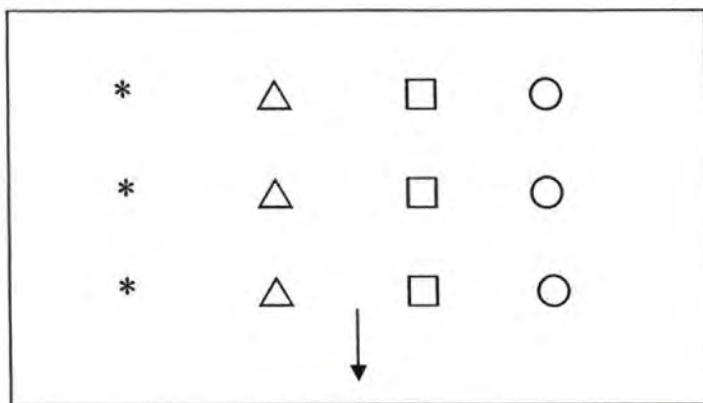
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้อันฐานไหล่ขวา มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าแขนตั้งระดับเอว

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิต : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้อันฐานไหล่ขวา มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าแขนตั้งระดับเอว เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่ารำ 63

ท่าที่ 52

ผู้แสดงทั้งหมด

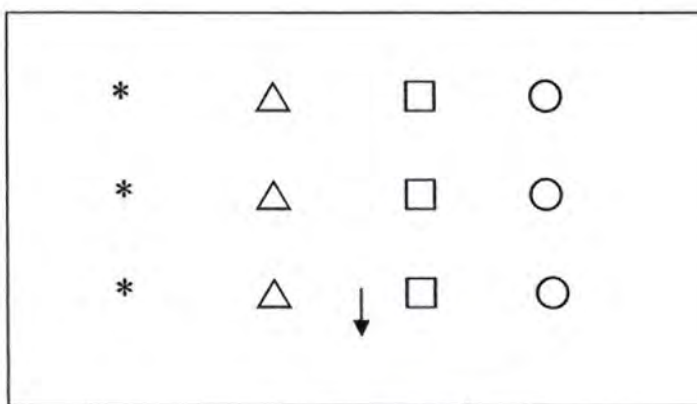
เท้า : เท้าขวาวางส้นเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

ลำตัว : มือขวาถือดอกไม้ข้างลำตัว งอแขนระดับเอว มือซ้ายตั้งวงล่างระดับชายพก

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาวางส้นเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา มือขวาถือดอกไม้ข้างลำตัว งอแขนระดับเอว มือซ้ายตั้งวงล่างระดับชายพก ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 64

ท่าที่ 53

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายยกขึ้นมาด้านหน้าระดับครึ่งน่องหักปลายเท้าลง

ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้วางสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายจับนิ้วกลาง หักข้อมือขึ้นข้าง

ลำตัว งอแขนระดับเอว

ศีรษะ : ถักคอทางซ้าย

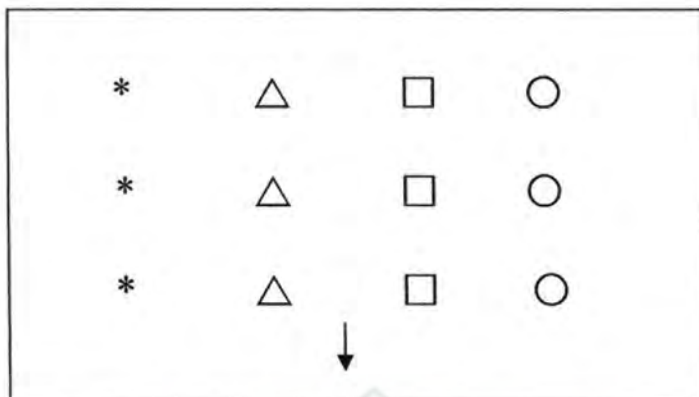
ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าซ้ายยกขึ้นด้านหน้าระดับครึ่งน่องหักปลายเท้าลง กดสะเอวทางซ้าย

มือขวาถือดอกไม้วางสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายจับนิ้วกลางหักข้อมือขึ้น

ข้างลำตัว งอแขนระดับเอว ถักคอทางซ้าย

หมายเหตุ : ปฏิบัติท่าที่ 52, 53 สลับกับโดยปฏิบัติ 4 ครั้ง

รูปแบบลักษณะแถว

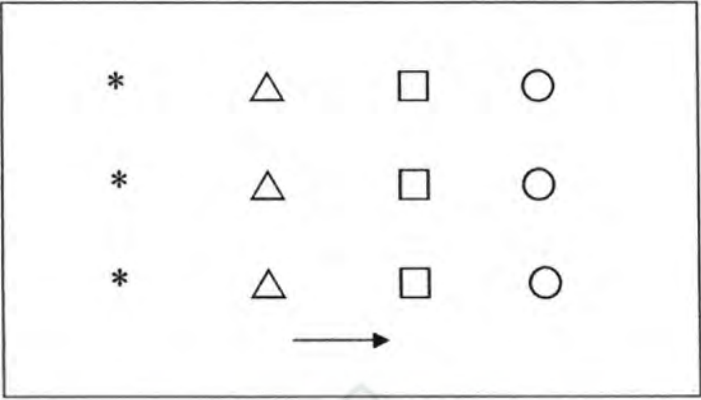

ท่าที่ 65

ท่าที่ 54

ผู้แสดงทั้งหมด

- เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า
- ลำตัว : กดสะเอวทางซ้ายพร้อมยกสะโพกซ้ายขึ้น 1 ครั้ง
- มือ : มือขวาถือดอกไม้อย่างลำตัวระดับเอว มือซ้ายม้วนมือออกตั้งวงข้างลำตัวระดับเอว
- ศีรษะ : ลักคอทางซ้าย
- ทิต : หน้าตรง
- อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้ายพร้อมยกสะโพกขึ้น 1 ครั้ง มือขวาถือดอกไม้อย่างลำตัวระดับเอว มือซ้ายม้วนมือออกตั้งวงข้างลำตัวระดับเอว ลักคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

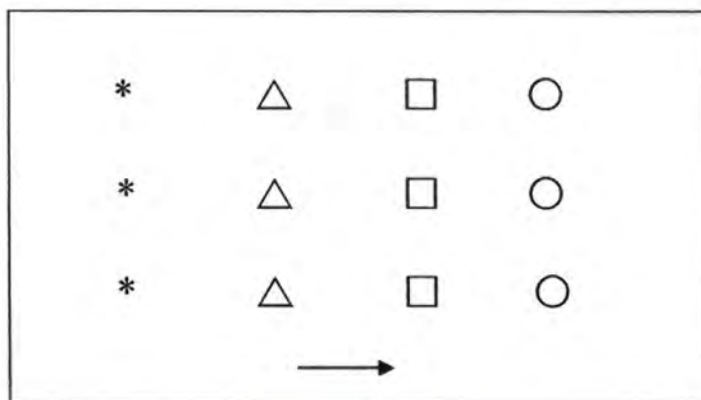

ท่าที่ 66

ท่าที่ 55

ผู้แสดงทั้งหมด

- เท้า : เท้าซ้ายวางเต็มเท้า เท้าขวาเขย่งเท้า
- ลำตัว : ตรง
- มือ : มือขวาถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายหักข้อมือเข้าหาตัวแล้วม้วนออกข้างลำตัวระดับเอว
- ศีรษะ : ลักคอซ้ายขวาสลับกัน
- ทิศ : หันหน้าทางซ้ายของเวที
- อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายวางเต็มเท้า เท้าขวาเขย่งเท้าลำตัวตรง มือขวาถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายหักข้อมือเข้าหาตัวแล้วม้วนออกข้างลำตัวระดับเอว ลักคอซ้ายขวาสลับกันตามจังหวะ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 67

ท่าที่ 56

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

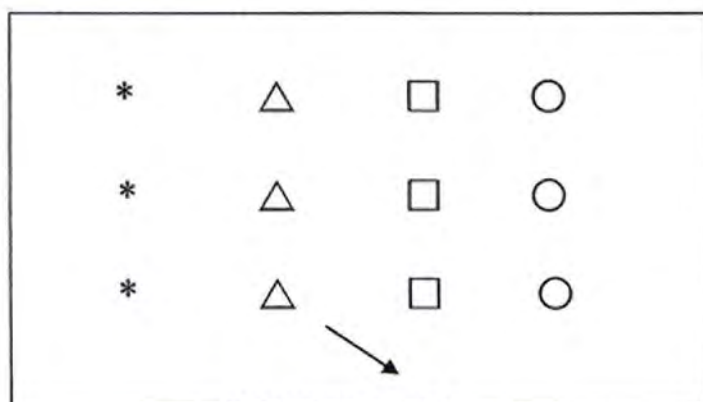
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงกลางแขนตึงระดับไหล่ มือซ้ายตั้งวงกันศอกฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิศ : หันหน้าทางซ้ายของเวที

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงกลางแขนตึงระดับไหล่ มือซ้ายตั้งวงกันศอกฐานไหล่ซ้าย เอียงทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 68

ท่าที่ 57

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง

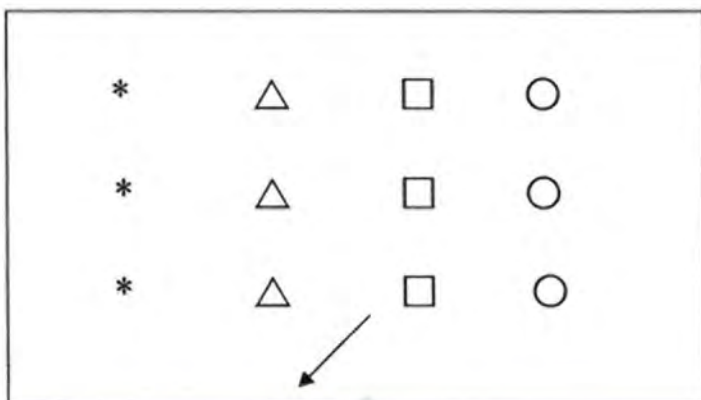
ลำตัว : กคสะเอวทางขวา

มือ : มือขวากือดอกไม้อันหน้าระดับอก มือซ้ายหงายมือขึ้นทำบัวชูฝึก สูงระดับแง่ ศีรษะ

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าขวาก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง กคสะเอวทางขวามือขวากือดอกไม้อันหน้าระดับอก มือซ้ายหงายขึ้นทำบัวชูฝึกสูงระดับแง่ ศีรษะเอียงทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 69

ท่าที่ 58

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าหลัง

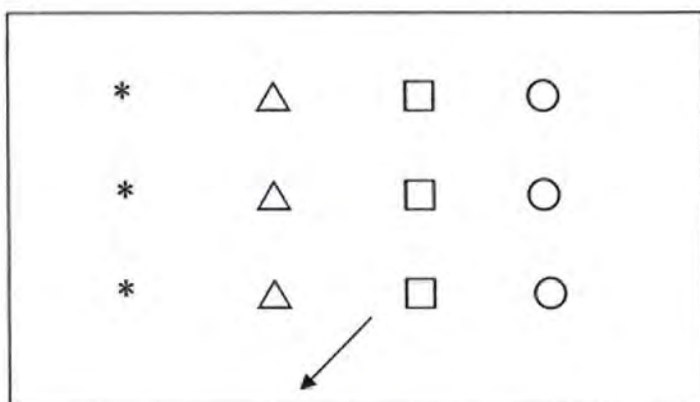
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายม้วนมือออกตั้งวงล่างระดับชายพก

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายม้วนมือออกตั้งวงล่างระดับชายพก เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 70

ท่าที่ 59

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

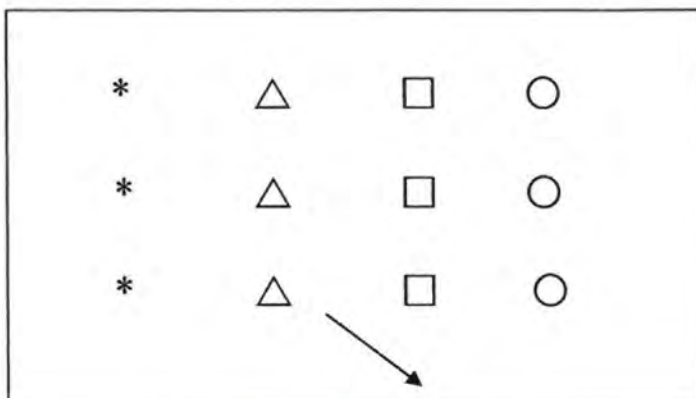
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ม่วงล่างระดับชายพก มือซ้ายหักข้อมือจับนิ้วกลางด้านหน้าสูงระดับแก้มศีรษะ

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิส : หน้าเฉียงทางขวาเวที 45 องศา

อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้ม่วงล่างระดับชายพก มือซ้ายหักข้อมือจับนิ้วกลางด้านหน้าสูงระดับแก้มศีรษะ ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 71

ท่าที่ 60

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

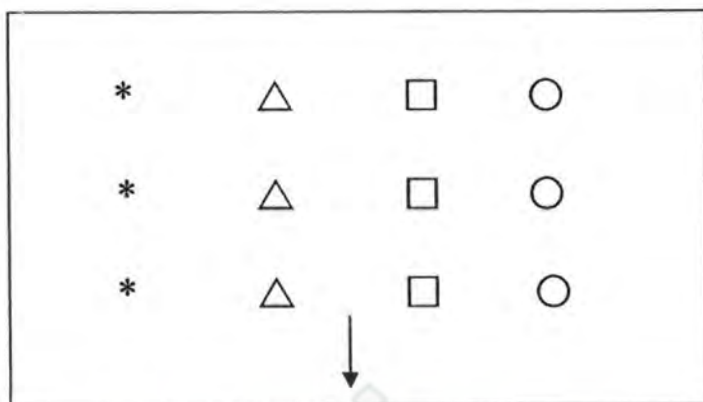
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาดึงคอกไม้ด้านหน้าสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายตั้งวงล่างระดับชายพก

ศีรษะ : ลักคองทางซ้าย

ทิต : หน้าเฉียงทางซ้ายเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา มือขวาดึงคอกไม้ด้านหน้าสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายตั้งวงล่างระดับชายพก ลักคองทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 72

ท่าที่ 61

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายไขว้ด้านหน้าเท้าขวาพร้อมกับเขย่งเท้าขึ้นพร้อมกันทั้งสองข้าง

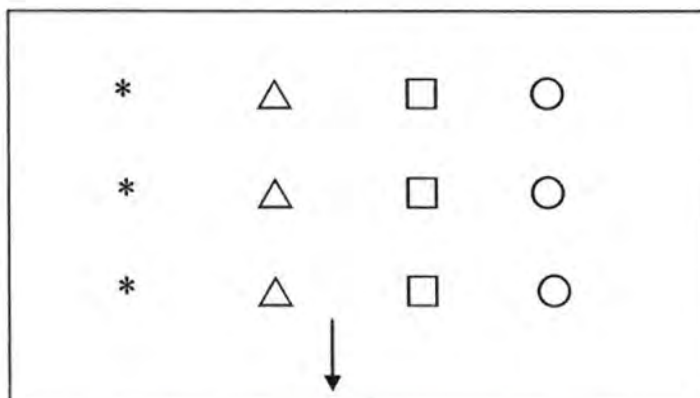
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าสูงระดับสายตา มือซ้ายหงายมือไขว้บนมือขวาระดับสายตาพร้อมงอแขน

ศีรษะ : ตรง

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายไขว้ด้านหน้าเท้าขวาแล้วเขย่งเท้าขึ้นพร้อมกันทั้งสองข้าง ลำตัวตรง มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าสูงระดับสายตา มือซ้ายหงายมือไขว้บนมือขวาระดับสายตาพร้อมงอแขน ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 73

ท่าที่ 62

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

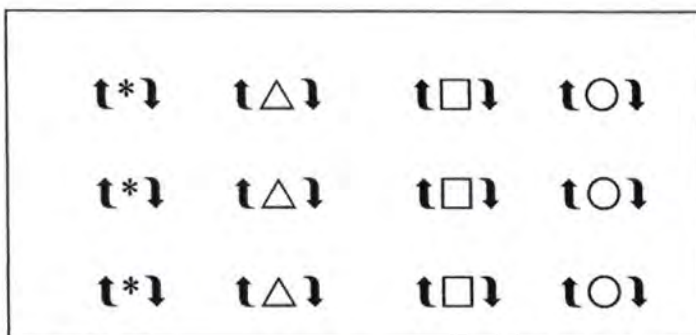
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าระดับอก มือซ้ายตั้งวงไขว้ระดับอก

ศีรษะ : ตรง

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า ลำตัวตรง มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าระดับอก มือซ้ายตั้งวงไขว้ระดับอก ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 75

ท่าที่ 63

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง แล้วหมุนรอบตัวเอง
ทางขวา 1 รอบ

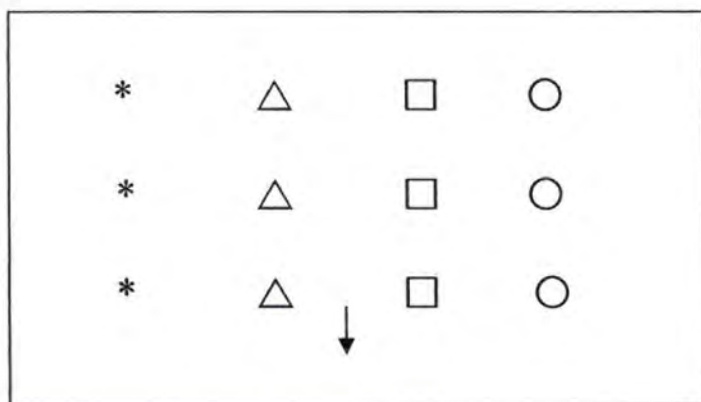
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านข้างระดับเอว มือซ้ายหักข้อมือจับนิ้วกลางเข้าหาลำตัว
ด้านข้างระดับเอว

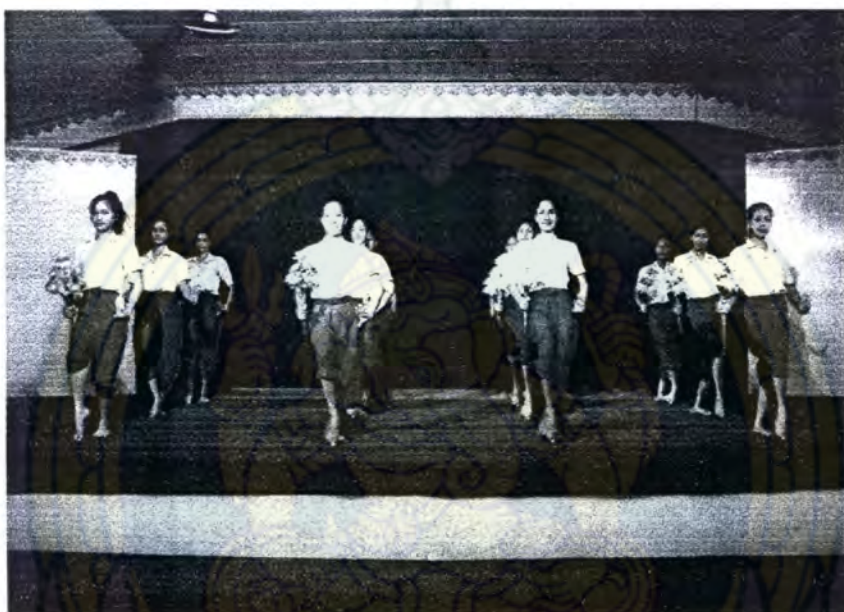
ศีรษะ : ลกคอทางขวา

ทิต : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง แล้วหมุน
รอบตัวเองทางขวา 1 รอบ กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้ด้านข้าง
ระดับเอว มือซ้ายหักข้อมือจับนิ้วกลางเข้าหาลำตัวด้านข้างระดับเอว ลก
คอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 76

ท่าที่ 64

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

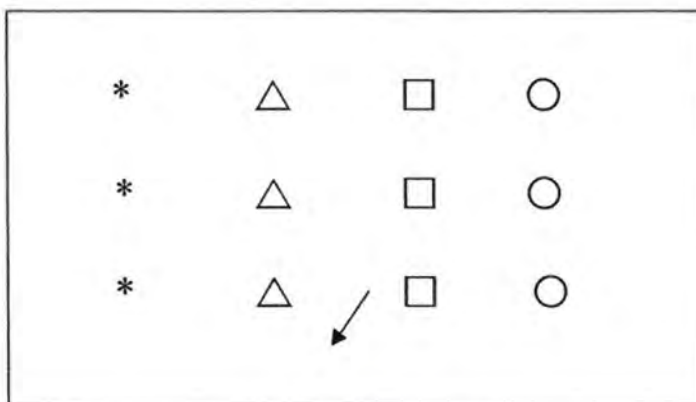
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านข้างระดับเอว มือซ้ายม้วนมือออกตั้งวงด้านข้างระดับเอว

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า ลำตัวตรง มือขวาถือดอกไม้ด้านข้างระดับเอว มือซ้ายม้วนมือออกตั้งวงด้านข้างระดับเอว ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 77

ท่าที่ 65

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายวางส้นเท้าด้านหน้า เท้าขวาางเต็มเท้า

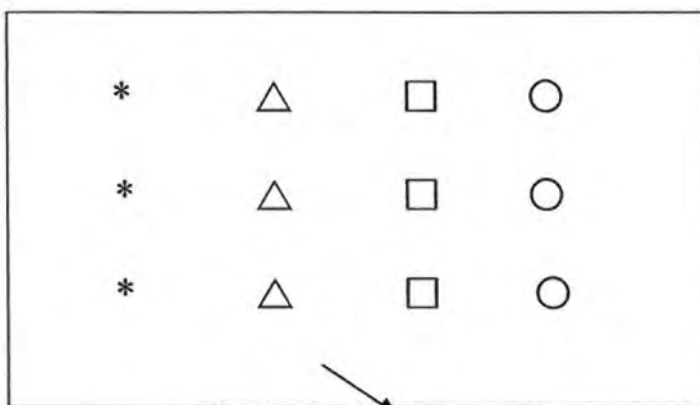
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าอแขนระดับหน้าขา มือซ้ายม้วนมือออกหงายมือ
ด้านหน้าอแขนระดับหน้าขา

ศีรษะ : ตรงพร้อมก้มหน้าเล็กน้อย

ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าซ้ายวางส้นเท้าด้านหน้าเท้าขวาางเต็มเท้า ลำตัวตรง มือขวาถือ
ดอกไม้ด้านหน้าอแขนระดับหน้าขา มือซ้ายม้วนมือออกหงายมือ
ด้านหน้าอแขนระดับหน้าขา ศีรษะตรงพร้อมก้มหน้าเล็กน้อย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 78

ท่าที่ 66

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาวางส้นเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

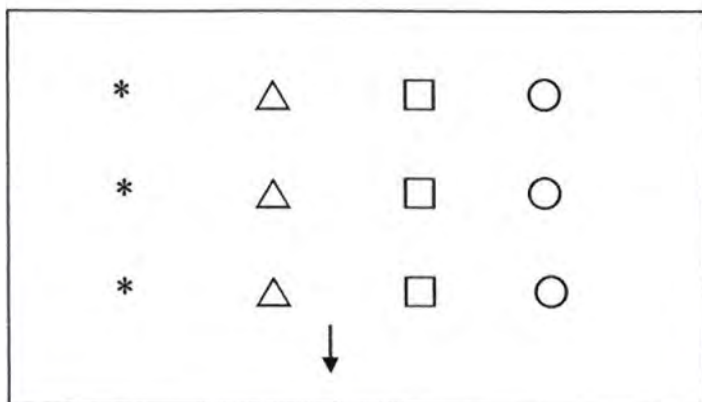
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าอแขนระดับหน้าขา มือซ้ายม้วนมือออกหงายมือ
ด้านหน้า อแขนระดับหน้าขา

ศีรษะ : ตรงพร้อมก้มหน้าเล็กน้อย

ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาวางส้นเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า ลำตัวตรง มือขวาถือ
ดอกไม้ด้านหน้า อแขนระดับหน้าขา มือซ้ายม้วนมือออกหงายมือ
ด้านหน้าอแขนระดับหน้าขา ศีรษะตรงพร้อมก้มหน้าเล็กน้อย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 79

ท่าที่ 67

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายวางส้นเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

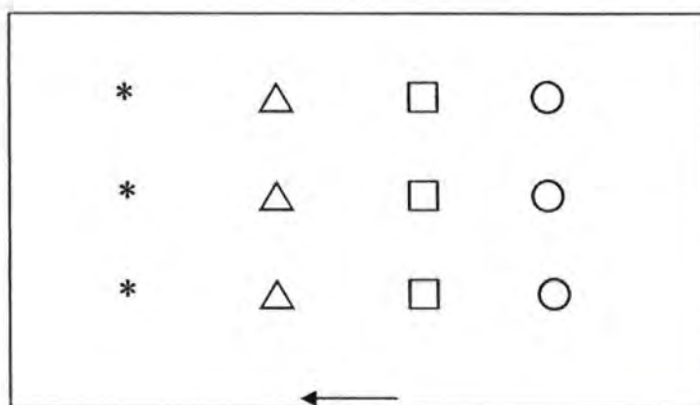
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ม่วงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายตั้งวงกลางแขนตึงระดับไหล่

ศีรษะ : ลกคอทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายวางส้นเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือ
ขวาถือดอกไม้ม่วงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายตั้งวงกลางแขนตึงระดับไหล่
ลกคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 80

ท่าที่ 68

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้าเท้าขวาวางเต็มเท้า

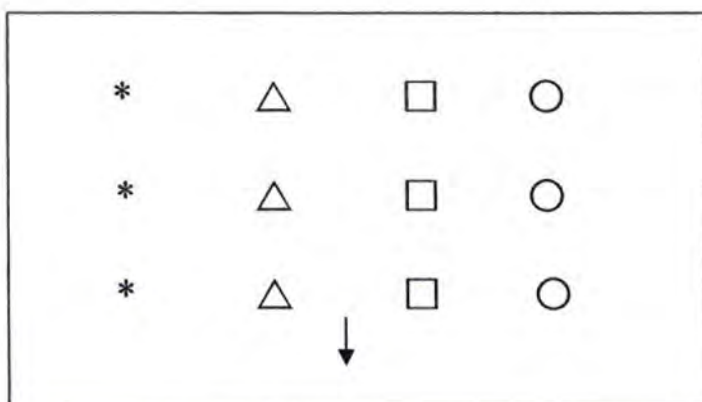
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าระดับสายตาอแขน มือซ้ายม้วนมือด้านหน้าระดับ
สายตาแล้วกลดมือลงมาตั้งวงด้านข้างระดับเอว

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หันหน้าทางขวาของเวที

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้ากดสะเอวทางซ้าย มือ
ขวาถือดอกไม้ด้านหน้าระดับสายตาอแขน มือซ้ายม้วนมือด้านหน้า
ระดับสายตาแล้วกลดมือลงมาตั้งวงด้านข้างระดับเอว ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ทาท 81

ท่าที่ 69

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาไขว้หลังเปิดสันเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

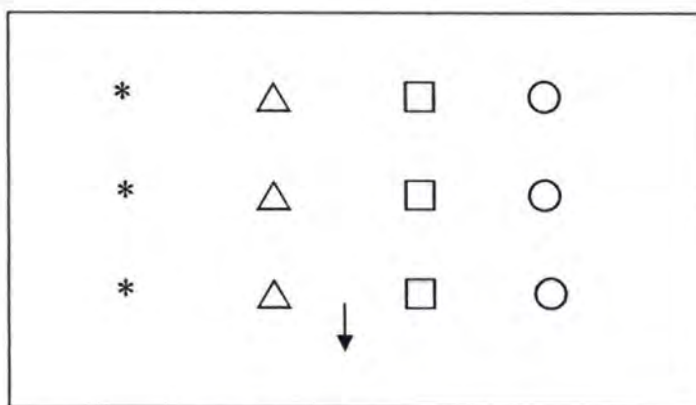
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้้วงล่างระดับชายพก มือซ้ายม้วนมือทำบัวบาน แขนตั้งสูงระดับ
เหนือศีรษะ

ศีรษะ : ลักคองทางซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาไขว้หลังเปิดสันเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวามือขวา
ถือดอกไม้้วงล่างระดับชายพก มือซ้ายม้วนมือทำบัวบานแขนตั้งสูงระดับ
เหนือศีรษะ ลักคองทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 82

ท่าที่ 70

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 69

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 69

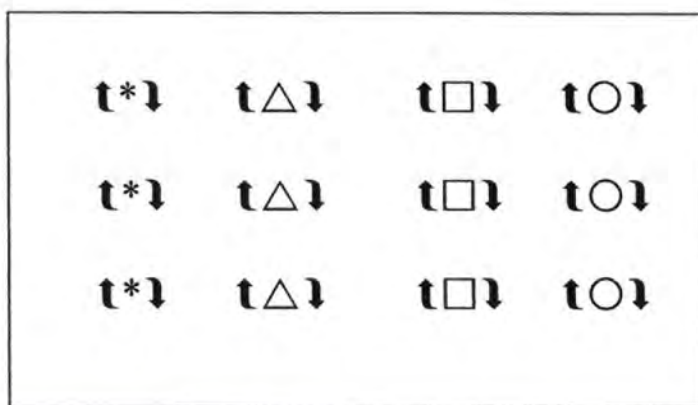
มือ : มือขวาถือดอกไม้ร่วงล่างระดับชายพก มือซ้ายตั้งวงล่างระดับชายพกด้านขวา

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้า ลำตัวปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 69 มือขวาถือดอกไม้ร่วงล่างระดับชายพก มือซ้ายตั้งวงล่างระดับชายพกด้านขวา เอียงทางซ้าย

หมายเหตุ : ปฏิบัติท่าที่ 65-70 เท่ากับ 1 ชุดโดยปฏิบัติทั้งหมด 2 ชุด

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 83

ท่าที่ 71

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายก้าวเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง แล้วหมุนรอบตัวเอง
ทางขวา 1 รอบ

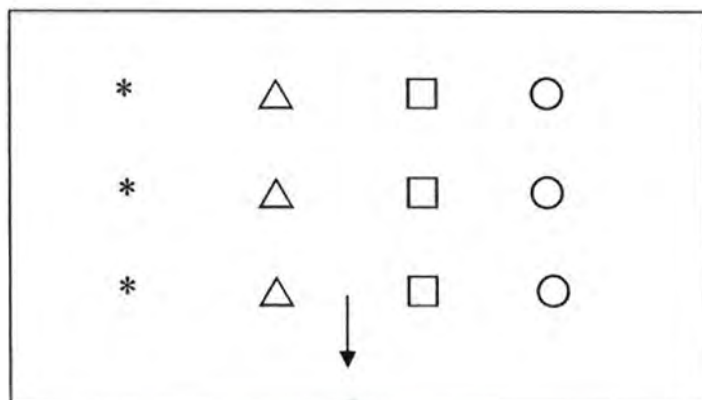
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงสูงระดับแง่ศีรษะ มือซ้ายตั้งวงกลางแขนตั้งระดับไหล่

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หมุนตัวทางขวา 1 รอบ

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายก้าวเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง แล้วหมุนรอบ
ตัวเองทางขวา 1 รอบ กดสะเอวทางซ้ายมือขวาถือดอกไม้ตั้งวงสูงระดับ
แง่ศีรษะ มือซ้ายตั้งวงกลางแขนตั้งระดับไหล่ ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 84

ท่าที่ 72

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

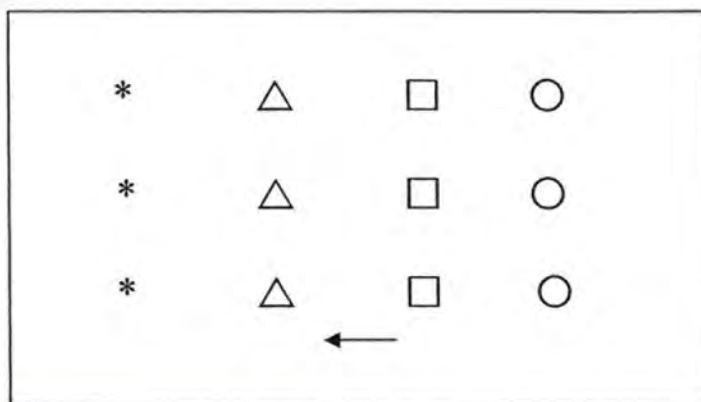
ลำตัว : ตรง

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 71

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า ลำตัวตรง มือปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 71 ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 85

ท่าที่ 73

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

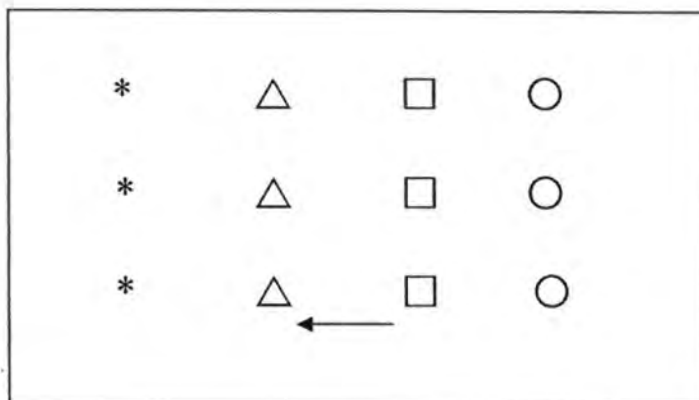
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายหักข้อมือลงกว่าด้านหน้าระดับ
ชายพก

ศีรษะ : ลักคอทางซ้าย

ทิศ : หันหน้าทางขวาของเวที

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้าลักษณะไขว้เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอว
ทางซ้ายมือขวาถือดอกไม้ ตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายหักข้อมือลงกว่า
ด้านหน้าระดับชายพก ลักคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 86

ท่าที่ 74

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้าลักษณะไขว้เท้าขวาวางเต็มเท้า

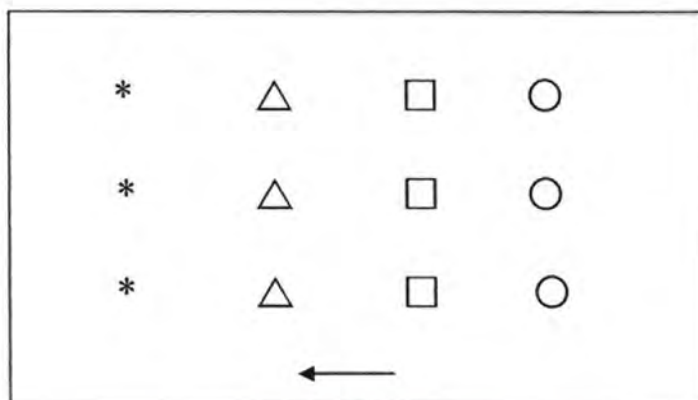
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายหงายมือวงข้างลำตัวอแขนระดับเอว

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หันหน้าทางขวาของเวที

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้าลักษณะไขว้เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา มือขวาถือดอกไม้ตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายหงายมือวงข้างลำตัวอแขนระดับเอว ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 87

ท่าที่ 75

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้ายกด้านหน้าระดับครึ่งน่อง เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

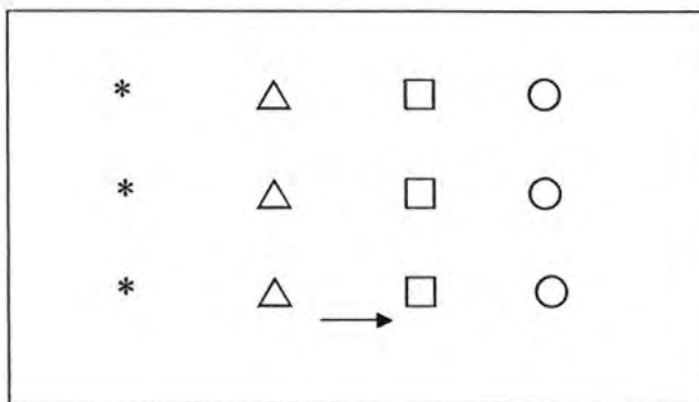
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือคอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หันหน้าทางขวาของเวที

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาจิกปลายเท้ายกด้านหน้าระดับครึ่งน่อง เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กด
สะเอวทางขวา มือขวาถือคอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายตั้งวงสูงระดับ
แก้มศีรษะ ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 88

ท่าที่ 76

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายเข่งเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

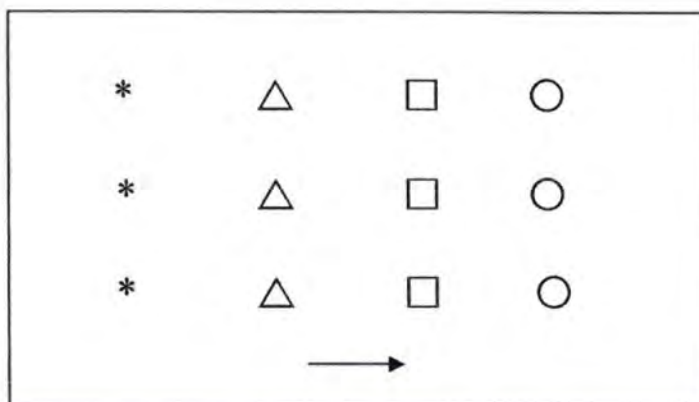
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายหักข้อมือคว่ำลงระดับง่ามศีรษะ
ด้านหลัง

ศีรษะ : ลักคอซ้ายขวาสลับกัน

ทิศ : หันทางซ้ายของเวที

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายเข่งเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า ลำตัวตรง มือขวาถือดอกไม้ข้าง
ลำตัวระดับเอว มือซ้ายหักข้อมือคว่ำลงระดับง่ามศีรษะด้านหน้า ลักคอซ้าย
ขวาสลับกัน

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 89

ท่าที่ 77

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวาวางเต็มเท้า เท้าซ้ายเหยียดเท้าและปลายเท้า ขาตั้งด้านข้าง

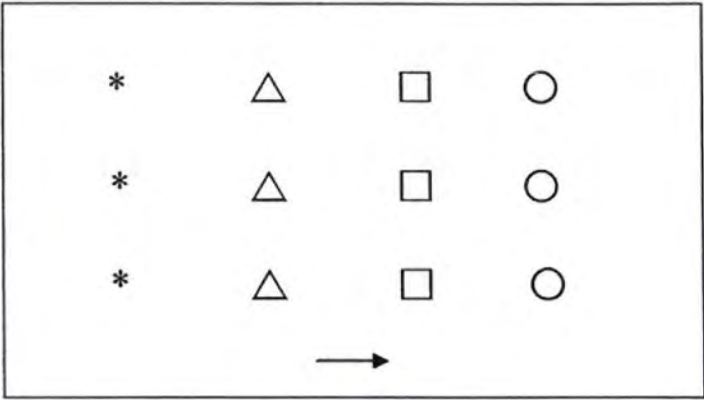
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ

ศีรษะ : ลกคอทางซ้าย

ทิต : หันหน้าทางซ้ายของเวที

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาวางเต็มเท้า เท้าซ้ายเหยียดเท้าและปลายเท้าขาตั้งด้านข้าง กด
สะเอวทางซ้ายมือขวาถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายตั้งวงสูงระดับ
แก้มศีรษะ ลกคอทางซ้าย

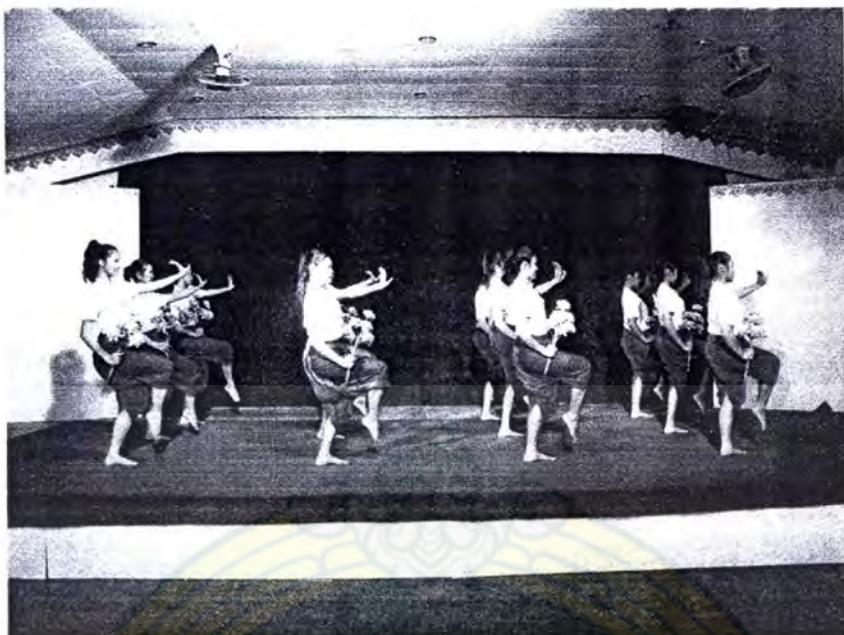

รูปแบบลักษณะแถว

ทำที่ 90

ท่าที่ 92

ท่าที่ 78

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 73-75

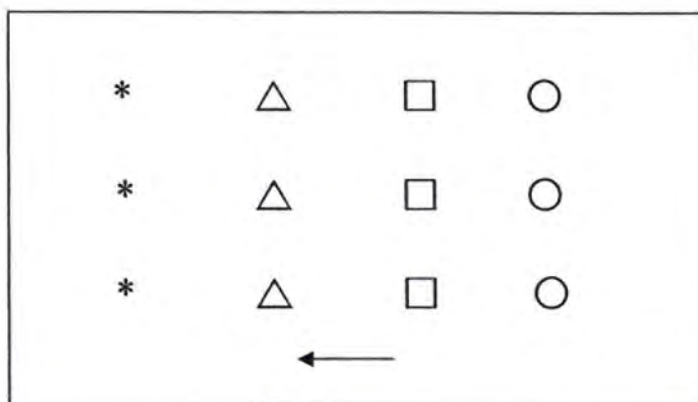
ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 73-75

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 73-75

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 73-75

ทิส : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 73-75

อธิบายท่ารำ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 73-75 แต่ปฏิบัติหันมาทางทิศทางซ้ายเวที ดัง
ภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 93

ท่าที่ 79

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 76

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 76

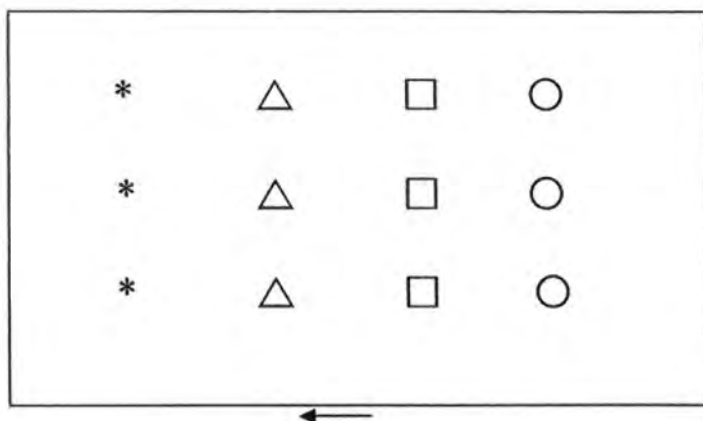
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 76

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 76

ทิส : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 76

อธิบายท่ารำ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 76 แต่ปฏิบัติหันมาทางทิศทางขวาเวท ดังภาพ

อธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 94

ท่าที่ 80

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

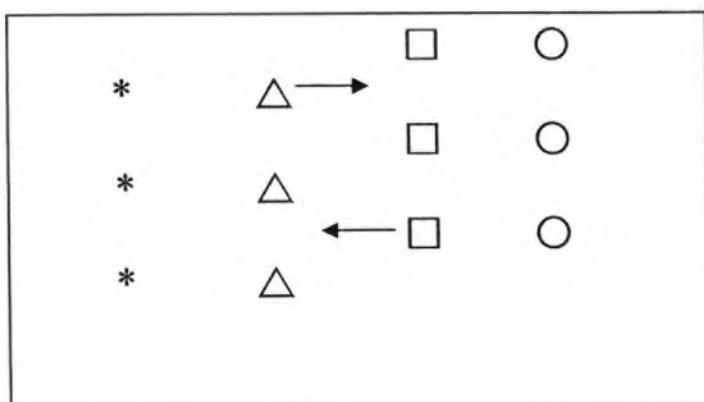
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือดอกไม้ ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ

ศีรษะ : ลักคอทางซ้าย

ทิศ : หันหน้าทางขวาเวที

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้ ข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ ลักคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 95

ท่าที่ 81

ผู้แสดงสีขาว, สีบานเย็น

เท้า : เท้าทั้งสองซอยเท้าแล้ววิ่งสวนแถวกัน

ลำตัว : กคสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาถือคอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายตั้งวงกลางแขนตั้งระดับไหล่

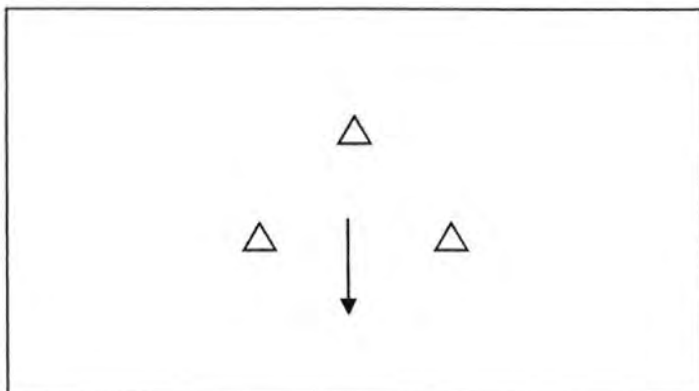
ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าทั้งสองซอยเท้าแล้ววิ่งสวนแถวกัน กคสะเอวทางซ้าย มือขวาถือคอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายตั้งวงกลางแขนตั้งระดับไหล่ เอียงทางซ้าย

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีชมพู, สีแดง ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาว, สีบานเย็น แต่ปฏิบัติตรงกันข้ามดังภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 97

ท่าที่ 82

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าทั้งสองวิ่งขอยเท้า

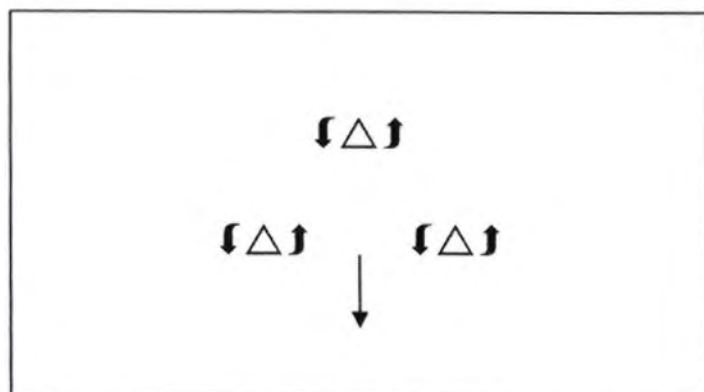
ลำตัว : ตรง

มือ : มือทั้งสองท้าวสะเอวลักษณะเท้าหลังมือ

ศีรษะ : ตรง

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : เท้าทั้งสองวิ่งขอยเท้าลำตัวตัวตรง มือทั้งสองท้าวสะเอว ลักษณะเท้า
หลังมือ ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 98

ท่าที่ 83

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าทั้งสองขอยเท้าแล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

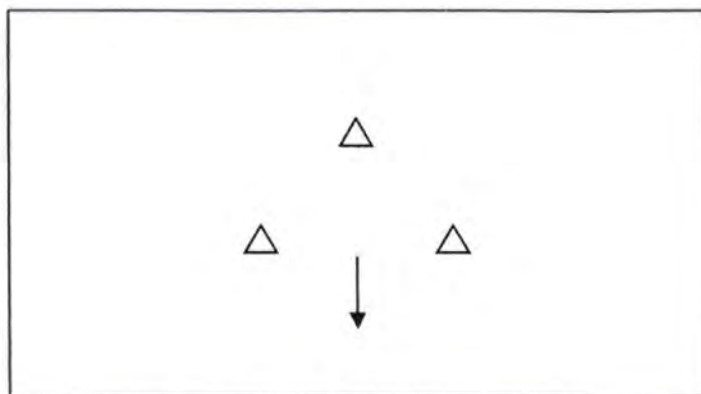
มือ : มือทั้งสองจับนิ้วกลาง หักข้อมือขึ้น โดยมือขวาอยู่ข้างลำตัวอแนม มือซ้ายอยู่ระดับชายพก

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิส : หมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ

อธิบายท่า : เท้าทั้งสองขอยเท้าแล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ กดสะเอวทางขวา มือทั้งสองจับนิ้วกลางหักข้อมือขึ้น โดยมือขวาอยู่ข้างลำตัวอแนม มือซ้ายอยู่ระดับชายพก เอียงทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 99

ท่าที่ 84

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าซ้ายยกเท้าด้านหน้าลักษณะเฉียงปลายเท้าตรงเท้าขวาวางเต็มเท้า

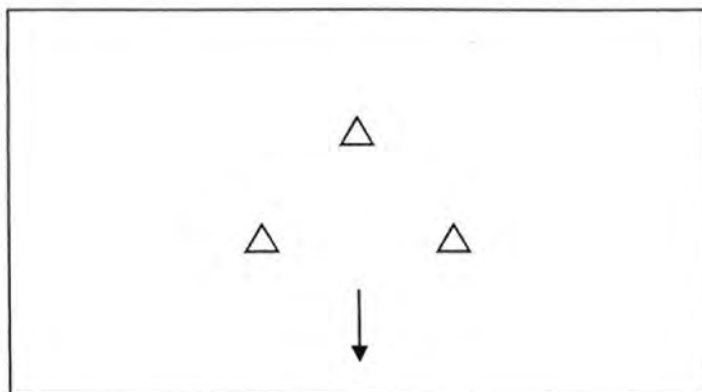
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือทั้งสองไขว้กันด้านหน้าระดับเอวลักษณะคลี่มือเข้าทั้งห้านิ้วดังภาพอธิบายประกอบ

ศีรษะ : ลักคอทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายยกเท้าด้านหน้าลักษณะเฉียงปลายเท้าตรงเท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้ายมือทั้งสองไขว้กันด้านหน้าระดับเอว ลักษณะคลี่มือเข้าทั้งห้านิ้วดังภาพอธิบายประกอบ ลักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 100

ท่าที่ 85

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : วางเท้าซ้ายลงลักษณะเหยียดตั้ง เท้าขวาวางเต็มเท้า

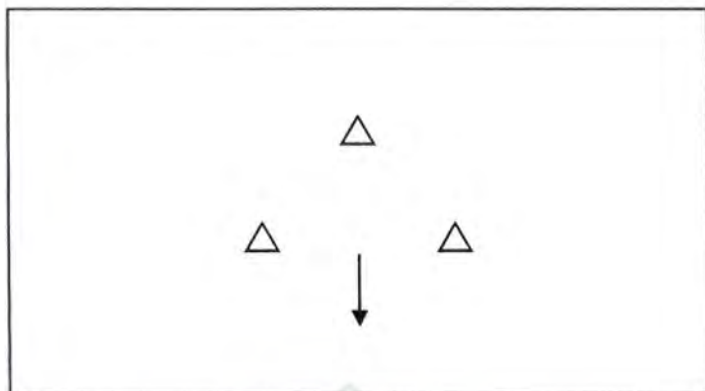
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือทั้งสองไขว้กันตั้งวงระดับอก

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : วางเท้าซ้ายลงลักษณะเหยียดตั้งเท้าขวาวางเต็มเท้ากดสะเอวทางซ้าย มือทั้งสองไขว้กันตั้งวงระดับอก ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 101

ท่าที่ 86

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าซ้ายวางหลังลักษณะไขว้เปิดส้นเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

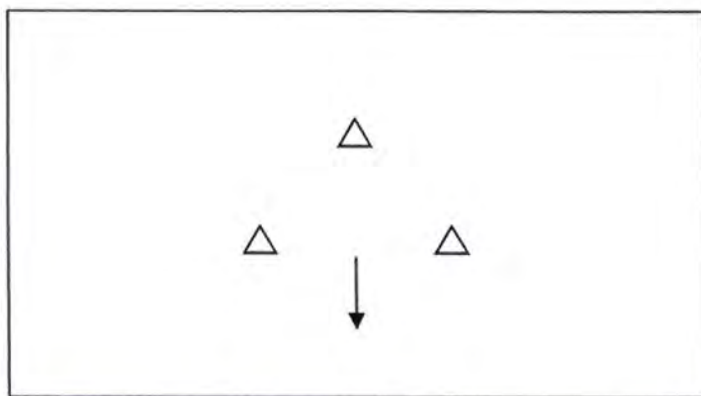
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาจับหงายข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายตั้งวงหน้าระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายวางหลังลักษณะไขว้เปิดส้นเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา มือขวาจับหงายข้างลำตัวระดับเอว มือซ้ายตั้งวงหน้าระดับไหล่ เอียงทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 102

ท่าที่ 87

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าขวาวางหลังลักษณะไขว้เปิดส้นเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

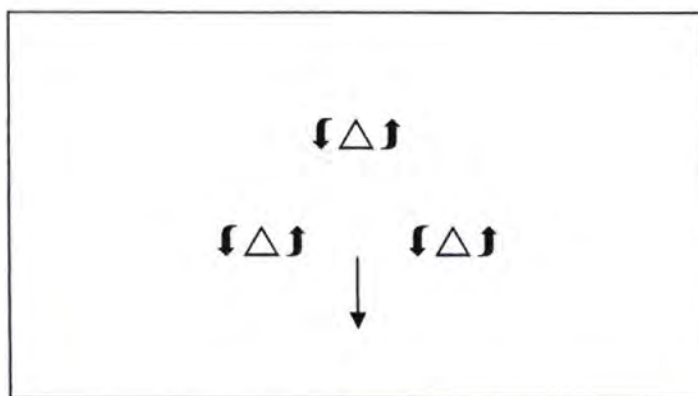
ลำตัว : กอดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือทั้งสองจับตะแคงแล้วชนข้อมือกันด้านข้างซ้ายระดับเอว

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : เท้าขวาวางหลังลักษณะไขว้เปิดส้นเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้ากอดสะเอวทางซ้าย มือทั้งสองจับตะแคง แล้วชนข้อมือกันด้านข้างซ้ายระดับเอว เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 103

ท่าที่ 88

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าซ้ายวางหลังลักษณะไขว้เปิดส้นเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้าพร้อมเข่งเท้าหมุน
ตัวทางซ้าย 1 รอบตามจังหวะ

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

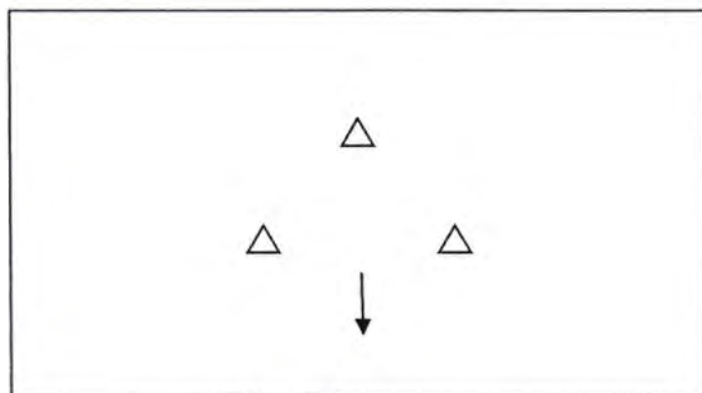
มือ : มือขวาเท้าสะเอวมือซ้ายจับหงายระดับชายพกด้านขวา

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิศ : หมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ

อธิบายท่า : เท้าซ้ายวางหลังลักษณะไขว้เปิดส้นเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้าพร้อมเข่ง
เท้าหมุนตัวทางซ้าย 1 รอบตามจังหวะ กดสะเอวทางขวามือขวาเท้า
สะเอว มือซ้ายจับหงายระดับชายพกด้านขวา เอียงทางขวา

หมายเหตุ : ปฏิบัติท่าที่ 84-88 เท่ากับ 1 ชุดโดยปฏิบัติทั้งหมด 2 ชุด

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 104

ท่าที่ 89

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าขวาเขย่งเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

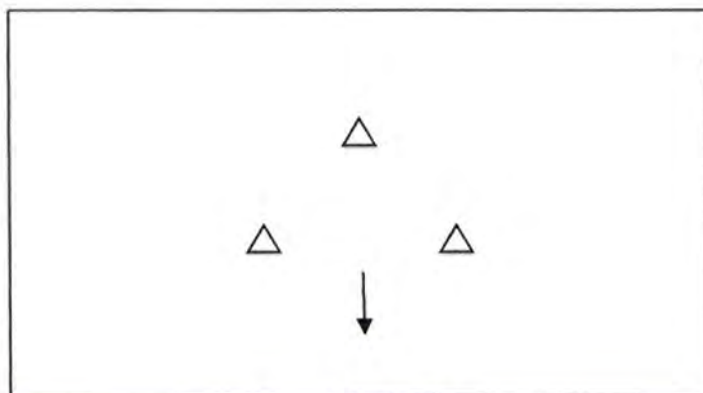
ลำตัว : ตรง

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 89

ศีรษะ : ถักคอซ้ายขวาสลับกัน

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาเขย่งเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้าตรงมือ ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 89
ถักคอซ้ายขวาสลับกัน

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 105

ท่าที่ 90

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าขวาย่ำเต็มเท้าก้าวหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

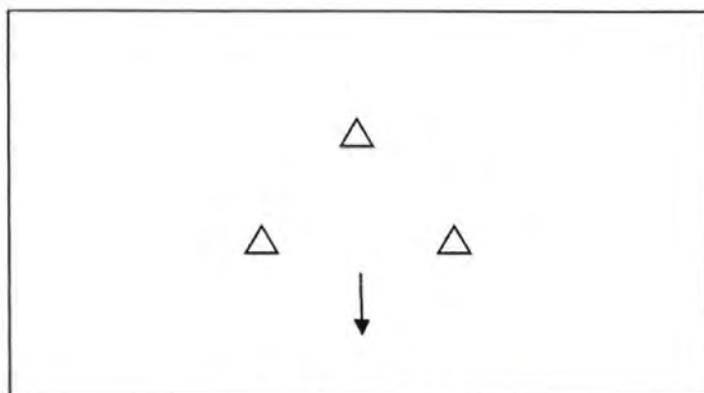
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือทั้งสองม้วนมือเข้าหาลำตัว ลักษณะหักข้อมือเข้าสู่ระดับสายตา

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาย่ำเต็มเท้าก้าวหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือทั้งสองม้วนมือเข้าหาตัว ลักษณะหักข้อมือเข้าสู่ระดับสายตา ลักคอทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 106

ท่าที่ 91

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 89

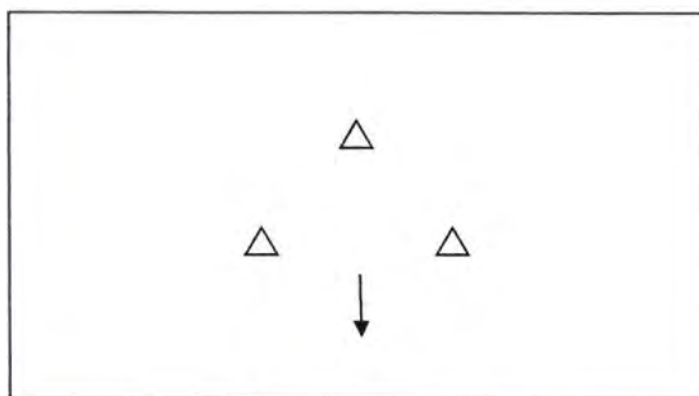
ลำตัว : ตรง

มือ : มือทั้งสองจับนิ้วกลางข้างลำตัว หักข้อมือขึ้นเข้าหาลำตัว

ศีรษะ : ลักคอซ้ายขวาสลับกัน

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : ทำปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 89 ลำตัวตรงมือทั้งสองจับนิ้วกลางข้างลำตัว หักข้อมือขึ้นเข้าหาลำตัว ลักคอซ้ายขวาสลับกัน

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 107

ท่าที่ 92

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าซ้ายยกด้านหน้า หักปลายเท้าลงระดับครึ่งน่อง เท้าขวาวางเต็มเท้า

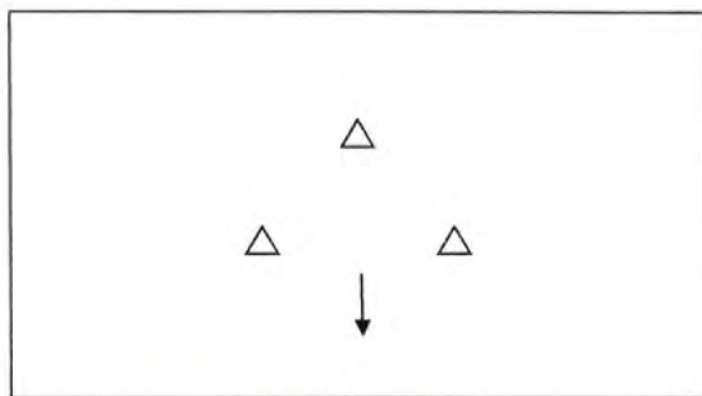
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาดึงวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายดึงวงข้างลำตัวระดับเอว

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายยกด้านหน้า หักปลายเท้าลงระดับครึ่งน่อง เท้าขวาวางเต็มเท้า
กดสะเอวทางซ้ายมือขวาดึงวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายดึงวงข้างลำตัว
ระดับเอว เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 108

ท่าที่ 93

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 92 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

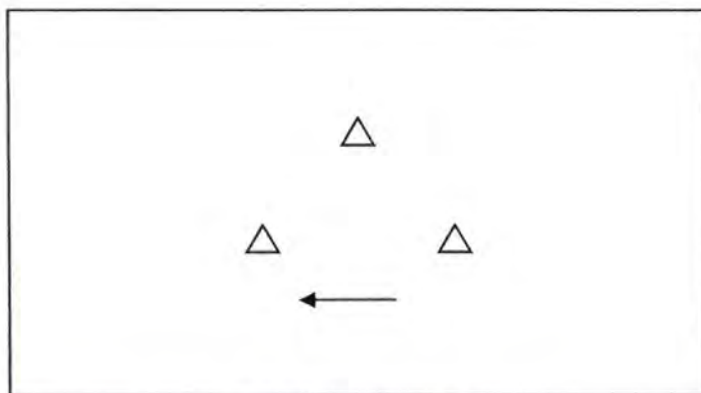
ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 92 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 92 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 92 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 92 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม โดยยังปฏิบัติหน้า
เดิมอยู่

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 109

ท่าที่ 94

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้าวางเต็มเท้า เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลัง

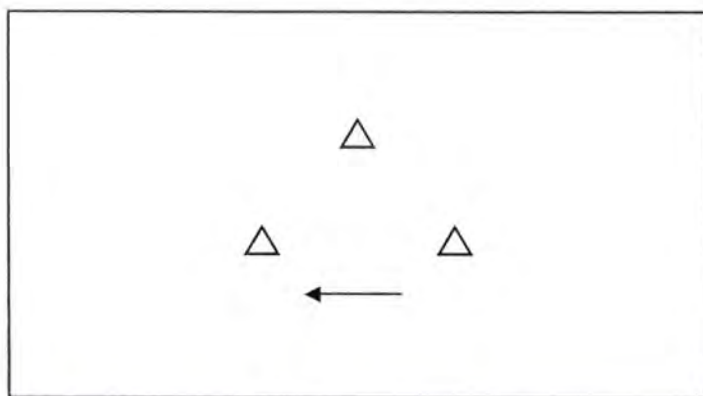
ลำตัว : ตรง

มือ : มือทั้งสองจับนิ้วกลางเข้าหาตัวระดับอก

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หันหน้าทางขวาของเวที

อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายก้าวหน้าวางเต็มเท้า เท้าขวาเปิดส้นเท้าหลังลำตัวตรง มือทั้งสองจับนิ้วกลางเข้าหาตัวระดับอก ศีรษะตรง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 110

ท่าที่ 95

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : เท้าซ้ายยกขึ้นปลายเท้าตรงระดับครึ่งน่อง เท้าขวาวางเต็มเท้า

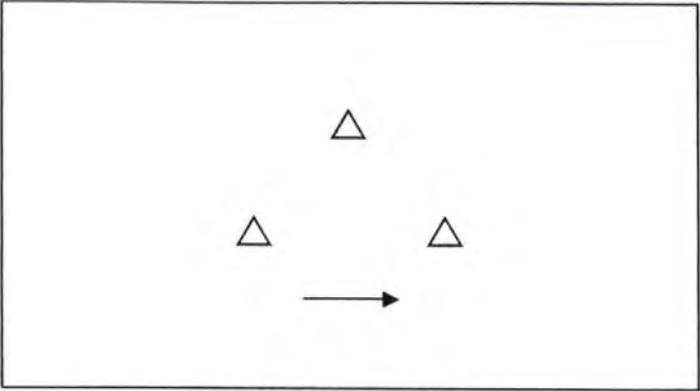
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาดึงวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายดึงวงกลางอแนนระดับไหล่

ศีรษะ : ลักคอทางขวา

ทิศ : หันหน้าทางขวาของเวที

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายยกขึ้นปลายเท้าตรงระดับครึ่งน่อง เท้าขวาวางเต็มเท้ากดสะเอวทางซ้ายมือขวา ดึงวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายดึงวงกลางอแนนระดับไหล่ ลักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 96

ท่าโชว์ผู้แสดงสีแดง

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 94, 95 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 94, 95 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

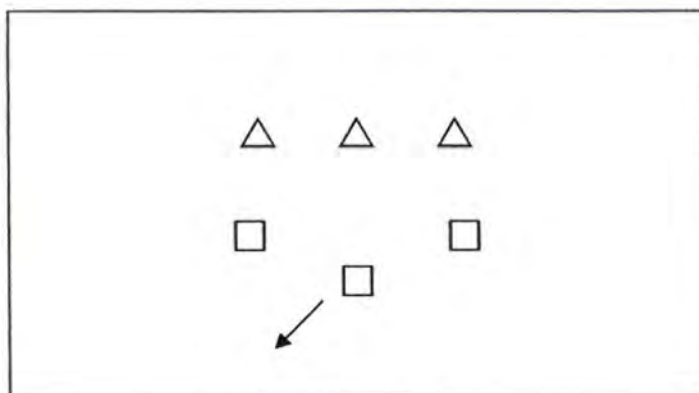
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 94, 95 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 94, 95 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ทิศ : หันหน้าทางซ้ายของเวที

อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 94, 95 แต่ปฏิบัติตรงกันข้ามดังภาพอธิบายประกอบ แต่หันหน้าทางทิศทางซ้ายของเวที

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 111

ท่าที่ 97

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

เท้า : เท้าทั้งสองเข่งปลายเท้า โดยเท้าซ้ายไขว้ด้านหน้าเท้าขวา

ลำตัว : ตรง

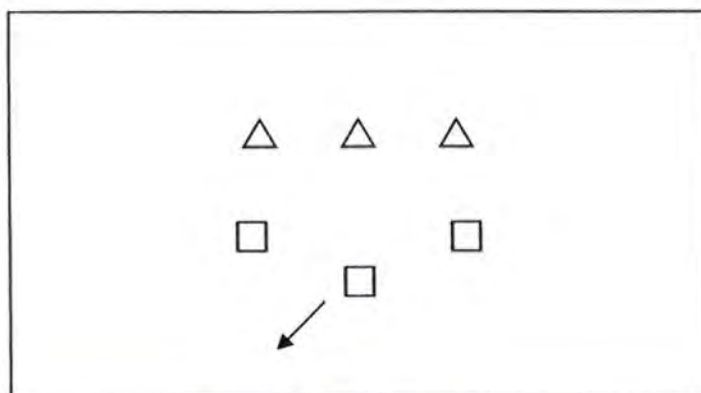
มือ : มือทั้งสองจับนิ้วกลางหงายมือขึ้น โดยมือซ้ายอยู่บนมือขวาด้านหน้า งอแขน
ระดับสายดา

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : หน้าเอียงทางขวาเวที 45 องศา

อธิบายท่ารำ : เท้าทั้งสองเข่งปลายเท้า โดยเท้าซ้ายไขว้ด้านหน้าเท้าขวา ลำตัวตรงมือ
ทั้งสองจับนิ้วกลางหงายมือขึ้น โดยมือซ้ายอยู่บนมือขวาด้านหน้า งอแขน
ระดับสายดาเอียงทางซ้าย

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาว

รูปแบบลักษณะแถว

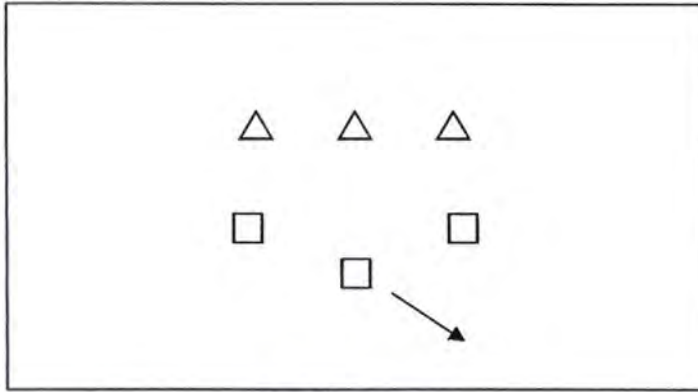

ท่าที่ 112

ท่าที่ 98

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

- เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า
- ลำตัว : ตรงพร้อมเอนตัวมาหลังเล็กน้อย
- มือ : มือทั้งสองจับนิ้วกลางตั้งด้านหน้าระดับอก โดยมือซ้ายอยู่บนมือขวา
- ศีรษะ : ลักคอทางขวา
- ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาเวที 45 องศา
- อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า ลำตัวตรงพร้อมเอนตัวมาหลังเล็กน้อย มือทั้งสองจับนิ้วกลางตั้งด้านหน้าระดับอก โดยมือซ้ายอยู่บนมือขวา ลักคอทางขวา
- หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาว

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 113

ท่าที่ 99

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 97 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 97 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

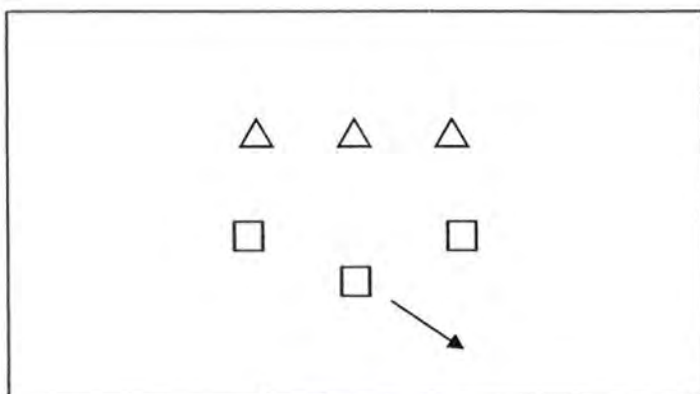
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 97 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 97 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ทิส : หน้าเฉียงทางซ้ายเวที 45 องศา

อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 97 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม โดยหันมาทิสหน้า
เฉียงทางซ้ายเวที

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาว

รูปแบบลักษณะแถว

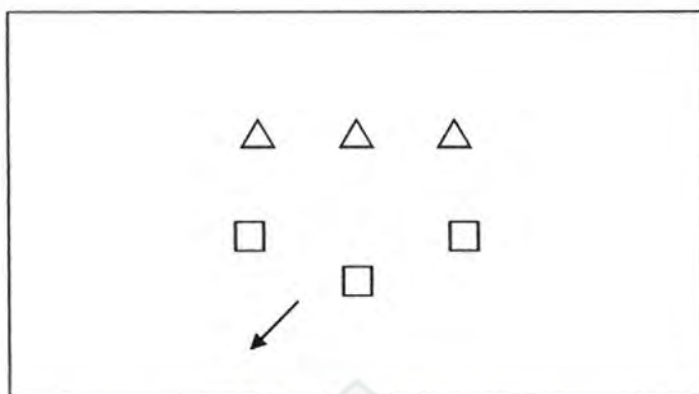

ท่าที่ 114

ท่าที่ 100

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

- เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 98 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
- ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 98 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
- มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 98 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
- ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 98 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
- ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายเวที 45 องศา
- อธิบายท่ารำ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 98 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม โดยหันมาทิศหน้า
เฉียงทางซ้ายเวที
- หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาวและปฏิบัติท่าที่ 97-
100 สลับกันโดยปฏิบัติทั้งหมด 4 ชุด

รูปแบบลักษณะแถว

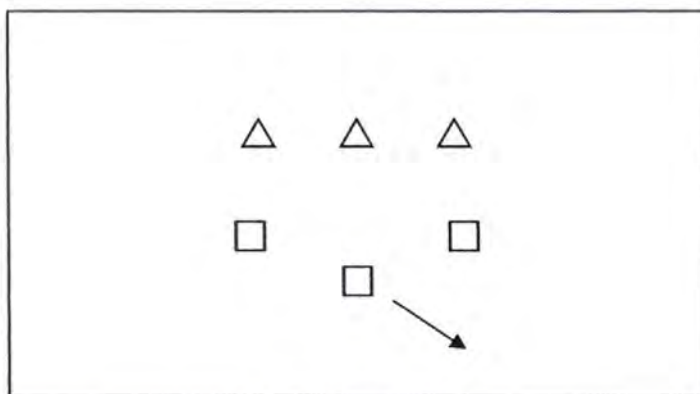

ท่าที่ 115

ท่าที่ 101

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

- เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า
- ลำตัว : ตรง
- มือ : มือทั้งสองม้วนออกด้านข้าง แล้วประสานกันบริเวณหน้าขา
- ศีรษะ : ตรง
- ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา
- อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า ลำตัวตรงมือทั้งสองม้วนออกด้านข้าง แล้วประสานกันบริเวณหน้าขาศีรษะตรง
- หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาว

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 116

ท่าที่ 102

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 101 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 101 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

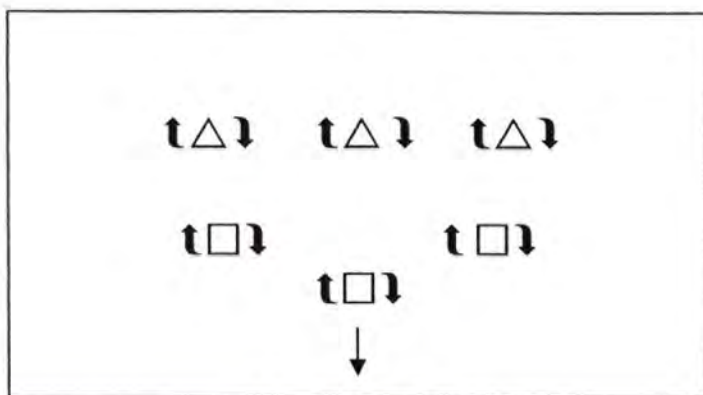
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 101 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 101 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ทิศ : หน้าเฉียงทางซ้ายของเวที 45 องศา

อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 101 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม โดยหันหน้าเฉียงทางซ้ายของเวที ดังภาพอธิบายประกอบ

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาว

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 117

ท่าที่ 103

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

เท้า : เท้าซ้ายเข่งเท้าขวาวางเต็มเท้า แล้วหมุนตัวทางขวาของตัวเอง 1 รอบ

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาดั้งวางสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายตั้งวงกลางแขนตั้งระดับไหล่

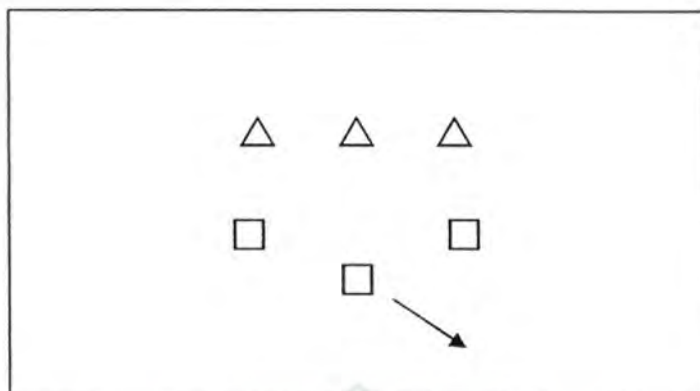
ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิศ : หมุนตัวทางขวารอบตัวเอง 1 รอบ

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายเข่งเท้าขวาวางเต็มเท้า แล้วหมุนตัวทางขวาของตัวเอง 1 รอบ

กดสะเอวทางขวา มือขวาดั้งวางสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายตั้งวงกลางแขนตั้งระดับไหล่ เอียงทางขวา

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาว

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 118

ท่าที่ 104

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 102

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 102

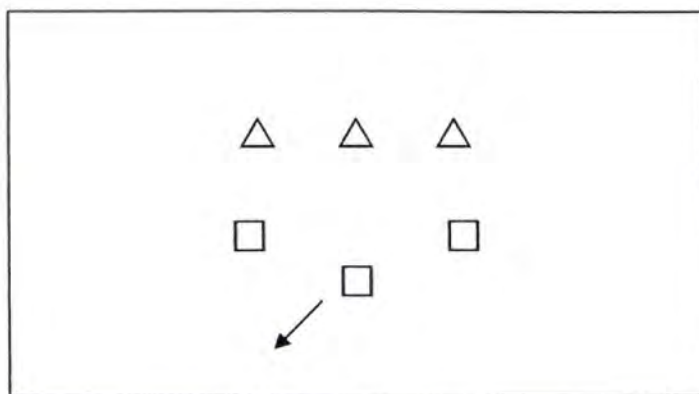
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 102

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 102

ทิส : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 102

อธิบายท่ารำ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 102 ดังภาพอธิบายประกอบ

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงขาว

รูปแบบลักษณะแถว

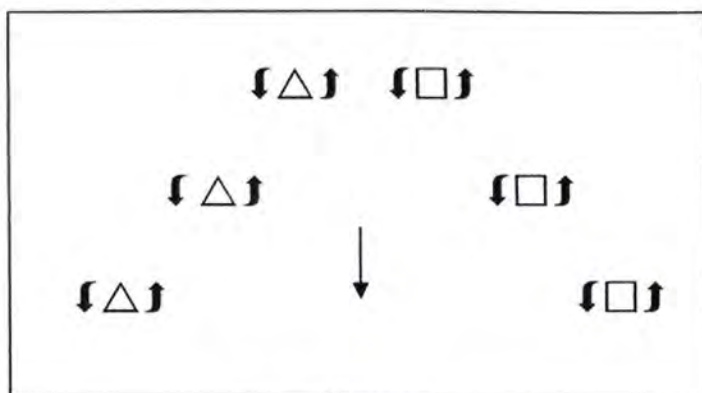

ท่าที่ 119

ท่าที่ 105

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

- เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 100
 ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 100
 มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 100
 ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 100
 ทิศ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 100
 อธิบายท่ารำ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 100 ดังภาพอธิบายประกอบ
 หมายเหตุ : ผู้แสดงสีเข้มปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาว

รูปแบบลักษณะแถว

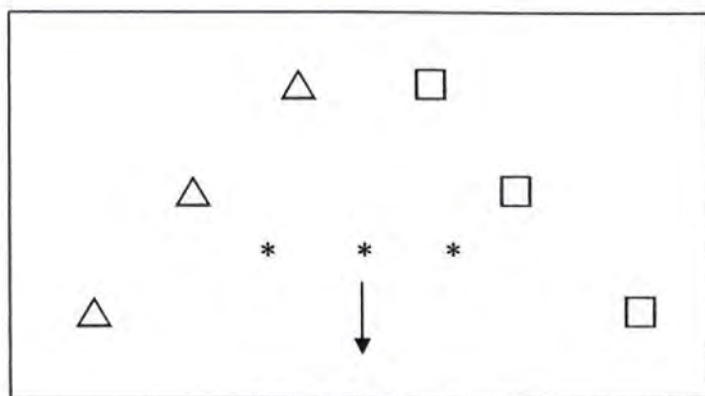

ท่าที่ 120

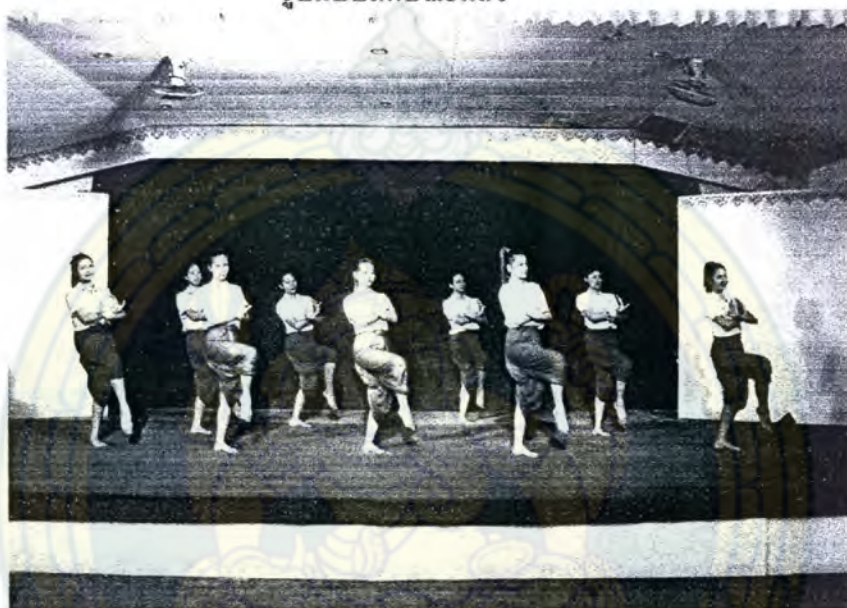
ท่าที่ 106

ท่าโชว์ผู้แสดงสีขาว

- เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 103 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
- ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 103 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
- มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 103 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
- ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 103 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
- ทิส : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 103 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
- อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 103 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม ดังภาพอธิบายประกอบ
- หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีขาว

รูปแบบลักษณะแถว

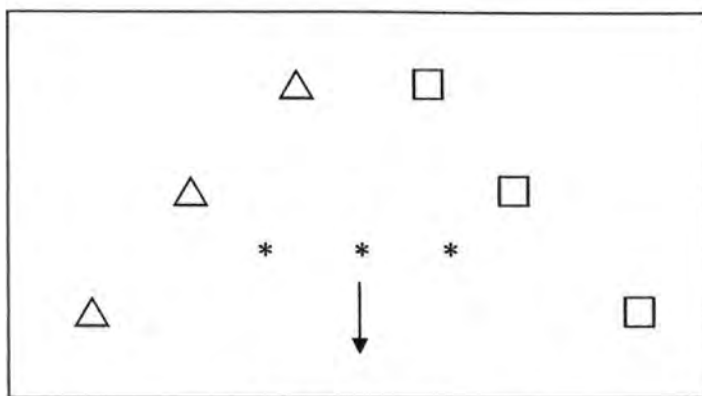

ท่าที่ 122

ท่าที่ 107

ท่าโชว์ผู้แสดงสี่ชมพู

- เท้า : เท้าขวายกด้านหน้าลักษณะไขว้ปลายเท้าตรงระดับครึ่งน่องเท้าซ้ายวางเต็มเท้า
- ลำตัว : กดสะเอวทางขวา
- มือ : มือทั้งสองตั้งวงไขว้มือกันระดับอก
- ศีรษะ : ถักคอทางซ้าย
- ทิส : หน้าตรง
- อธิบายท่าว่า : เท้าขวายกด้านหน้าลักษณะไขว้ปลายเท้าตรงระดับครึ่งน่องเท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา มือทั้งสองตั้งวงไขว้มือกันระดับอก ถักคอทางซ้าย
- หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่ชมพู

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 123

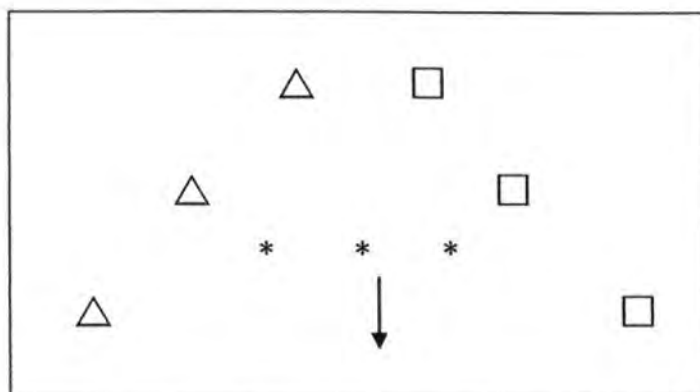
ท่าที่ 108

ท่าโชว์ผู้แสดงสีชมพู

- เท้า : เท้าขวาเหยียดตั้งไปด้านข้างและด้วยปลายเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า
 ลำตัว : กดสะเอวทางขวา
 มือ : มือซ้ายตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือขวาดังวงข้างลำตัว งอแขนระดับเอว
 ศีรษะ : เอียงทางขวา
 ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : เท้าขวาเหยียดตั้งไปด้านข้างและด้วยปลายเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กด
 สะเอวทางขวา มือซ้ายตั้งวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือขวาดังวงข้างลำตัว
 งอแขนระดับเอว เอียงทางขวา

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาว ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีชมพู

รูปแบบลักษณะแถว

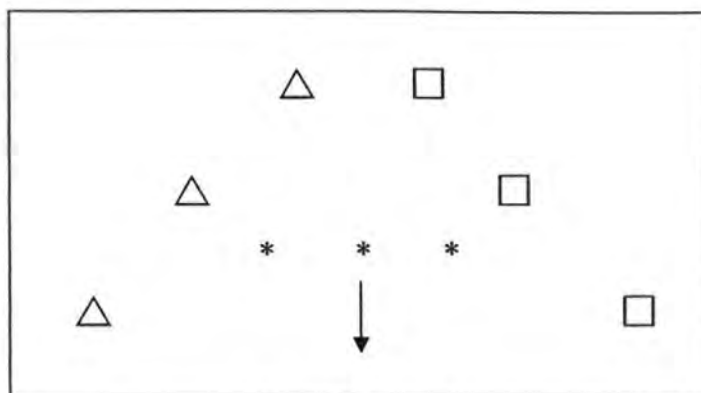

ท่าที่ 124

ท่าที่ 109

ท่าโชว์ผู้แสดงสีชมพู

- เท้า : เท้าขวาเขย่งเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า
- ลำตัว : กอดสะเอวซ้ายทางสลับกัน
- มือ : มือซ้ายตั้งวงสูงระดับง่ามศีรษะ มือขวาดังวงลักษณะคว่ำขนานกับพื้น พร้อมกับ
กันศอกข้างลำตัวระดับเอว
- ศีรษะ : ถักคอซ้ายขวาสลับกัน
- ทิส : หน้าตรง
- อธิบายท่า : เท้าขวาเขย่งเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กอดสะเอวซ้ายขวาสลับกัน มือซ้าย
ตั้งวงสูงระดับง่ามศีรษะ มือขวาดังวงลักษณะคว่ำขนานกับพื้นพร้อมกัน
ศอกข้างลำตัวระดับเอว ถักคอซ้ายขวาสลับกัน
- หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีชมพู

รูปแบบลักษณะแถว

ทาท125

ท่าที่ 100

ท่าโชว์ผู้แสดงสี่ชมพู

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 107 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 107 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

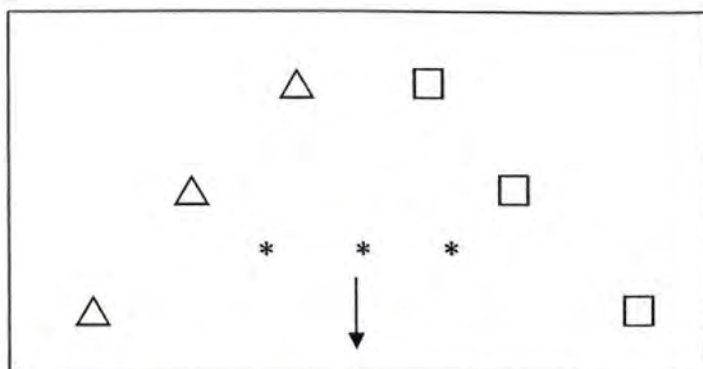
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 107 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 107 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 107 แต่ปฏิบัติตรงกันข้ามดังภาพอธิบายประกอบ

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่ชมพู

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 126

ท่าที่ 111

ท่าโชว์ผู้แสดงสี่ชมพู

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 108 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 108 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

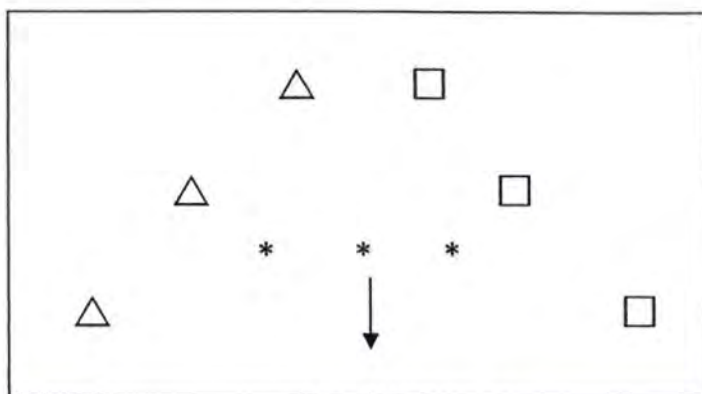
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 108 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 108 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 108 แต่ปฏิบัติตรงกันข้ามดังภาพอธิบายประกอบ

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่ชมพู

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 127

ท่าที่ 112

ท่าโชว์ผู้แสดงสี่ชมพู

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 109 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 109 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

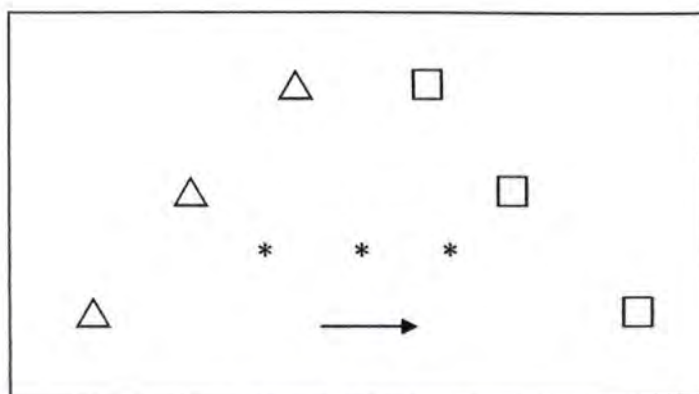
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 109 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 109 แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 109 แต่ปฏิบัติตรงกันข้ามดังภาพอธิบายประกอบ

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่ชมพู

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 128

ท่าที่ 113

ท่าโชว์ผู้แสดงสีชมพู

เท้า : เท้าขวากด้านหน้า หักปลายตรงระดับครึ่งน่องเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

ลำตัว : ตรง

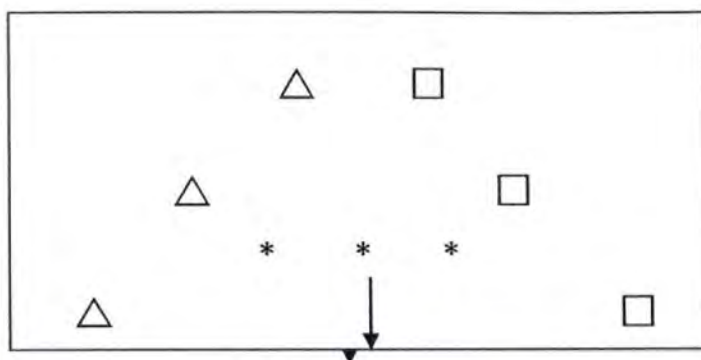
มือ : มือขวากำมือหลวม ๆ ตั้งขึ้นด้านหน้าอแขนระดับเอว มือซ้ายกำมือหลวม ๆ
หงายมืออแขนด้านหน้าระดับเอว

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หันทางซ้ายของเวที

อธิบายท่า : เท้าขวากด้านหน้า หักปลายตรงระดับครึ่งน่องเท้าซ้ายวางเต็มเท้า ลำตัว
ตรงมือขวากำมือหลวม ๆ ตั้งขึ้นด้านหน้าอแขนระดับเอว มือซ้ายกำมือ
หลวม ๆ หงายมืออแขนด้านหน้าระดับเอว ศีรษะตรง

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีชมพู

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 129

ท่าที่ 114

ท่าโชว์ผู้แสดงสี่ชมพู

เท้า : เท้าซ้ายเหยียดตั้งไปด้านข้างและด้วยปลายเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

ลำตัว : กอดสะเอวทางซ้าย

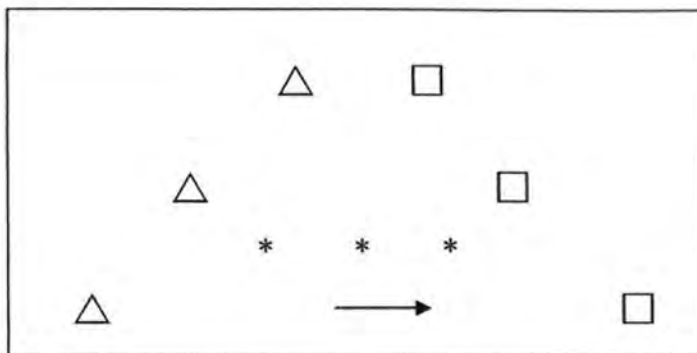
มือ : มือขวากำมือหลวม ๆ หงายมือขึ้นงอแขนด้านหน้าระดับเอว มือซ้ายกำมือหลวม ๆ ตั้งขึ้นด้านหน้าอแขนระดับเอว

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าซ้ายเหยียดตั้งไปด้านข้างและด้วยปลายเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้ากอดสะเอวทางซ้าย มือขวากำมือหลวม ๆ หงายมือขึ้นงอแขนด้านหน้าระดับเอว มือซ้ายกำมือหลวม ๆ ตั้งขึ้นด้านหน้าอแขนระดับเอว เอียงทางซ้าย

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่ชมพู

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 130

ท่าที่ 115

ท่าโชว์ผู้แสดงสี่ชมพู

เท้า : เท้าซ้ายยกด้านหน้าหักปลายเท้าตรง ระดับครึ่งน่องเท้าขวาวางเต็มเท้า

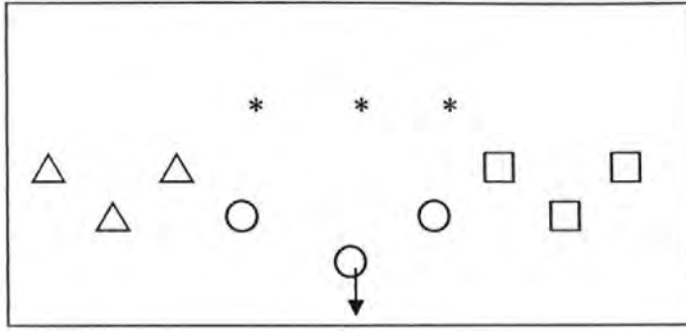
ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวากำมือหลวม ๆ หงายมือขึ้นงอแขนด้านหน้าระดับเอว มือซ้ายกำมือหลวม ๆ ตั้งขึ้นด้านหน้างอแขนระดับเอว

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หันหน้าทางซ้ายเวที

อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายด้านหน้าหักปลายเท้าตรง ระดับครึ่งน่องเท้าขวาวางเต็มเท้า
ลำตัวตรง มือขวากำมือหลวม ๆ หงายมือขึ้นงอแขนด้านหน้าระดับเอว
มือซ้ายกำมือหลวม ๆ ตั้งขึ้นด้านหน้า งอแขนระดับเอว ศีรษะตรงหมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่ชมพูและปฏิบัติตั้งแต่
ท่า 108-116 อีก 1 รอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 131

ท่าที่ 116

ท่าโชว์ผู้แสดงสีบานเย็น

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลัง

ลำตัว : กอดสะเอวซ้ายขวาสลับกัน

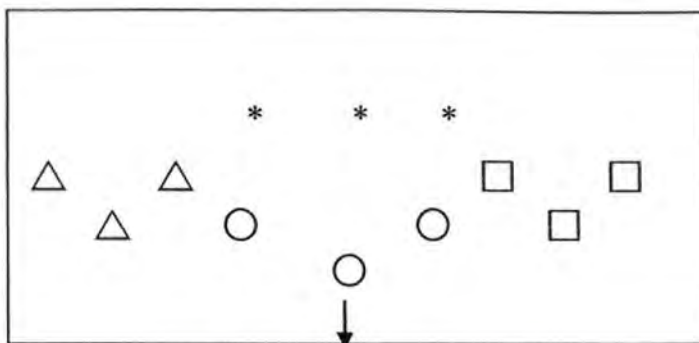
มือ : มือตั้งวงตะแคงทั้งสองโดยมือซ้ายปลายนิ้วออกด้านนอก มือขวาปลายนิ้วเข้าหาตัวที่ฐานไหล่ขวากันสอกออก

ศีรษะ : ลักคอซ้ายขวาสลับกัน

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าขวาก้าวหน้าเต็มเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าหลังกอดสะเอวซ้ายขวาสลับกัน มือตั้งวงตะแคงทั้งสองโดยมือซ้ายปลายนิ้วออกด้านนอก มือขวาปลายนิ้วเข้าหาลำตัวที่ฐานไหล่ขวากันสอกออก ลักคอซ้ายขวาสลับกัน

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาว, สีชมพูปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีบานเย็น

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 132

ท่าที่ 117

ท่าโชว์ผู้แสดงสีบานเย็น

เท้า : เท้าขวาเหยียดตั้งด้านข้างและปลายเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

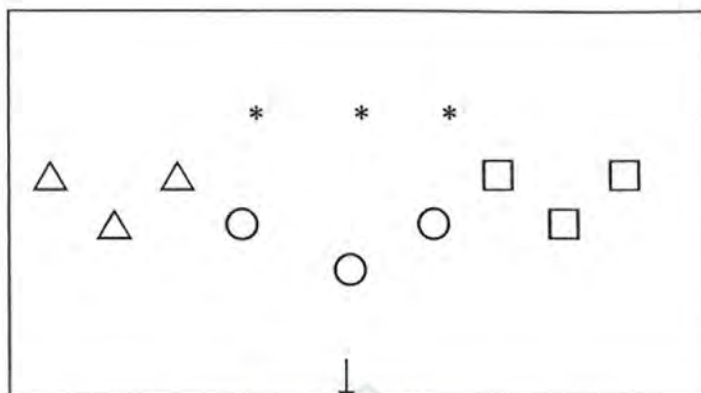
มือ : มือขวาดึงวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายจับนิ้วกลางหักข้อมือขึ้นด้านข้างลำตัว วงอ
แขนระดับเอว

ศีรษะ : ถักคอทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาเหยียดตั้งด้านข้างและปลายเท้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอว
ทางซ้ายมือขวาดึงวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายจับนิ้วกลางหักข้อมือขึ้น
ด้านข้างลำตัววงอแขนระดับเอว ถักคอทางขวา

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาว, สีชมพูปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีบานเย็น

รูปแบบลักษณะแถว

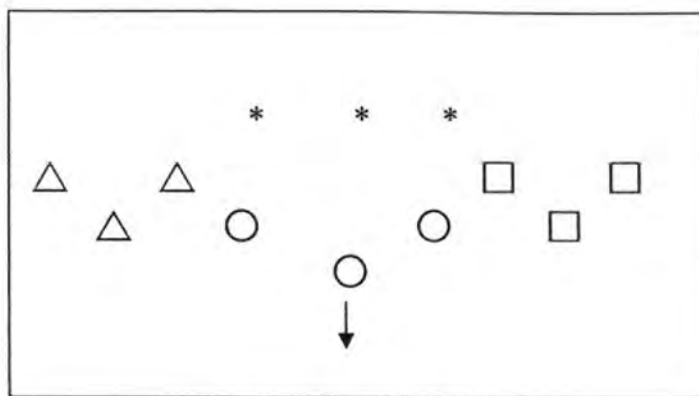

ท่าที่ 133

ท่าที่ 118

ท่าโชว์ผู้แสดงสีบานเย็น

- เท้า : เท้าซ้ายเหยียดเท้าด้านข้างแตะปลายเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า
- ลำตัว : กดสะเอวทางขวา
- มือ : มือซ้ายตั้งวงสูงระดับแ่งศีรษะมือขวาจับนิ้วกลางหักข้อมือขึ้นด้านข้างลำตัวอ
แขนระดับเอว
- ศีรษะ : ลักคองทางซ้าย
- ทิส : หน้าตรง
- อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายเหยียดตั้งด้านข้างแตะปลายเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอว
ทางขวามือซ้ายตั้งวงสูงระดับแ่งศีรษะ มือขวาจับนิ้วกลางหักข้อมือขึ้น
ด้านข้างลำตัวอแขนระดับเอว ลักคองทางซ้าย
- หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาว, สีชมพูปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีบานเย็น

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 134

ท่าที่ 119

ท่าโชว์ผู้แสดงสี่บ้านเย็น

เท้า : เท้าทั้งสองเข่งปลายเท้าขึ้น

ลำตัว : ตรง

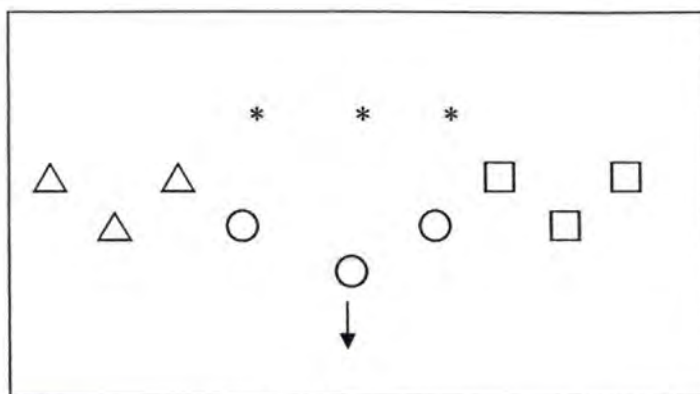
มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวด้วยหลังมือ มือขวาม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานแขนตั้งระดับเหนือศีรษะตามจังหวะ 2 ครั้ง

ศีรษะ : ตรง

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าทั้งสองเข่งปลายเท้าขึ้น ลำตัวตรง มือซ้ายท้าวสะเอวด้วยหลังมือ มือขวาม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานแขนตั้งระดับเหนือศีรษะตามจังหวะ 2 จังหวะ ศีรษะตรง

หมายเหตุ : ผู้แสดงสี่แดง, สีขาว, สีชมพูปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่บ้านเย็น

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 135

ท่าที่ 120

ท่าโชว์ผู้แสดงสี่บ้านเย็น

เท้า : เท้าทั้งสองขอยเท้า

ลำตัว : ตรง

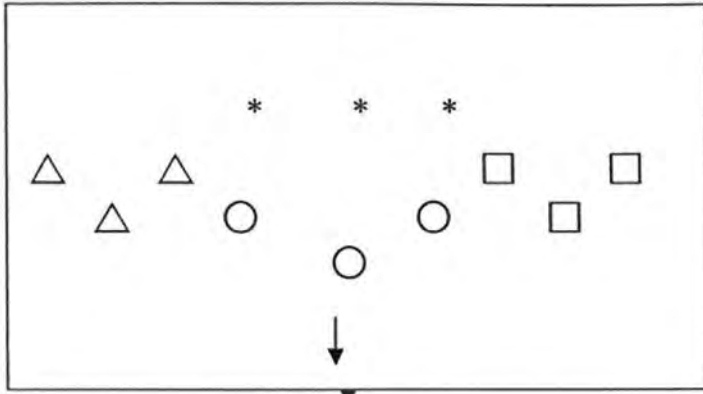
มือ : มือซ้ายทำวสะเอดด้วยหลังมือ มือขวาปาดมือลงมาตั้งวงข้างลำตัวระดับเอว

ศีรษะ : ตรง

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าทั้งสองขอยเท้าลำตัวตรงมือซ้ายทำวสะเอดด้วยหลังมือ มือขวาปาดมือลงมาตั้งวงข้างลำตัวระดับเอว ศีรษะตรง

หมายเหตุ : ผู้แสดงสี่แดง, สีขาว, สีชมพูปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่บ้านเย็น

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 136

ท่าที่ 121

ท่าโชว์ผู้แสดงสี่บานเย็น

เท้า : เท้าทั้งสองซอยเท้า

ลำตัว : ตรง

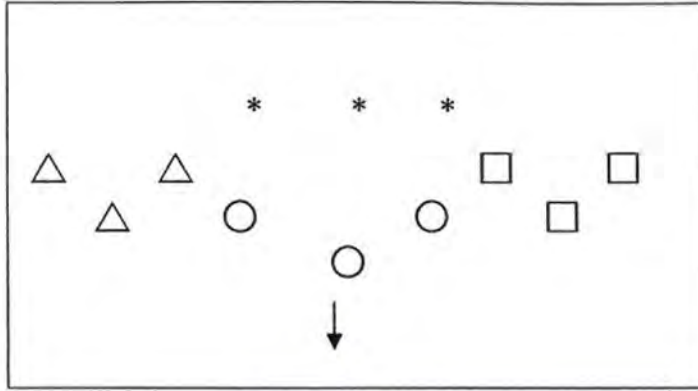
มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวด้วยหลังมือ มือขวาสอดขึ้นไปเป็นท่าบัวชูฝักด้านหน้าสูง
ระดับแฉ่งศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าทั้งสองซอยเท้าตรงมือซ้ายท้าวสะเอวด้วยหลังมือ มือขวาสอดขึ้นไป
ไปทำท่าบัวชูฝักด้านหน้าสูงระดับแฉ่งศีรษะ ศีรษะตรง

หมายเหตุ : ผู้แสดงสี่แดง, สีขาว, สีม่วงปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่บานเย็น

รูปแบบลักษณะแถว

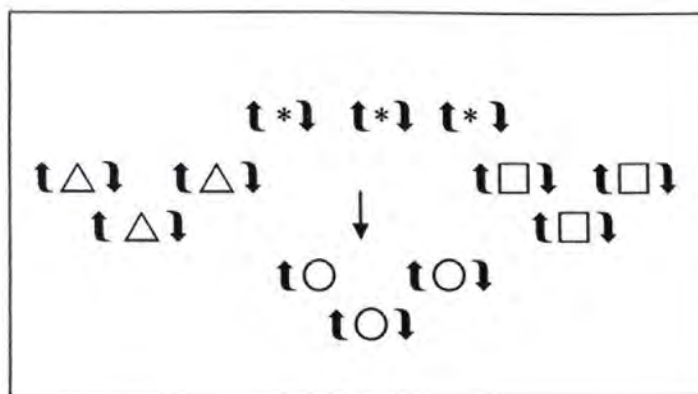

ท่าที่ 137

ท่าที่ 122

ท่าโพ้วผู้แสดงสีบานเย็น

- เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้าลักษณะไขว้เท้าขวาวางเต็มเท้า
- ลำตัว : กอดสะเอวทางขวา
- มือ : มือขวาทำวสะเอวด้วยหลังมือ มือซ้ายจับนิ้วกลางหักข้อมือคว่ำด้านหน้าระดับ
แก้มศีรษะ
- ศีรษะ : ลักคอทางขวา
- ทิศ : หน้าตรง
- อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้าลักษณะไขว้เท้าขวาวางเต็มเท้า กอดสะเอว
ทางขวา มือขวาทำวสะเอวด้วยหลังมือ มือซ้ายจับนิ้วกลางหักข้อมือคว่ำ
ด้านหน้าระดับแก้มศีรษะ ลักคอทางขวา
- หมายเหตุ : ผู้แสดงสีแดง, สีขาว, สีชมพูปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีบานเย็น และ
ปฏิบัติท่าที่ 116-122 อีก 1 รอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 138

ท่าที่ 123

ผู้แสดงทั้งหมด

เท้า : เท้าขวายกเท้าด้านหน้าลักษณะเฉียงหักปลายเท้าตรง เท้าซ้ายวางเต็มเท้า แล้ว
ซอยเท้าหมุนรอบตัวเองทางขวา 1 รอบ

ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

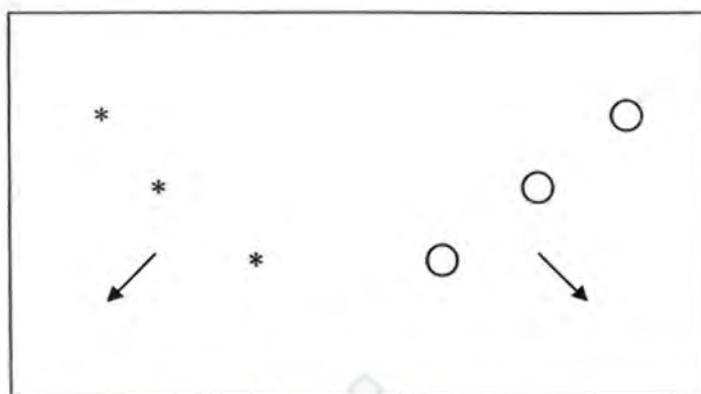
มือ : มือซ้ายทำวสะเอวด้วยหลังมือ มือขวาจับนิ้วกลางตั้งมือข้างแก้มด้านซ้าย

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิส : หมุนรอบตัวเองทางขวา 1 รอบ

อธิบายท่า : เท้าขวายกเท้าด้านหน้าลักษณะเฉียงปลายเท้าตรงเท้าซ้ายวางเต็มเท้า
แล้วซอยเท้าหมุนรอบตัวเองทางขวา 1 รอบ กดสะเอวทางขวามือซ้ายทำ
วสะเอวด้วยหลังมือ มือขวาจับนิ้วกลาง ตั้งมือข้างแก้มด้านซ้าย เอียง
ทางซ้าย

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีขาวยืนวงเวียนเข้าเวทีด้านขวา ผู้แสดงสีแดงยืนวงเวียนเข้าเวที
ด้านซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

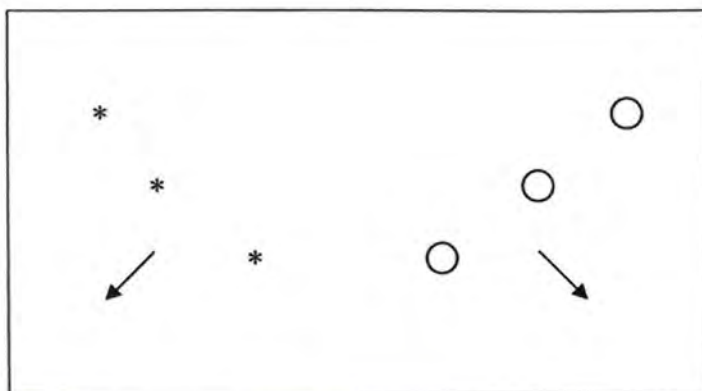

ท่าที่ 139

ท่าที่ 124

ผู้แสดงสีชมพู่, สีบานเย็น

- เท้า : เท้าซ้ายวางหลังเปิดส้นเท้าลักษณะไขว้ เท้าขวาวางเต็มเท้า
- ลำตัว : กคสะเอวทางซ้าย
- มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวด้วยหลังมือ มือขวาหงายมือวงออกด้านข้างแขนตั้งระดับไหล่
- ศีรษะ : ถักคอทางขวา
- ทิศ : ผู้แสดงสีชมพู่ หน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา
ผู้แสดงสีบานเย็น หน้าเฉียงทางซ้ายของเวที 45 องศา
- อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายวางหลังเปิดส้นเท้าลักษณะไขว้ เท้าขวาวางเต็มเท้า กคสะเอวทางซ้ายมือซ้ายท้าวสะเอวด้วยหลังมือ มือขวาหงายมือวงออกด้านข้างแขนตั้งระดับไหล่ ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 140

ท่าที่ 125

ผู้แสดงสี่ชมพู, สีสานเย็น

เท้า : เท้าขวาวางหลังเปิดส้นเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

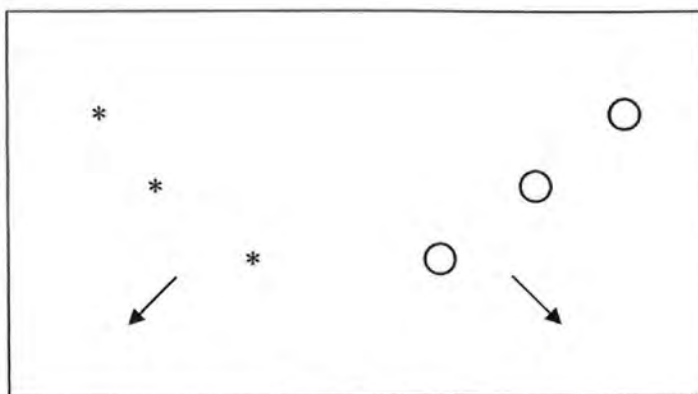
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวด้วยหลังมือ มือขวาจับนิ้วกลางแตะที่ไหล่ขวา

ศีรษะ : ลักคอกทางซ้าย

ทิศ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 124

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาวางหลังเปิดส้นเท้า ลักษณะไขว้เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา มือซ้ายท้าวสะเอวหลังมือขวา จับนิ้วกลางแตะที่ไหล่ขวา ลักคอกทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 141

ท่าที่ 126

ผู้แสดงสี่ชมพู, สีสานเย็น

เท้า : เท้าซ้ายวางหลังเปิดสันเท้า ลักษณะไขว้เท้าขวาวางเต็มเท้า

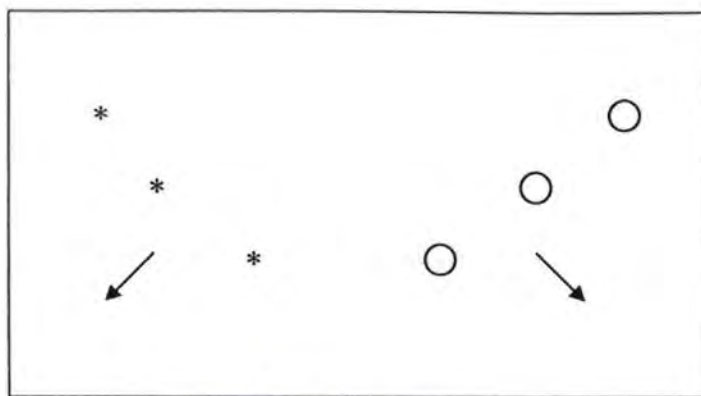
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือซ้ายหงายมือขวออกทำบัวบาน สูงระดับแง่ศีรษะ มือขวาทำวสะเอวด้วยหลังมือ

ศีรษะ : ลักคอทางขวา

ทิศ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 124

อธิบายท่าว่า : เท้าซ้ายวางหลัง เปิดสันเท้าลักษณะไขว้เท้าขวา วางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้ายมือซ้ายหงายมือขวออกทำบัวบาน สูงระดับแง่ศีรษะ มือขวาทำวสะเอวด้วยหลังลักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 142

ท่าที่ 127

ผู้แสดงสี่ชมพู, สีบานเย็น

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

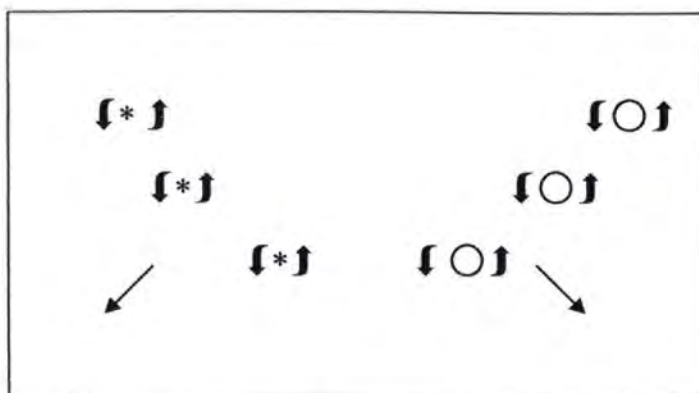
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาทำวสะเอวด้วยหลังมือ มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าระดับชายพก

ศีรษะ : ลักคอกทางขวา

ทิศ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 124

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวามือขวา ทำวสะเอวด้วยหลังมือ มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าระดับชายพก ลักคอกทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 143

ท่าที่ 128

ผู้แสดงสี่ชมพู, สิบานเย็น

เท้า : เท้าซ้ายเข่งเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า แล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ

ลำตัว : ตรง

มือ : มือทั้งสองม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับง่าศีรษะ

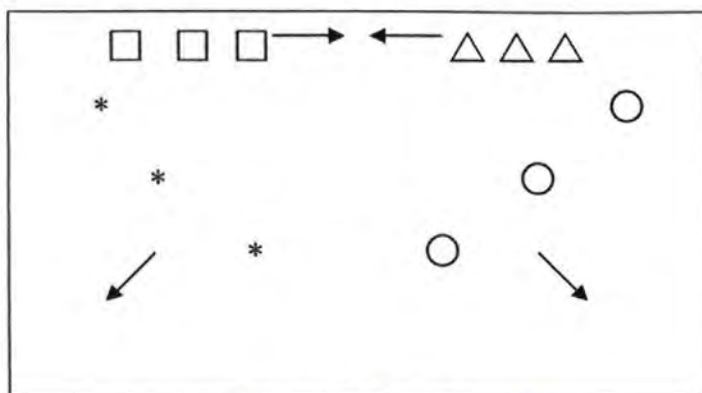
ศีรษะ : ถักคอซ้ายขวาสลับกัน

ทิศ : ปฏิบัติหมุนตัวทางซ้าย 1 รอบ

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายเข่งเท้า เท้าขวาวางเต็มเท้า แล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ

ลำตัวตรงมือทั้งสองม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับง่าศีรษะถักคอ
ซ้ายขวาสลับกัน

หมายเหตุ : ปฏิบัติตั้งแต่ท่าที่ 124-128 อีก 1 รอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 144

ท่าที่ 129

ผู้แสดงสี่ชมพู, สีบานเย็น

เท้า : เท้าทั้งสองย่อเท้าตามจังหวะ

ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับแก้มศีรษะ ตามจังหวะ 2 ครั้ง มือซ้ายทำวสะเอดด้วยหลังมือ

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 124

อธิบายท่าว่า : เท้าทั้งสองย่อเท้าตามจังหวะ ลำตัวตรง มือขวาม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับแก้มศีรษะตามจังหวะ 2 ครั้ง มือซ้ายทำวสะเอดด้านหลังมือ เอียงทางซ้าย

ผู้แสดงสีขาว, สีแดง

เท้า : เท้าทั้งสองยื่นเท้าตามจังหวะ

ลำตัว : ตรง

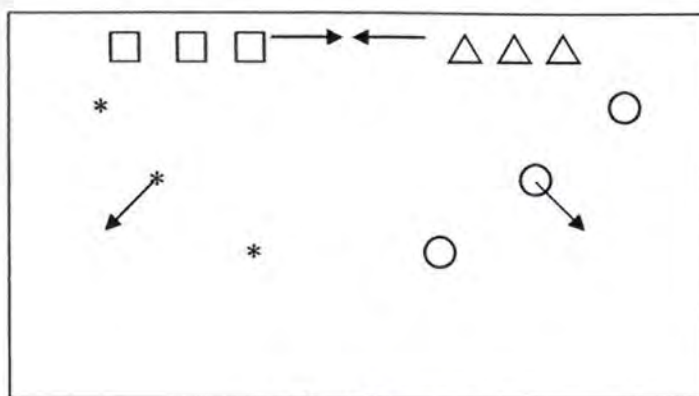
มือ : มือซ้ายถือดอกไม้ ด้านข้างระดับเอวซ้าย มือขวาม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับแก้มศีรษะตามจังหวะ 2 ครั้ง

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : ผู้แสดงสีขาว หันทางซ้ายเวที ผู้แสดงสีแดงหันทางขวาเวที

อธิบายท่ารำ : เท้าทั้งสองยื่นเท้าตามจังหวะ ลำตัวตรงมือซ้ายถือดอกไม้ ด้านข้างระดับเอวซ้าย มือขวาม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับแก้มศีรษะตามจังหวะ 2 ครั้ง เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 145

ท่าที่ 130

ผู้แสดงสี่ชมพู, สีบานเย็น

เท้า : เท้าทั้งสองย่อเท้าตามจังหวะ

ลำตัว : ตรง

มือ : มือขวาม้วนมือนั่งวางฐานไหล่ซ้าย ตามจังหวะ 2 ครั้ง มือซ้ายทำวสะเอดด้วยหลังมือ

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิศ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 124

อธิบายท่ารำ : เท้าทั้งสองย่อเท้าตามจังหวะ ลำตัวตรง มือขวาม้วนมือนั่งวางฐานไหล่ซ้ายตามจังหวะ 2 ครั้ง มือซ้ายทำวสะเอดด้วยหลังมือ เอียงทางขวา

ผู้แสดงสีขาว, สีแดง

เท้า : เท้าทั้งสองขำเท้าตามจังหวะ

ลำตัว : ตรง

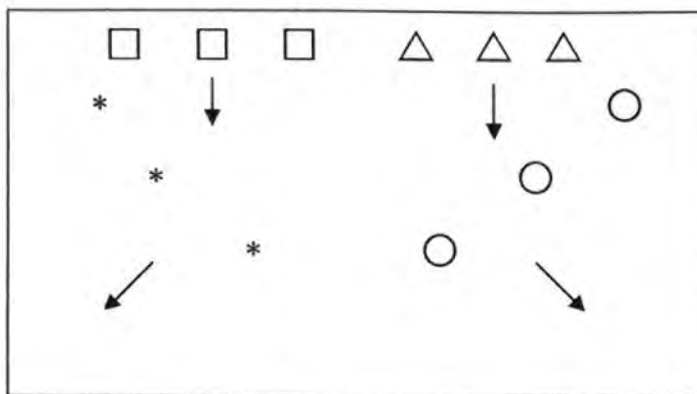
มือ : มือซ้ายถือดอกไม้ด้านข้างลำตัวระดับเอวซ้าย มือขวาม้วนมือตั้งวงฐานไหล่ซ้ายตามจังหวะ 2 ครั้ง

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิศ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 129

อธิบายท่าว่า : เท้าทั้งสองขำเท้าตามจังหวะ ลำตัวตรงมือซ้ายถือดอกไม้ด้านข้างลำตัวระดับเอวซ้าย มือขวาม้วนมือตั้งวงฐานไหล่ซ้ายตามจังหวะ 2 ครั้ง เอียงทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 146

ท่าที่ 131

ผู้แสดงสี่ชมพู, สีสานเย็น

เท้า : เท้าทั้งสองย่อเท้าตามจังหวะ

ลำตัว : ตรง

มือ : มือทั้งสองม้วนมือออกเป็นท่าบัวบาน มือขวาระดับแฉ่งศีรษะ มือซ้ายระดับ
สายตาต้านขวา

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 124

อธิบายท่าว่า : เท้าทั้งสองย่อเท้าตามจังหวะ ลำตัวตรง มือทั้งสองม้วนมือออกเป็นท่า
บัวบานมือขวาระดับแฉ่งศีรษะ มือซ้ายระดับสายตาต้านขวา เอียงทางซ้าย

ผู้แสดงสีขาว, สีแดง

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 129

ลำตัว : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 129

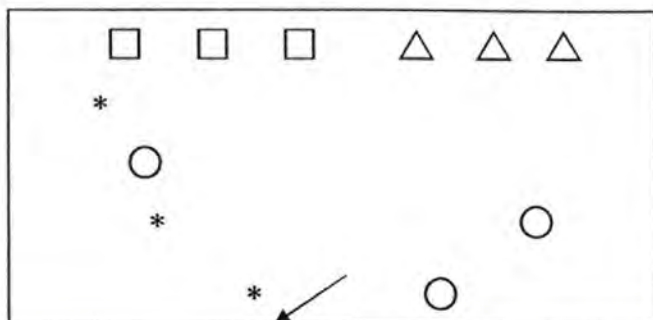
มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 129

ศีรษะ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 129

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 129 ดังภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 147

ท่าที่ 132

ผู้แสดงลีลามพู, ลีบานเย็น

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาดึงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายดึงวงกลางระดับไหล่

ศีรษะ : ลักคอทางซ้าย

ทิศ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 124

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้ากดสะเอวทางซ้าย มือขวาดึงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายดึงวงกลางระดับไหล่ ลักคอทางซ้าย

ผู้แสดงลีขาว, ลีแดง

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

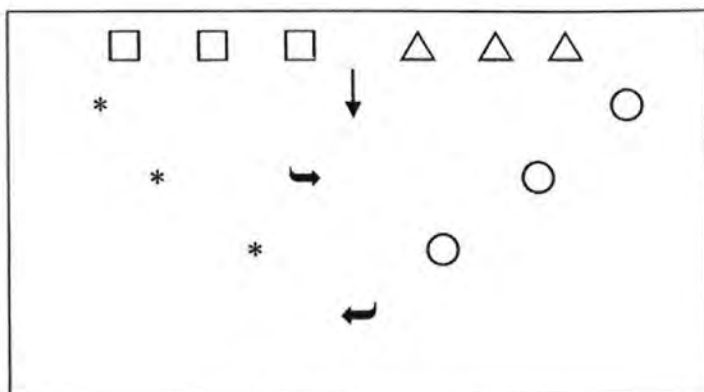
มือ : มือขวาดึงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว

ศีรษะ : ลักคอทางซ้าย

ทิศ : หันหน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา

อธิบายท่ารา : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้ากดสะเอวทางซ้าย มือ
ขวาดึงวงสูงระดับแก้มศีรษะ มือซ้ายถือคอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว ลักคอกทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 148

ท่าที่ 133

ผู้แสดงสีขาว, สีแดง

เท้า : เท้าซ้ายวางหลังเปิดสันเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาวางเต็มเท้า

ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือซ้ายถือดอกไม้ด้านข้างระดับเอว มือขวาหงายมือวงออกด้านข้างแขนตั้งระดับไหล่

ศีรษะ : ลักคองทางขวา

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายวางหลังเปิดสันเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้ายมือซ้ายถือดอกไม้ด้านข้างระดับเอว มือขวาหงายมือวงออกด้านข้าง แขนตั้งระดับไหล่ ลักคองทางขวา

ผู้แสดงสีชมพู

เท้า : วังชอยเท้าทั้งสองสวนเข้าเวทิด้านซ้าย

ลำตัว : กคสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาดั้งวงกลางแขนตั้งระดับไหล่ มือซ้ายดั่งวงฐานไหล่ขวา

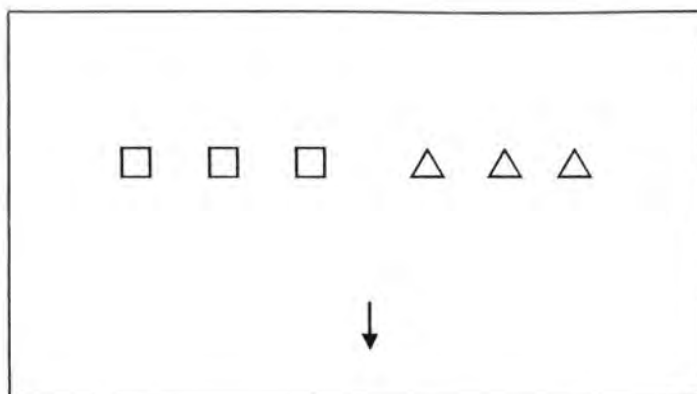
ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : วังชอยเท้าทั้งสองสวนเข้าเวทิด้านซ้าย กคสะเอวทางขวามือขวาดั้งวง
กลาง แขนตั้งระดับไหล่ มือซ้ายดั่งวงฐานไหล่ขวา เอียงทางขวา

หมายเหตุ : ผู้แสดงสีบานเย็นปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสีชมพูแต่ปฏิบัติตรงกันข้าม
ดังภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

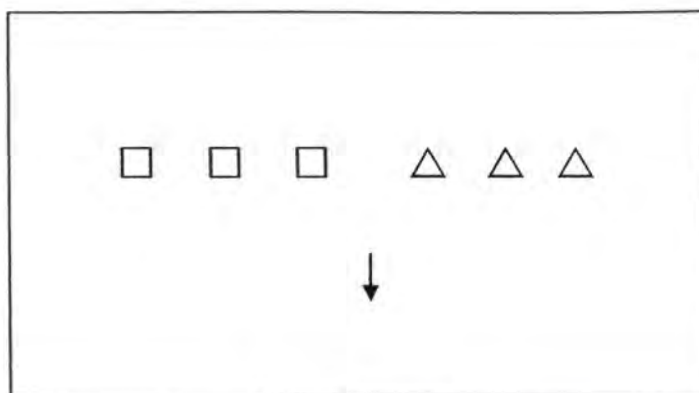

ท่าที่ 149

ท่าที่ 134

ผู้แสดงสีขาว, สีแดง

- เท้า : เท้าขวาวางหลังเปิดส้นเท้าลักษณะไขว้เท้าซ้ายวางเต็มเท้า
- ลำตัว : กดสะเอวทางขวา
- มือ : มือซ้ายถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือขวาจับนิ้วกลางแตะที่ไหล่ขวา
- ศีรษะ : ลักคองทางซ้าย
- ทิศ : หน้าตรง
- อธิบายท่ารำ : เท้าขวาวางหลังเปิดส้นเท้า ลักษณะไขว้เท้าซ้ายวางเต็มเท้ากดสะเอวทางขวา มือซ้ายถือดอกไม้ข้างลำตัวระดับเอว มือขวาจับนิ้วกลางแตะที่ไหล่ขวา ลักคองทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

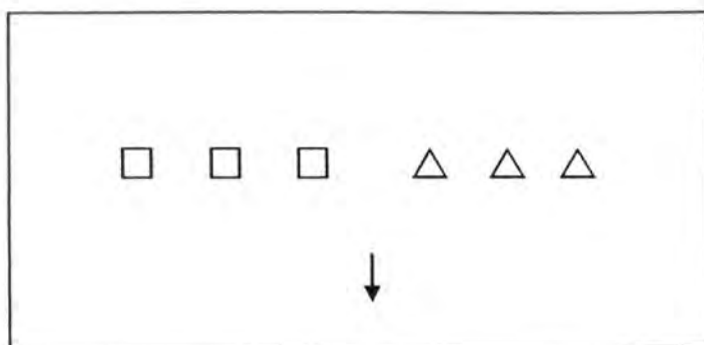

ท่าที่ 150

ท่าที่ 135

ผู้แสดงสี่ขาว, สีแดง

- เท้า : เท้าซ้ายวางหลัง เปิดส้นเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาวางเดิมเท้า
 ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย
 มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าระดับชายพก มือซ้ายหงายมือวงออกทำบัวบานสูง
 ระดับแง่ศีรษะ
 ศีรษะ : ถักคอทางขวา
 ทิศ : หน้าตรง
 อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายวางหลังเปิดส้นเท้าลักษณะไขว้เท้าขวาวางเดิมเท้า กดสะเอว
 ทางซ้ายมือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าระดับชายพก มือซ้ายหงายมือวงออก
 ทำบัวบานสูงระดับแง่ศีรษะ ถักคอทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 151

ท่าที่ 136

ผู้แสดงสีขาว, สีแดง

เท้า : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

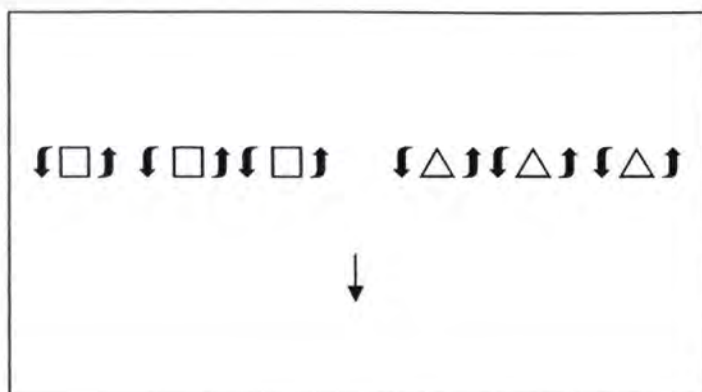
ลำตัว : กดสะเอวทางขวา

มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้า ระดับชายพก มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าระดับชายพก

ศีรษะ : ลักคองทางขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าขวาจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าซ้ายวางเต็มเท้า กดสะเอวทางขวา มือถือดอกไม้ด้านหน้าระดับชายพก มือซ้ายตั้งวงด้านหน้าระดับชายพก ลักคองทางขวา

รูปแบบลักษณะแถว

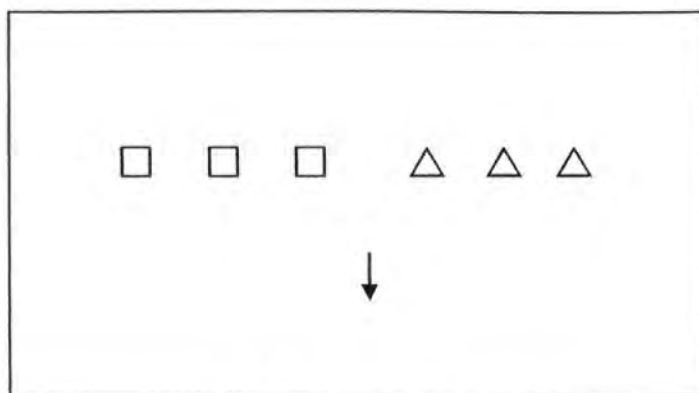

ท่าที่ 152

ท่าที่ 137

ผู้แสดงสีขาว, สีแดง

- เท้า : เท้าซ้ายเข่งเท้า เท้าขวาวงเต็มเท้าแล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ
- ลำตัว : ตรง
- มือ : มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าระดับชายพก มือซ้ายม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับแก้มศีรษะ
- ศีรษะ : ลักคอซ้ายขวาสลับกัน
- ทิศ : ปฏิบัติหมุนตัวทางซ้าย 1 รอบ
- อธิบายท่ารำ : เท้าซ้ายเข่งเข่งเท้า เท้าขวาวงเต็มเท้าแล้วหมุนรอบตัวเองทางซ้าย 1 รอบ ลำตัวตรง มือขวาถือดอกไม้ด้านหน้าระดับชายพก มือซ้ายม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับแก้มศีรษะ ลักคอซ้ายขวาสลับกัน

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 153

ท่าที่ 138

ผู้แสดงสีขาว, สีแดง

เท้า : เท้าทั้งสองย่อเท้าตามจังหวะ

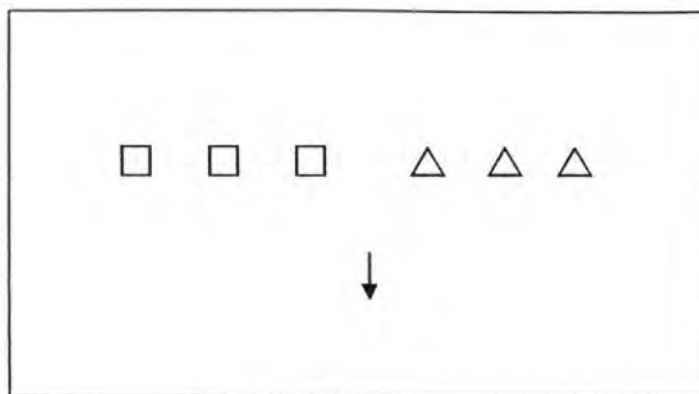
ลำตัว : ตรง

มือ : มือซ้ายถือดอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือขวาม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับแง่
ศีรษะตามจังหวะ 2 ครั้ง

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่า : เท้าทั้งสองย่อเท้าตามจังหวะลำตัวตรง มือซ้ายถือดอกไม้ฐานไหล่ซ้าย
มือขวาม้วนมือออกเป็นท่าบัวบานสูงระดับแง่ศีรษะตามจังหวะ 2 ครั้ง
เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 154

ท่าที่ 139

ผู้แสดงสี่ขาว, สี่แดง

เท้า : เท้าทั้งสองขำเท้าตามจังหวะ

ลำตัว : ตรง

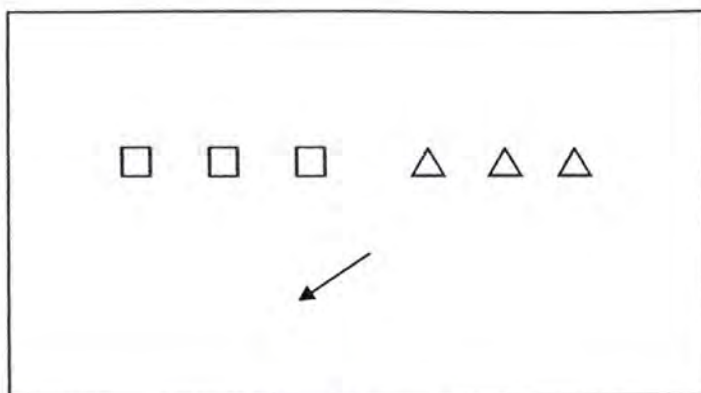
มือ : มือซ้ายถือดอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือขวาม้วนมื่อดั้งวงฐานไหล่ขวา

ศีรษะ : เอียงทางขวา

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : เท้าทั้งสองขำเท้าตามจังหวะ ลำตัวตรงมือซ้ายถือดอกไม้ฐานไหล่ซ้าย
มือขวาม้วนมื่อดั้งวงฐานไหล่ขวา เอียงทางขวา

หมายเหตุ : ปฏิบัติท่าที่ 140 แล้วให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับที่ 138 อีก 1 ครั้ง

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 155

ท่าที่ 140

ผู้แสดงสี่ขาว, สี่แดง

เท้า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้าเท้าขวาวางเต็มเท้า

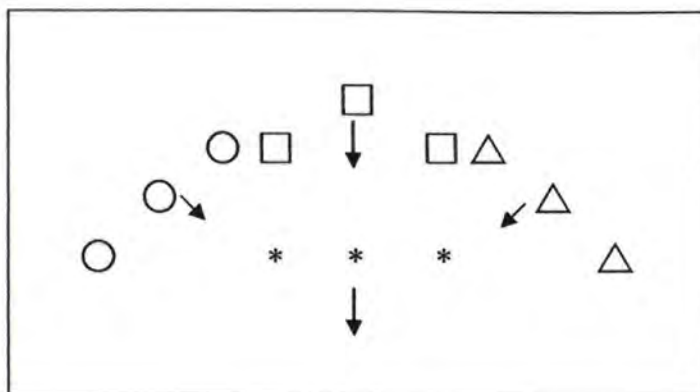
ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

มือ : มือขวาดึงวงสูงระดับง่ามศีรษะ มือซ้ายถือดอกไม้อย่างลำตัววงแขนระดับเอว

ศีรษะ : ลักคองทางซ้าย

ทิศ : หน้าเฉียงทางขวาของเวที 45 องศา

อธิบายท่า : เท้าซ้ายจิกปลายเท้าด้านหน้า เท้าขวาวางเต็มเท้า กดสะเอวทางซ้าย มือขวาดึงวงสูงระดับง่ามศีรษะ มือซ้ายถือดอกไม้อย่างลำตัววงแขนระดับเอว ลักคองทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 156

ท่าที่ 141

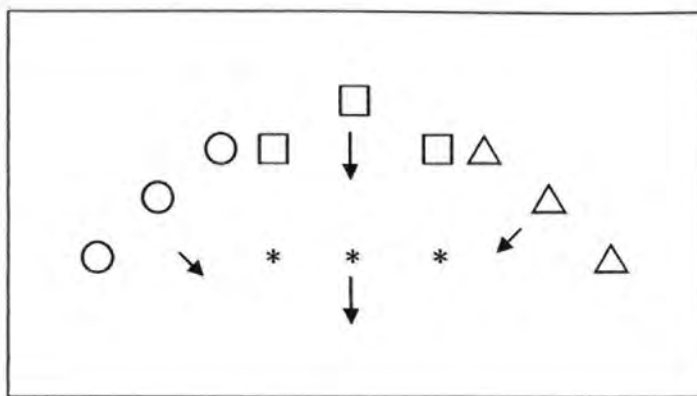
ผู้แสดงทั้งหมด

- เท้า : ซอยเท้าทั้งสองเพื่อปฏิบัติทำตั้งซุ่ม
 ลำตัว : ตรง
 มือ : มือซ้ายปฏิบัติทำไหว้ มือขวาถือดอกไม้ฐานไหล่ซ้าย
 ศีรษะ : เอียงทางซ้าย
 ทิศ : สีขาวหน้าตรง

สีบานเย็นหน้าเอียงทางซ้ายเวที 45 องศา

สีแดงหน้าเอียงทางขวาเวที 45 องศา

อธิบายท่า : ซอยเท้าทั้งสองเพื่อปฏิบัติทำตั้งซุ่ม ลำตัวตรงมือซ้ายปฏิบัติทำไหว้ มือขวาถือดอกไม้ฐานไหล่ซ้าย เอียงทางซ้าย

รูปแบบลักษณะแถว

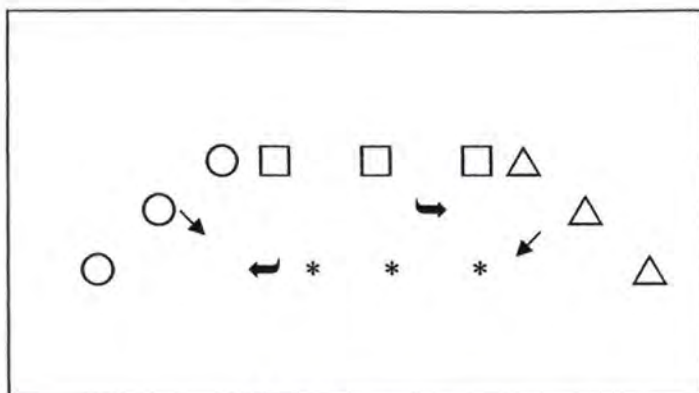

ท่าที่ 157

ท่าที่ 142

ผู้แสดงทั้งหมด

- เท้า : ปฏิบัติทำตั้งซุ้มค้ำทำนั่งดังภาพอธิบายประกอบ
- ลำตัว : ปฏิบัติทำตั้งซุ้มค้ำทำนั่งดังภาพอธิบายประกอบ
- มือ : ปฏิบัติทำตั้งซุ้มค้ำทำนั่งดังภาพอธิบายประกอบ
- ศีรษะ : ปฏิบัติทำตั้งซุ้มค้ำทำนั่งดังภาพอธิบายประกอบ
- ทิส : ปฏิบัติทำตั้งซุ้มค้ำทำนั่งดังภาพอธิบายประกอบ
- อธิบายท่าว่า : ปฏิบัติทำตั้งซุ้มค้ำทำนั่งดังภาพอธิบายประกอบ

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 158

ท่าที่ 143

ผู้แสดงสี่ชมพู่

เท้า : เท้าทั้งสองขอยเท้าวิ่งเข้าเวทีทางขวา

ลำตัว : กดสะเอวทางซ้าย

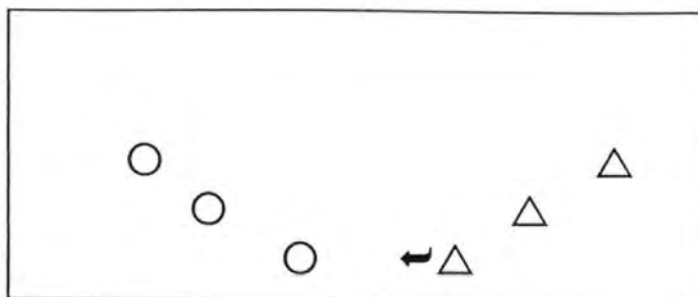
มือ : มือขวาถือดอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายทำวสะเอว

ศีรษะ : เอียงทางซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่าว่า : เท้าทั้งสองขอยเท้าวิ่งเข้าเวทีทางขวา กดสะเอวทางซ้าย มือขวาถือดอกไม้ฐานไหล่ซ้าย มือซ้ายทำวสะเอว เอียงทางซ้าย

หมายเหตุ : ผู้แสดงสี่ชาวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงสี่ชมพู่ แต่ปฏิบัติตรงกันข้าม ผู้แสดงสี่บ้านเย็น, สีแดงยังคงปฏิบัติค้างทำนั้งอยู่

รูปแบบลักษณะแถว

ท่าที่ 159

ท่าที่ 160

ท่าที่ 144

ผู้แสดงสีบานเย็น, สีแดง

เท้า : ซอยเท้าทั้งสองแยกเข้าเวทีซ้ายขวา

ลำตัว : กดสะเอวทางขวาและซ้าย

มือ : ปฏิบัติดังภาพอธิบายประกอบ

ศีรษะ : เอียงซ้ายและขวาดังภาพอธิบายประกอบ

ทิส : หน้าตรง

อธิบายท่า : ซอยเท้าทั้งสองแยกเข้าเวทีซ้ายขวา กดสะเอวทางขวาและซ้ายมือปฏิบัติ
ดังภาพอธิบายประกอบ เอียงซ้ายขวาดังภาพอธิบายประกอบเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ระบายดอกดาหลาวันชัย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้แนวคิดโดยการสร้างสรรค์มาจากตำนานดอกดาหลา ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำท้องถิ่นภาคใต้ จะมีขึ้นมากแถบสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาเป็นพื้นฐานการประดิษฐ์ทำรำใหม่ โดยใช้หลักการทางนาฏศิลป์เพื่อให้เกิดความสวยงาม เข้ากับยุคสมัยวัตถุประสงคดังนี้

๑. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของดอกดาหลา
๒. เพื่อนำองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์มาสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน
๓. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ชุดใหม่
๔. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรได้จัดทำผลงานทางวิชาการ ในรูปแบบของงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของดอกดาหลาแล้วนำเสนอเป็นผลงาน งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ชุด ระบายดาหลาวันชัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล
ศึกษาข้อมูลโดยการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับดอกดาหลา จาก
ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง
ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง
สถาบันพืชสวนจังหวัดตรัง
สถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยและสร้างสรรค์ระบายดาหลาวันชัยพบว่าองค์ประกอบของระบายดาหลาวันชัยดังนี้

ความหมาย

ระบาย หมายถึง การแสดงที่รำเป็นหมู่มีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เป็นการแสดงที่ไม่เน้นเป็นเรื่องราว แต่จะเน้นความสวยงามของท่ารำ การแต่งกาย การแปรแถวผู้แสดง เพลงร้องและทำนอง

ดนตรี และอุปกรณ์ ซึ่งระบำนันมีอยู่ 2 ประเภทคือ ระบำแบบมาตรฐานและระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่

ดาหลา หมายถึง เป็นชื่อไม้ป่าที่สวองามชนิดหนึ่ง มีถิ่นในกำเนิดในป่าดิบที่ชุ่มชื้นทางภาคใต้ของประเทศไทย ดอกสีแดง สีขาว สีชมพู และสีบานเย็น มีดอกตลอดปี เดิมดอกไม้ชนิดนี้เรียกว่า “ดอกกะลา” ตามลักษณะ ดอกมาเป็นรูปครึ่งทรงกลม คล้ายกะลามะพร้าว ชาวภาคใต้เอาดอกอ่อนมาหั่นเป็นฝอย ๆ ใช้เป็นเหมือผสมกับเครื่องปรุงอื่น ในอาหาร พื้นบ้านงานเค็ดของทางปักษ์ใต้ ที่เรียก “ข้าวข่า” และรับประทานกับ ขนนมจีน ต่อมาเมื่อมีการนำพืชชนิดนี้มาปลูกเพื่อเป็นไม้ประดับ ประเภทดอกสวองาม ชื่อเรียกก็เพี้ยนไปเป็น “กาหลา” และเป็น “ดาหลา” ในปัจจุบัน

ลาวันซ์ หมายถึง ความงาม ความน่ารัก

ระบำดาหลาลาวันซ์ หมายถึง เป็นการแสดงรำหมู่ที่ประดิษฐ์ทำรำขึ้นใหม่โดยใช้ผู้แสดงหญิงล้วนแต่งกายเลียนแบบดอกดาหลาแต่ละสายพันธุ์ โดยเน้นลีลาตามธรรมชาติและความงามเป็นหลัก

ประวัติความเป็นมา

การแสดงชุดระบำดาหลาลาวันซ์เป็น ผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยนางอริยา ลิมกาญจนพงศ์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย โดยได้แนวคิดการสร้างสรรคมาจากตำนานดอกดาหลา ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำท้องถิ่นภาคใต้ จะมีขึ้นมากแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งตำนานเป็นเรื่องราวของความรักต่างศาสนาระหว่างชายไทยกับสาวงามมาเลเซียที่นับถือศาสนาอิสลาม ทั้งสองพบกัน ตอนที่หนุ่มไทยเข้าไปทำงานยังประเทศมาเลเซีย และเกิดความรักกับสาวมาเลเซีย แต่ด้วยความที่แตกต่างกันทางศาสนา พ่อแม่จึงมิให้คบหากัน ถึงแม้จะถูกกีดกันระหว่างพ่อแม่ แต่นางก็มั่นคงในความรักที่มีต่อชายไทย นางมิยอมตกเป็นของชายใดนอกจากชายที่นางรัก เท่านั้น แต่แล้วมีเหตุให้ต้องพรัดพรากแยกจากกัน เมื่อชายไทยนั้นต้องเดินทางกลับมายังประเทศของตน ก่อนจะจากกันก็สัญญากันว่า จะกลับมาหาสาวมาเลเซียที่บริเวณชายแดนไทย-มาเลย์ นางก็รอคอยหนุ่มคนรักแม้ระยะเวลาจะนานแค่ไหนนางก็ยังรออยู่ที่ชายแดนมาเลย์ รอการกลับมาของเขารอด้วยความหวังอันริบหรี่ ก่อนที่นางจะตรอมใจตายนางก็ยังมารอที่ชายแดนมาเลย์ ด้วยความหวัง ระหว่างที่รอคอย นางก็อธิษฐานว่าถ้าหากตายไปขอให้ไปเกิดใหม่ในชาติหน้าให้ตัวเองเกิดเป็นดอกดาหลาที่ขึ้นอยู่ตามเทือกเขา ชายแดนไทย-มาเลย์ เพื่อรอคอยการกลับมาของชายหนุ่มคนรัก

เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2553 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ได้รับหนังสืออนุมัติงานวิจัยและงาน
สรรค์ที่ได้รับเงินงบประมาณสนับสนุน ทางวิทยาลัย “จึงได้ประชุมคณะทำงานเพื่อดำเนินการตาม
โครงการคิดและประดิษฐ์ทำรำ ระบายชุดนี้ขึ้นเพื่อนำเสนอเป็นผลงานการแสดงประดิษฐ์ใหม่
ประจำปี 2554 คณะอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์เป็นผู้ประดิษฐ์ทำรำ ร่วมกับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ปีที่
4 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง และภาควิชาดนตรีพื้นบ้าน
วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง บรรจุทำนองเพลง

1. รูปแบบและลักษณะการแสดง

ระบำดาหลาวัลย์ เป็นการแสดงภาคใต้แนวสร้างสรรค์ชุดใหม่ที่มุ่งให้เห็นลักษณะความ
งดงาม ความแตกต่างของสี และสายพันธุ์ ของดอกดาหลา 4 สายพันธุ์ รวมทั้งกระบวนการทำรำการ
เคลื่อนไหวซุ่ยซ้อ ของดอกดาหลาในยามที่อยู่ในป่า ตามธรรมชาติมาประกอบเป็น กริยาของผู้แสดงที่
เคลื่อนไหวด้วยท่าทาง อ่อนหวานนุ่มนวลและสง่างาม

การรำแบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ช่วงแรก รำออกมาพร้อมกันตามทำนองเพลง แล้วตั้งซุ้มทำนอง

ช่วงที่สอง ดอกดาหลาแต่ละสายพันธุ์ออกมารำจนครบ 4 สายพันธุ์

ช่วงสุดท้าย รำพร้อมกันตามทำนองเพลง จนจบกระบวนการ ตั้งซุ้มทำนองดอกดาหลา หลังจากนั้นรำ
เข้าเวทีตามทำนองเพลง

เครื่องดนตรีประกอบการแสดงระบำดาหลาวัลย์

ไวโอลิน (violin) คันหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยแผ่นไม้หลายชิ้น แต่ละชิ้นเลือกมาจากไม้ชนิด
ต่าง ๆ กันตามความเหมาะสมที่จะนำมาทำเป็นส่วนต่าง ๆ ของซอหรือตัวไวโอลิน ด้านหน้าของซอ
ใช้ไม้บุรุษ ซึ่งเป็นไม้เนื้ออ่อนลายละเอียด ด้านหลังใช้ไม้เมเปิ้ล ไวโอลินประกอบไปด้วยสาย 4 สาย
แต่ละสายเทียบเสียงต่างกัน 5 เพอร์เฟกต์ คือ เสียง G – D – A –E สายต่ำสุดเทียบเสียง G ต่ำถัดจาก
Middle C สายทั้งสี่มีความยาวเท่ากัน แต่ระดับเสียงแตกต่างกันตามขนาดมาตรฐานจะมีความยาว
ทั้งสิ้น 23.5 นิ้ว คันชักยาว 29 นิ้ว ไวโอลินเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้เล่นท่วงทำนอง (Melodic Instrument) มี
เสียงแหลมสดใสถ่ายทอดอารมณ์ได้ดี ถ้าต้องการจะเล่นให้เสียงหวาน เสริว ก็ทำได้โดยการใช้เทคนิค
การเล่นแบบต่าง ๆ

ส่วนเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงเพิ่มขึ้นมา ได้แก่ แมนโดลิน แอคคอร์เดียน แทมบูรีน มา
ลากัสแมนโดลิน (Mandolin) เป็นเครื่องดนตรีตระกูลลูตมีสาย 4 คู่ (8 สาย) หรือ 6 คู่ (12 สาย) ตั้ง
เสียงเท่ากันเป็นคู่ มีลูกบิดคล้าย กีตาร์ใช้ในการตั้งเสียงและเมี่ยม (Feat) รองรับสายเวลาเล่นจะใช้นิ้ว
มือซ้ายจับตัวแมนโดลินและใช้มือขวาดัดลักษณะการดัดคล้ายการดีดกีตาร์โดยใช้ปิ๊ก (Pick) เป็นเสียง
ที่มีคุณภาพ เร้าอารมณ์ได้ดี โดยเฉพาะอารมณ์โศกเศร้าเกี่ยวกับความรัก แมนโดลินมีถิ่นกำเนิดที่

ประเทศอิตาลีนิยมกันแพร่หลาย ในปี ค.ศ. 1713 ได้มีผู้นำอาแมนโคลิน มาเล่นผสมในวงคอนเสิร์ต ในประเทศอังกฤษ เข้ามาแพร่หลายในแหลมมลายูเมื่อ 300 กว่าปีที่แล้ว โดยเล่นการดีด และกรอทำ ให้เพลงมีความกระชับและชัดเจนยิ่งขึ้น

แอกคอร์ดียน (Accordion) เป็นเครื่องดนตรีประเภทกล้มนิ้วเช่นเดียวกับเปียโน เสียงของแอกคอร์ดียนเกิดจากการสั่นสะเทือนของลิ้นทองเหลืองเล็ก ๆ ภายในตัวเครื่องอันเนื่องมาจากการเล่น ผ่านเข้า ออกของลม ซึ่งต้องใช้แรงของผู้เล่นสูบลมเข้า – ออก

ฟลูต เป็นเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่าลมไม้ ซึ่งแตกต่างจากเครื่องเป่าลมประเภทอื่น ๆ ที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของลิ้น ฟลูต กำเนิดเสียงจากการผิวของลม ลักษณะเสียงของฟลูต จะมีความไพเราะ นุ่มนวล อ่อน

รำมะนาใหญ่เป็นกลองที่ขึงหนังหน้าเดียว หน้ากลองที่ขึงหนังผายออก ตัวกลางสันรูปร่างมี ลักษณะแบน มีขนาดหน้ากว้างประมาณ 22 เซนติเมตร ยาวประมาณ 38 เซนติเมตร สันนิษฐานว่าได้แบบอย่างมาจากเครื่องดนตรีพื้นบ้านชนิดหนึ่งของมลายู ที่เรียกว่า “เรบานา” ยุคแรกนิยมใช้ในการ สวดสรรเสริญพระเจ้าโดยมีการขับร้องประกอบกันเป็นหมู่คณะปัจจุบันทำหน้าที่เป็นตัวควบคุม จังหวะหลัก ให้กับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ

รำมะนาเล็ก เป็นกลองที่ขึงหนังหน้าเดียว มีลักษณะเดียวกับรำมะนาใหญ่ มีขนาดหน้า กว้าง 17 เซนติเมตร ยาวประมาณ 34 เซนติเมตร ใช้บรรเลงร่วมกับรำมะนาใหญ่โดยมีรำมะนาเล็ก เป็นตัวจัดจังหวะ ให้เสียงที่คู่กันเร้าใจทำให้จังหวะกระชับยิ่งขึ้น

ฆ้องเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่มีตำแหน่งอยู่ทางด้านหลังของดนตรีพื้นบ้านทาง 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ฆ้องทำจากทองเหลืองหรือสำริด มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15 นิ้ว เป็นเครื่องดนตรี ที่ให้เสียงกุ่มกัก ฆ้องจะมีหลายขนาดซึ่งแต่ละขนาดสามารถเล่นได้ด้วยกันได้หรือจะเล่นเพียงขนาด เดียวกันก็ได้ ฆ้องทำหน้าที่เน้นจังหวะให้หนักแน่นมาก

มาลากัส (Maracas) คือ เครื่องตีกระทบ เดิมทำด้วยผลน้ำเต้าแก่ทำให้แห้งภายในบรรจุด้วย เมล็ดน้ำเต้า เมล็ดถั่วต่าง ๆ ค่อยๆ ไล่สำหรับถือ เวลาเล่นใช้เขย่า เพื่อให้เกิดเสียงดังซ่า ๆ จะเขย่าด้วย มือทั้งสองข้างให้ดังสลับกัน ในปัจจุบันทำด้วยไม้และมักใช้ประกอบในเพลงประเภทลูกกรุงของไทย หรือเพลงในกลุ่มอเมริกาใต้

เครื่องแต่งกาย

ผู้แสดงแต่งกายเลียนแบบ สีของดอกดาหลา ดัดเย็บด้วยผ้าไหม พู่ยี่ เขียนลายบาติกเป็นดอก ดาหลา สีสายพันธุ์ ได้แก่ สายพันธุ์สีขาว สีแดง สีชมพู และสีบานเย็น นุ่งผ้าบาติกจีบหางไหลโรยเงิน 2 ชายสวมเสื้อเกาะอกประดับหยดน้ำ ใส่เครื่องประดับสร้อยคอแขวง ต่างหู เข็มขัด พร้อมสาย 2 เส้น สวมสะอึง พาหุรัด กำไลมือ และพู่ห้อยสเอว หมวกถ้ามวยสูงกลางศีรษะ หมวกที่เหลื่อสายยาวประบ่า

ด้านหน้าติดจี กลางศีรษะ ทัดดอกดาหลา เครื่องแต่งกายชุดนี้แสดงถึงสัญลักษณ์ของดอกดาหลาแต่ละสายพันธุ์ โดยเน้นสีตามธรรมชาติเป็นหลัก ดังนี้

สีขาว นุ่งผ้าสีขาว เกะอกสีขาว

สีชมพู นุ่งผ้าสีชมพู เกะอกสีชมพู

สีแดง นุ่งผ้าสีแดง เกะอกสีแดง

สีบานเย็น นุ่งผ้าสีบานเย็น เกะอกสีบานเย็น

๓.๖ ผู้แสดง

ใช้ผู้แสดงหญิงล้วนจำนวน 12 คน ผู้แสดงถือช่อดาหลา สีระ 3 คน

๓.๗ อุปกรณ์ประกอบการแสดง

ดอกดาหลาประดิษฐ์ เข้าช่อสีขาว สีแดง สีชมพู และสีบานเย็น เป็นอุปกรณ์การแสดง

๓.๘ โอกาสที่ใช้แสดง

นำเสนอเป็นผลงานโครงงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และเผยแพร่ให้ประชาชนชม

1. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ดอกดาหลา คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแบ่งได้ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป ควรส่งเสริมระบำดาหลาวันชัย ด้วยการนำออกเผยแพร่ให้ประชาชนชม

1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการรวบรวมและศึกษาเรื่องราวของดอกดาหลาในแง่มุมต่างๆ นอกเหนือจากการแสดงแนวสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดก่อนที่องค์ความรู้เหล่านั้นจะสูญหายหรือเปลี่ยนไปตามกาลเวลา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยสร้างสรรค์เกี่ยวกับดอกไม้ของไทยที่กำลังสูญหาย ไว้สำหรับเป็นข้อมูลทางวิชาการเพื่อผู้ที่มีความสนใจได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.2 ควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษา พัฒนา วิจัย การสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่องจากการวิจัยโดยใช้แนวคิดจากระบำสร้างสรรค์ชุดต่างๆ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ทัศนีย์ อนมาน. “ดาหลาขาว ดอกไม้แห่งหุบเขาฮาลา-บาลา,” เทคโนโลยีชีวภาพปริทรรศน์. 1(4) : 10-13; เมษายน 2546.

วิไลกุล ระตินัย. “ดอกดาหลา”. วารสาร เพื่อผู้บริโภค. 26(26) : 46-47; มกราคม 2544.

วิเศษฐ์ คำสุวรรณ. ไม้ตัดดอก . พิมพ์ครั้งที่ 3 .กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2542.

เวทีวิพากษ์ (นามแฝง) . “บ้านสมเด็จฯ คุยวิจัยอัมพวา ผลิตน้ำดอกไม้ด้านอนุมูลอิสระ” ใน 2010.

สมุทรสงคราม : สกายน้ค, 2553.

ศิลปากร,กรม.ทะเบียนข้อมูล:วิพิธทัศนา ชุกระบำ รำ ฟ้อน เล่ม3. กรุงเทพฯ:อมรินทร์พริ้นดิงแอนด์พับลิชชิ่ง (มหาชน),2551.

ศิลปากร,กรม.ทะเบียนข้อมูล:วิพิธทัศนา ชุกระบำ รำ ฟ้อน. กรุงเทพฯ:ไทภูมิ พับลิชชิ่ง ,2549.

อังคณา เทียนกล้า. ไม้ดอกประเภทหัว. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม.สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ,2551.อัครำเนา

<http://www.the-than.com/FLower/24-1.htm>

<http://www.fwdder.com/topic/94322>

ภาคผนวก

คำสั่งวิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง

ที่ ๐๐๑ /๒๕๕๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการโครงการวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประจำปี ๒๕๕๔

ชุด “ระบำดาหลาลาวันย์”

.....

ตามที่วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง ได้รับการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ในการดำเนินงานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ เรื่อง “ระบำดาหลาลาวันย์” นั้นวิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุงจึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยและงานสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อนำเสนอเป็นผลงานประดิษฐ์ใหม่ เนื่องในงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมไทย ของสถานศึกษาสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ณ วิทยาลัยช่างศิลป์ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๑๔-๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อให้คณะผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงานประดิษฐ์ใหม่ได้ชื่นชมและเสนอแนะเป็นแนวทางให้คณะทำงานได้ปรับปรุงแก้ไขผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ดังนั้นเพื่อให้การจัดทำโครงการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง จึงแต่งตั้งคณะทำงานในฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

๑. ที่ปรึกษาและอำนวยการ ประกอบด้วย

๑. นายนิติธร สารอักษร	ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง
๒. นางเพ็ญจันทร์ เคนขุด้	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร
๓. นางกัลยาณี ยังสังข์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
๔. นางมารศรี เชาวลิต	รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน – นักศึกษา
๕. นางสาวรส สุกกลาญจน์	รองผู้อำนวยการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
๖. นายกันภัย ลายทิพย์	หัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการ
๗. นายรังสรรค์ ไวยพันธ์	หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์
๘. นายสุกเชษฐ กิจवास	หัวหน้าภาควิชาดุริยางคศิลป์
๙. นายธีรภัทร เพชรภาพ	หัวหน้าภาควิชาการศึกษาทั่วไป

๒. คณะผู้วิจัย ประกอบด้วย

๑. นางอริยา ลิมกาญจนพงศ์	หัวหน้าโครงการวิจัย
๒. นายพรเทพ บุญจันทร์เพชร	ผู้วิจัยร่วม
๓. นายจันทก กาญจนพันธ์	ผู้วิจัยร่วม
๔. นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ ๔	ผู้วิจัยร่วม

๓. ฝ่ายจัดทำเอกสารและข้อมูล ประกอบด้วย

๑. นายพรเทพ บุญจันทร์เพชร	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวฐาปนา แก้วหนูนวล	กรรมการ
๓. นางรุ่งนภา มีขาว	กรรมการ
๔. นายธีระศักดิ์ ชายเกตุ	กรรมการ
๕. นายจันทก กาญจนพันธ์	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. รวบรวมเรียบเรียงข้อมูลชุดการแสดง
๒. จัดทำคำบรรยาย
๓. จัดหาภาพประกอบ
๔. จัดทำรูปเล่มเอกสารต้นฉบับ
๕. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔. ฝ่ายดนตรีและทำนองเพลง ประกอบด้วย

๑. นายกิตติชัย รัตนพันธ์	ประธานกรรมการ
๒. นายอำนาจ นุ่นเอียด	กรรมการ
๓. นายจตุรงค์ สุวรรณกิจ	กรรมการ
๔. นายสุภกิจ พงษ์เจริญ	กรรมการ
๕. บุคลากรภาควิชาดุริยางค์	กรรมการ
๖. นายกำธร จำทิพย์	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. กำหนดเพลงและจัดหาเครื่องดนตรี
๒. จัดทำประวัติความเป็นมาและประวัติของเพลง
๓. จัดทำโน้ตเพลง
๔. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๕. ฝ่ายประดิษฐ์ทำร่ำและฝึกซ้อมการแสดง ประกอบด้วย

๑. นายพรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร	ประธานกรรมการ
๒. นางอภันตรี ไวยพันธ์	กรรมการ
๓. นางวิมลมาศ จันทร์ชู	กรรมการ
๔. นางนิลยา สารอักษร	กรรมการ
๕. นางชญาดา รัตนพันธ์	กรรมการ
๖. นางอาบ คงเกลี้ยง	กรรมการ
๗. บุคลากรภาควิชานาฏศิลป์	กรรมการ
๘. นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ ๔	กรรมการ
๙. นางโสภา ชายเกตุ	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. สร้างสรรค์ทำร่ำ
๒. คัดเลือกผู้แสดง
๓. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๖. ฝ่ายเครื่องแต่งกาย ประกอบด้วย

๑. นางจินดา จันทร์สุวรรณ	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวมรกต-อ่อนจันทร์	กรรมการ
๓. นางสาวทวิกา ปราบปรี	กรรมการ
๔. นางวิมลมาศ ศรีจันทร์	กรรมการ
๕. นางสาวรัตนพรพรรณ หนูชาย	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. กำหนดออกแบบเครื่องแต่งกาย
๒. คัดเลือกผู้แสดงแบบ
๓. กำกับภาพนิ่งทำร่ำ
๔. ตรวจสอบภาพถ่าย
๕. จัดหาอุปกรณ์ประกอบการแสดง
๖. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๗. ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและบันทึกภาพ ประกอบด้วย

๑. นายธีระศักดิ์ ชายเกตุ	ประธานกรรมการ
๒. นายไชยวัฒน์ แก้วเอียด	กรรมการ
๓. นายสาธิต ท่องขวัญ	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. จัดเก็บข้อมูลต้นฉบับเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์
๒. กำหนดกรอบเทคนิคในการจัดพิมพ์
๓. จัดทำรูปเล่มนำเสนอผลงาน
๔. จัดทำสื่อเพื่อนำเสนอผลงานต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแก้ไข
๕. ถ่ายภาพการแสดงผล
๖. นำส่งสิ่ง-อัด และขยายภาพ
๗. ตรวจสอบคัดลอกภาพ
๘. ให้บริการสารสนเทศ
๙. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๘. ฝ่ายนำเสนอผลงาน ประกอบด้วย

๑. นายพรเทพ บุญจันทร์เพชร	ประธานกรรมการ
๒. นางโสภา ขาเขต	กรรมการ
๓. นายกำธร ขำทิพย์	กรรมการ
๔. นายธีระศักดิ์ ขาเขต	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. นำเสนอผลงานต่อผู้เชี่ยวชาญ
๒. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๙. ฝ่ายธุรการ ประกอบด้วย

๑. นางวิจิตร ตำราญดี	ประธานกรรมการ
๒. นางโสภา ขาเขต	กรรมการ
๓. นางอภินันท์ ไวยพันธ์	กรรมการ
๓. นางสาวธนัญชนก ปราบสงคราม	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. จัดสรรงบประมาณในการจัดทำ
๒. ดำเนินการด้านการเบิกจ่ายและการทำบัญชี
๓. ดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้าง
๔. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑๐. ฝ่ายประเมินผล

๑. นางสาวส ศุกลกาญจน์	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวรัตนพรณ แสงสีคำ	กรรมการ
๓. นางโสภา ชัยเกตุ	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. จัดทำแบบประเมินผล
๒. รายงานผลการดำเนินงาน
๓. สรุปปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน

ทั้งนี้ขอให้คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

สมบูรณ์

สั่ง ณ วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๔

(นายนิทร สารอักษร)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง

